

VÁROS POLGÁRMESTERE

2051 Biatorbágy, Baross Gábor utca 2/a • Telefon: 06 23 310-174/113, 142 mellék
Fax: 06 23 310-135 • E-mail: polgarmester@biatorbagy.hu • www.biatorbagy.hu

ELŐTERJESZTÉS

Az általános iskolai pedagógiai programok véleményezéséről

Az állami fenntartásba került iskolák finanszírozása kettévált azáltal, hogy a szakmai feltételeket a fenntartó, míg a működés feltételeit a települési önkormányzat felelősségi körébe utalta a törvényalkotó. A mai napig bizonytalanság övezi lényeges költségek megosztását e két szereplő között. Az iskolák finanszírozásának alapja az alapító okiratban megfogalmazott feladatok megvalósítását leíró pedagógiai program és helyi tanterv. E dokumentumok alapján készül az adott tanév tantárgyfelosztása, amely tartalmazza a kötelező és választható tantárgyakat, a felzárkóztatásra, tehetséggondozásra, stb. szánt időkeretet, valamint munkaterve, amely a tanórán megvalósuló oktató-nevelő munkán túl tartalmazza a tanórán kívüli programokat, amelyek lehetnek kötelezőek és választhatók. A régi és az új törvényi szabályozás szerint is -a művészeti oktatás kivételével- ingyenesek mindazok a programok, amelyek a pedagógiai programban és a helyi tantervben a tananyag feldolgozására szerveződnek és a tanulók számára azokon a részvétel kötelező. Amennyiben az állami fenntartású köznevelési intézmény a kötelezően ellátandó feladatán túl, többletfinanszírozást igénylő feladatot kíván a pedagógiai programjába és helyi tantervébe beépíteni, ezekre a programelemekre vonatkozóan be kell szereznie a fenntartó és a működtető egyetértését.

Biatorbágy Város Önkormányzatának feltett szándéka támogatni az oktató nevelő munka minőségének javítását célzó feladatokat, legyen szó a tanulókat közvetlenül érintő programokról vagy a pedagógusok felkészültségét, közérzetét, tájékozottságát javító képzések, rendezvények támogatásáról, és különösen az iskolák infrastruktúrájának és eszközeinek fejlesztéséről, korszerűsítéséről.

Ehhez azonban az szükséges, hogy a város költségvetésében tervezhető, számlával igazolható, tételes költségvetéssel alátámasztott igények érkezzenek az önkormányzathoz.

Az Oktatási Bizottság második alaklommal tűzte napirendjére az iskolák pedagógiai programjának véleményezését remélve, hogy az állami fenntartású iskolák felismerik az önkormányzati szándékban rejlő lehetőséget és az egyetértés megadásához megfelelően alátámasztott, kimunkált dokumentumot juttatnak el az önkormányzat hivatalához. Ennek a Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskola tett részben eleget, amennyiben

benyújtotta a pedagógiai programját, azonban a többletfinanszírozást igénylő elemeknél nem válik külön a fenntartóra és a működtetőre háruló programok köre. a Biatorbágyi Általános Iskola és a Pászti Miklós Alapfokú Művészeti Iskola a pedagógiai program nélkül, csak a „beárazott” rendezvények listáját küldte meg az önkormányzatnak.

Javaslom a tisztelt képviselő-testületnek, hogy az állami fenntartású köznevelési intézményeknek csak a jogszabályban előírt, egyetértési jogának gyakorlásával jóváhagyott, a tankerülettel egyeztetett programokra és fejlesztésekre nyújtson anyagi támogatást.

Biatorbágy, 2013. május 9.

Tarjáni István s.k.
polgármester

Határozati javaslat
Biatorbágy Város Önkormányzata Képviselő-testületének
/2013.( )Öh. számú határozata
A pedagógiai programok véleményezéséről

Biatorbágy Város Önkormányzata az állami fenntartású köznevelési intézményeknek csak a jogszabályban előírt egyetértési jogának gyakorlásával jóváhagyott, a tankerülettel egyeztetett pedagógiai programban szereplő programokra nyújt anyagi támogatást. Ennek biztosítása érdekében kéri az intézményvezetőket a döntést megelőző egyeztetések lefolytatásához szükséges teljes dokumentáció megküldésére a polgármester részére.

Határidő: 2013. június 30.

Felelős: Polgármester

Ritsmann Pál
Német Nemzetiségi Általános Iskola

Biatorbágy

PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

OM AZONOSÍTÓ: 201824

FENNTARTÓ:

Klebelsberg Intézményfenntartó Központ

2013.

Tartalomjegyzék

AZ ISKOLA ALAPADATAI	4
1. AZ ISKOLÁBAN FOLYÓ NEVELŐ OKTATÓ MUNKA PEDAGÓGIAI ALAPELVEI, ÉRTÉKEI, CÉLJAI, FELADATAI, ESZKÖZEI, ELJÁRÁSAI.	5
1.1 A Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskola alapelvei:	5
1.2 A tanulók nemzeti-és nemzetiségi nevelésével kapcsolatban feladatok:	6
1.3 A iskola értékrendszere	7
1.4 Üzenet tanítványainknak	9
1.5 Helyi sajtós ismertetőjegyek:	10
2. A SZEMÉLYISÉG FEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI FELADATOK.	11
3. EGÉSZSÉGFEJLESZTÉSSEL ÖSSZEFÜGGŐ FELADATOK.	14
4. KÖZÖSSÉGFEJLESZTÉSSEL KAPCSOLATOS FELADATOK.	16
5. A PEDAGÓGUSOK HELYI INTÉZMÉNYI FELADATAI, AZ OSZTÁLYFŐNÖKI MUNKA TARTALMA, AZ OSZTÁLYFŐNÖK FELADATAI.	17
5.1 Az iskola önmeghatározása	18
5.2 Pedagógus hitvallás	19
5.3 Pedagógus (Általános munkaköri leírás)	19
6. A KIEMELT FIGYELMET IGÉNYLŐ TANULÓKKAL KAPCSOLATOS PEDAGÓGIAI TEVÉKENYSÉG HELYI RENDJE.	23
6.1 A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenységek	23
6.2 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység	23
6.3 A gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok	25
6.4 A tanulási kudarcnak kitétt tanulók felzárkóztatását segítő program	27
6.5 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek	28
7. A TANULÓKNAK AZ INTÉZMÉNYI DÖNTÉSI FOLYAMATBAN VALÓ RÉSZVÉTELI JOGAI GYAKORLÁSÁNAK RENDJE.	29
8. A SZÜLŐ, A TANULÓ, A PEDAGÓGUS ÉS AZ INTÉZMÉNY PARTNEREI KAPCSOLATTARTÁSÁNAK FORMÁI.	30
9. A TANULMÁNYOK ALATTI VIZSGA.	34
10. A FELVÉTEL ÉS AZ ÁTVÉTEL - NKT. KERETEI KÖZÖTTI - HELYI SZABÁLYAI.	34
11. AZ ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI ALAPISMERETEK ELSAJÁTÍTÁSÁVAL KAPCSOLATOS ISKOLAI TERV.	35

AZ ISKOLA HELYI TANTERVE	36
12. A VÁLASZTOTT KERETTANTERV MEGNEVEZÉSE.	36
13. A VÁLASZTOTT KERETTANTERV ÁLTAL MEGHATÁROZOTT ÓRASZÁM FELETTI KÖTELEZŐ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK, TOVÁBBÁ A KERETTANTERVBEN MEGHATÁROZOTTAKON FELÜL A NEM KÖTELEZŐ TANÓRAI FOGLALKOZÁSOK MEGTANÍTANDÓ ÉS ELSAJÁTÍTANDÓ TANANYAGÁT AZ ALÁBB MEGHATÁROZOTT PROJEKTEK TARTALMAZZÁK.	37
14. AZ OKTATÁSBAN ALKALMAZHATÓ TANKÖNYVEK, TANULMÁNYI SEGÉDLETEK ÉS TANESZKÖZÖK KIVÁLASZTÁSÁNAK ELVEI, FIGYELEMBE VÉVE A TANKÖNYV TÉRÍTÉSMENTES IGÉNYBEVÉTELE BIZTOSÍTÁSÁNAK KÖTELEZETTSÉGÉT.	43
15. A NEMZETI ALAPTANTERVBEN (A TOVÁBBIAKBAN: NAT) MEGHATÁROZOTT PEDAGÓGIAI FELADATOK HELYI MEGVALÓSÍTÁSÁNAK RÉSZLETES SZABÁLYAI.	44
16. A MINDENNAPOS TESTNEVELÉS, TESTMOZGÁS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK MÓDJA.	45
17. A VÁLASZTHATÓ TANTÁRGYAK ÉS EGYÉB FOGLALKOZÁSOK. A CSOPORTBONTÁSOK ÉS AZ EGYÉB FOGLALKOZÁSOK SZERVEZÉSÉNEK ELVEI.	46
18. A TANULÓK TANULMÁNYI MUNKÁJÁNAK, MAGATARTÁSÁNAK ÉS SZORGALMÁNAK MINŐSÍTÉSE ANNAK KÖVETELMÉNYEI ÉS FORMÁI.	48
19. A NEMZETISÉGHEZ NEM TARTOZÓ TANULÓK RÉSZÉRE A TELEPÜLÉSEN ÉLŐ NEMZETISÉG KULTÚRÁJÁNAK MEGISMERÉSÉT SZOLGÁLÓ TANANYAG.	54
20. A TANULÓK FIZIKAI ÁLLAPOTÁNAK MÉRÉSÉHEZ SZÜKSÉGES MÓDSZEREK.	54
21. AZ EGÉSZSÉGNEVELÉSI ÉS KÖRNYEZETI NEVELÉSI ELVEK.	57
22. A GYERMEKEK, TANULÓK ESÉLYEGYENLŐSÉGÉT SZOLGÁLÓ INTÉZKEDÉSEK.	58
23. A TANULÓ JUTALMAZÁSÁVAL ÖSSZEFÜGGŐ, A TANULÓ MAGATARTÁSÁNAK, SZORGALMÁNAK ÉRTÉKELÉSÉHEZ, MINŐSÍTÉSÉHEZ KAPCSOLÓDÓ ELVEK.	58

---

24. AZ ISKOLA ÍRÁSBELI, SZÓBELI, GYAKORLATI BESZÁMOLTATÁSOK, AZ ISMERETEK SZÁMONKÉRÉSÉNEK RENDJE.	60
25. AZ OTTHONI, NAPKÖZIS, TANULÓSZOBAI FELKÉSZÜLÉSHEZ ELŐÍRT ÍRÁSBELI ÉS SZÓBELI FELADATOK MEGHATÁROZÁSÁNAK ELVEI ÉS KORLÁTAI.	61
1. SZÁMÚ MELLÉKLET	62
2. SZÁMÚ MELLÉKLET	74

A RITSMANN PÁL NÉMET NEMZETISÉGI ÁLTALÁNOS ISKOLA PEDAGÓGIAI PROGRAMJA

AZ ISKOLA ALAPADATAI

Az intézmény neve: Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskola

Német nyelven: Paul Ritsmann Deutsche Nationalitätengrundschule

OM azonosító száma: 201824

Székhelye, címe: 2051 Biatorbágy, Karinthy Frigyes u. 4.

Az intézmény vezetője: Rack Ferencné igazgató

Fenntartója: Klebelsberg Intézményfenntartó Központ

Működtetője: Biatorbágy Város Önkormányzata

Alapításának időpontja: 2012. 08.01.

Évfolyamok száma: 8

Az iskola története

1. számú melléklet

1. Az iskolában folyó nevelő oktató munka pedagógiai alapelvei, értékei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai.

*„Jót, s jól, ebben áll a nagy titok”
Kazinczy Ferenc*

1.1 A Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskola alapelvei:

Nyelveket magas szinten beszélő, a világra nyitott, önmagáért és környezetéért felelősséget vállaló, demokratikusan gondolkodó, az európai humanista hagyományokra, a magyarországi eredményekre épülő erkölcsiségben és szellemiségben felnövekvő, és ennek jegyében cselekvő fiatalok nevelése és oktatása.

A Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskolába lépő heterogén neveltségi szinttel, más-más családi háttérrel, és többnyire német nyelvtudással nem rendelkező gyermekekből, a nevelőtestület 8. osztály végére a német nyelvet jól beszélő, a világra nyitott, sokoldalú, harmonikus, jó neveltségi szinttel rendelkező személyiségeket formál, akik iskolás éveik alatt olyan ismeretekkel, személyes tapasztalatokkal gazdagodnak, amelyek birtokában meg tudják majd találni helyüket az európai nyitott társadalmakban.

Iskolánk fő törekvése a német nemzetiségi hagyományok (nyelv, kultúra, kisebbségpolitika, történelem, ...) ápolása, tovább örökítése.

A német nemzetiségi iskola a társadalmi szükségleteket is figyelembe véve az angol nyelvvel erősíti és bővíti a tanulók nyelvi kifejezési lehetőségeit, ezzel hozzásegítve őket a sikeres pályaválasztáshoz.

A Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskola a „kultúramegőrző kisebbségi iskolák” közé sorolja magát, ahol az oktatás nyelve a 2006-2007-es tanévtől kezdve, felmenő rendszerben legalább 35%-ban a német kisebbség nyelve. A cél, hogy intézményünk fokozatosan áttér a kéttannyelvű oktatásra, ahol az oktatás nyelve az évfolyamonkénti órakeret 50%-ában a német nyelv.

A német kisebbség nyelvének elsajátításával kultúrájának, történelmének, a kisebbségi jogoknak, és azok gyakorlásának megismertetésével, a hagyományörzéssel iskolánk hozzájárul a pozitív azonosságtudat kialakításához, erősítéséhez.

Iskolánkban alapérték a mássággal szembeni nyitottság, a közösségen belüli türelem, az emberi szabadság és korlátainak felismerése, és mindezek tudatos vállalása. Ápoljuk a magyarországi német nemzetiségi és magyar nemzeti kultúra hagyományait, erősítjük a kölcsönös egymásra utaltságból eredő összetartozás tudatot.

1.2 A tanulók nemzeti-és nemzetiségi nevelésével kapcsolatban feladatok:

- a szülőhely a haza múltjának és jelenének megismertetése,
- nemzeti- és német nemzetiségi hagyományok, a nemzeti- és német nemzetiségi kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése,
- a hazaszeret érzésének felébresztése, a nemzettudat, a nemzeti önismeret elmélyítése
- a hazánkban és a szomszédságunkban élő más népek, népcsoportok értékeinek megbecsülése.

A tanulók nemzeti-nemzetiségi öntudatának nevelése át kell, hogy hassa az oktatás minden területét, és a tanórán kívüli tevékenységekre is ki kell terjednie.

A nevelés folyamatában célunk, hogy tanulóink megismerjék az alapvető állampolgári jogokat és kötelességeket, s hogy magyarságtudatukat, nemzetiségi identitásukat megőrizve váljanak európai polgárokká.

Érdeklődjenek a társadalmi jelenségek és problémák iránt.

Legyen igényük továbbá a közéletiségre, közösségi tevékenységekre, az iskolai- és helyi közéletben való részvétellelre.

Minden területen törekedjenek a demokrácia érvényesítésére.

A kisebbségi létből fakadóan alakuljon ki kettős identitástudatuk.

A nevelés folyamatában fontosnak tartjuk továbbá:

- a szülőföld, Magyarország és a német nemzetiségek lakta vidékek megismerését, szeretetét, megóvását,
- a nemzeti - nemzetiségi kultúra ápolását, a nemzeti - nemzetiségi múlt megismerését, megértését, emlékeinek, hagyományainak jelképeinek tiszteletét, ápolását, megbecsülését,
- az egészséges nemzeti-nemzetiségi önbecsülést és hazaszeretetet,
- a kisebbségben élő magyarság és minden kisebbségben élő népcsoportért érzett felelősséget és közösségvállalást,
- a hazánkban élő kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tiszteletét, kultúrájuk, hagyományaik tiszteletben tartását,
- az alkotmányosság, a törvényesség, az állampolgári és nemzetiségi jogok tiszteletét, az emberek egyenlőségének elismerését,
- az egyetemes emberi jogok tiszteletben tartását.

Iskolánkban olyan légkört kívánunk teremteni, ahol tanulóink otthon érezhetik magukat. Ennek érdekében:

- A tanulók személyiségjegyeit tiszteletben tartjuk.
- A gyerekeket bevonjuk saját iskolai életük megszervezésébe.
- A tanulók egyéni képességeit az oktatás során figyelembe vesszük.
- Diákjaink előre megismerhetik a velük szemben támasztott követelményeket, így tudhatják, mit várunk el tőlük.
- Minden gyermek számíthat a pedagógusok jóindulatú segítségére, tanulmányi munkájában és életének egyéb problémáiban.
- Az iskola életében szeretetteljes, emberi kapcsolatok kialakítására törekszünk
tanuló és tanuló,
tanuló és nevelő,
szülő és nevelő,
nevelő és nevelő között.

- Iskolánkban a tanulók teljes személyiségének fejlesztése, valamint a tanulók korszerű ismereteinek, képességeinek, készségeinek kialakítása és bővítése a legfontosabb pedagógiai feladat.
- Nevelőink szellemileg, erkölcsileg, testileg egészséges nemzedéket kívánnak nevelni a rájuk bízott gyermekekből.

1.3 A iskola értékrendszere

A tudásvágy, mint érték

Iskolánk tanulója

- igyekezzen saját képességeihez mérten a legjobb teljesítményt nyújtani,
- legyen kreatív, fejlett problémamegoldó gondolkodású,
- Legyen igénye minél több tudás megszerzésére,
- Legyen képes önálló ismeretszerzésre, feldolgozásra!

Az erkölcs, mint érték

Iskolánk tanulója

- legyen becsületes és megbízható,
- nyílt, őszinte, cselekedeteiért vállalja a felelősséget,
- helyes erkölcsi ítélőképessége,
- ismerje a kétezere éve kialakult emberi értékeket, viselkedésnormákat!

Az anyanyelv tudatos védelme és ápolása

Iskolánk tanulója

- ismerje anyanyelvét, annak fejlődését,
- tanulja meg, hogy az anyanyelv nemzetmegtartó erő, hogy az anyanyelv kulturális örökségünk és gondolkodásmódunk hordozója, gondolataink közvetítője,
- kerülje a trágár beszédet, fogalmazzon pontosan és szabatosan,
- tanulja meg, hogy a világos nyelvi, fogalmi gondolkodás, beszéd és írás erkölcsi kérdés, egyéni felelősség is!

Társas viszony

Iskolánk tanulója

- legyen képes új környezetbe beilleszkedni, a közösség normáit magáévá tenni, ahhoz alkalmazkodni,
- jellemezze türelem és megértés, a közösség véleményén alapuló reális önismeret, önértékelés,
- legyen igényes a társas kapcsolataira,
- jellemezze a felnőttek tisztelete, az öregek megbecsülése!

Az egyén viszonya önmagához

Iskolánk tanulója

- rendelkezzen fejlett esztétikai ízléssel,
- legyen igényes környezetére, külső megjelenésére, munkájának minőségére,
- tudja elviselni a kudarcot, legyen képes a hibákból tanulni,
- értelmezze helyesen a szabadság fogalmát!

Társadalmi és kulturális értékek

Iskolánk tanulója

- szeresse hazáját, ismerje annak múltját, jelenét, cselekvő hazafiság jellemezze,
- munkájában legyen felelősségteljes, kitartó, körültekintő, a nemzet számára is hasznos,
- tartsa fontosabbnak az örök emberi értékeket a könnyen elveszíthető anyagiaknál,
- értse és érezze a család - mint a legkisebb társadalmi egység jelentőségét, fontosságát,
- tartsa tiszteletben a kulturális értékeket,
- ismerje és becsülje meg más népek kultúráját, szokásait,
- sajátítsa el a kisebbség nyelvét,
- ismerje meg a kisebbség történelmét, szellemi és anyagi kultúráját,
- őrizze a hagyományokat, és teremtsen újakat,
- ismerje meg a kisebbségi jogokat, és gyakorolja azokat,
- vállalja másságát, mutassa meg másoknak is a kisebbség értékeit!

A természet világához való viszony

Iskolánk tanulója

- óvja az élet minden formáját, védje az élőlényeket,
- fordítson nagy figyelmet a környezetére és a környezete védelmére,
- legyen képes egészséges életet élni!

Az értékek rendszerének ismerete nagyon fontos minden diákunk számára. A gyerekek számára érthetőbb formában megfogalmazva szeretnénk minden tanulónkhoz eljuttatni ezeket az alapelveket. A szülők segítségét felhasználva az alábbiakban foglaljuk össze a tanulóifjúságnak szánt üzenetet.

1.4 Üzenet tanítványainknak

- Képezd magad! Minden ember egyszeri, különleges, különféle képességekkel rendelkező lény. Kutasd föl, miben vagy ügyesebb, jobb az átlagnál, és abban gyakorold magad! Amennyivel több jutott valamiből, annnyival több kötelességed is van mások iránt.
- Legyél becsületes, megbízható! Amit megígérsz, azt mindig pontosan teljesítsd! Ne irigykedj! Amire vágysz, munkával igyekezz elérni!
- Fogadd el mások adottságait, képességeit! Légy türelmes, emberséges! Segíts azoknak, akik gyengébbek, ügyetlenebbek hozzád képest! A képességeidet ajándékba kaptad. Amit tudsz, azzal ajándékozz meg másokat is!
- Becsüld mások munkáját! Óvjad, védjed azt, amit mások fáradságos munkával megcsináltak! Ha lehet, segíts nekik! Becsüld meg mások tulajdonát!
- Tiszteld szüleidet, őseidet, tanáraidat! Tőlük kaptad, kapod az életedet, kultúrádat. Ők sokat fáradtak azért, hogy ezeket neked ajándékozhasd. Azzal légy hálás irántuk, hogy szorgalmas, jó tanítványuk, gyermekük leszel!
- Szeresd hazádat! Ebben a hazában egy nagyobb közösségnek is tagja vagy. Elődeid áldozata, harcai, szenvedései segítettek felépíteni ezt az országot. Járulj hozzá te is munkáddal, erőfeszítéssel további építéséhez!
- Ápold a kultúrát! Azt a sok szépséget, amit mások, elődeink megalkottak ajándékba kapod. Ismerd meg, képességeid szerint gyarapítsd, és add tovább másoknak!
- Készülj a családi életre! Az ember olyan lény, aki szeretetben, egymás iránti hűségben képes boldogan élni. Készülj rá, hogy te is boldoggá tudj tenni másokat!
- Élj tudatosan! Míg gyerek vagy, szüleid, tanáraid vigyáznak rád. Mire felnősz, tudnod kell, mi a jó és a rossz a világban, hol a helyed a társadalomban!
- Vigyázz testi-lelki egészségedre! Még fiatal vagy, sok minden árthat neked. Óvakodj a káros dolgoktól (cigaretta, alkohol, drog, stb.), helyette sportolj, keresd az élet szépségeit!
- Tiszteld az életet! Világunk legnagyobb csodája az élet, nemcsak az emberi, hanem az állati és a növényi is. Óvj, védj minden életet, segítsd elő kiteljesedését!
- Óvd a Földet, a környezetet! Gondolkozz és cselekedj környezettudatosan, hogy a környezetszennyezéstől megvédj a világot. A Föld nem csak a miénk, még évezredekig kell, hogy az emberiség otthona legyen! Te is tégy ezért mindennap valamit!

1.5 Helyi sajátos ismertetőjegyek:

- Ünnepi viselet: Iskolánkban a tanulók az évnyitón, évzárón, versenyeken, ballagáson, svábbálon, külföldi delegációk fogadásakor és egyéb ünnepi alkalmakkor nemzetiségi viseletet öltenek.
- Bizonyítvány: a német nemzetiségi osztályok tanulói kétnyelvű (német – magyar) bizonyítványt kapnak.
- Svábbál: iskolánk a Német Nemzetiségi Önkormányzat és a TST Egyesület szervezésében a nemzetiségi osztályok részvételével minden évben svábbált rendez, melyen a tanulók ízelítőt adnak addig elsajátított nyelvi ismereteikből, valamint a magyarországi németek kultúrájából. A jótékonyági rendezvény bevételét a fertődi nyelvgyakorló tábor támogatására használjuk.
- Nyelvgyakorló tábor: A német nemzetiségi osztályok mindenkori 7. évfolyamos tanulói szeptember hónapban nyelvgyakorló táborban vesznek részt Fertődön.
- Nyári nyelvgyakorló táborokban minden korosztály számára lehetőséget biztosítunk a nyelvi ismeretek fejlesztésére.
- Erdei nyelvi táborok szervezése, melyeknek célja a német nyelvismeret fejlesztésén túl a környezeti nevelés, környezetvédelem és a közösségi nevelés.
- Kapcsolataink: Nyelvtanulási lehetőség a testvérvárosban, Herbrechtingenben.
                           Környező települések német nemzetiségi iskoláival közös versenyek, programok szervezése.
- Az iskola csereutazásai
  - Gyergyóremete és Alistál oktatási intézményeivel: közös versenyek, látogatások szervezése.
  - Herbrechtingen testvérváros
    - Május - vendég diákok fogadása
    - Július – diákjaink herbrechtingeni nyelvgyakorló tábora
- „Adventi Gyertyagyújtás - Nemzetiségi Karácsony” – Teadélután, ajándékkészítés.
- Helytörténeti vetélkedő szervezése a Hon- és népismeret tantárgy témaköreiből.
- A Német Nemzetiségi „Engel” Kórus részvétele neves ünnepeken, iskolai rendezvényeken.
- Projekt napok: Svábbál - Farsangtemetés,
                           Németajkú lakosság kitelepítésének napja,
                           Német egyesítés napja
                           Adventi gyertyagyújtás
- Részvétel Biatorbágy város nemzeti ünnepein – énekkar, irodalmi kör.
- Részvétel a Német Nemzetiségi Hét programjain.
- 2005-től iskolánk megyei német nemzetiségi verseny színhelye
- 2009-től 4 évente Ritsmann olimpia szervezése
- 2012. szeptemberétől az úszás bevezetése a mindenkori 3. évfolyamon.

2. A személyiség fejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok.

Fő cél: A lelki egészség, a kiegyensúlyozottság biztosítása

Feladatok az akarat, a jellem nevelése terén:

- A fegyelmezés hatékonyságának javítása
  - A pedagógusnak ki kell vívni tanítványai tiszteletét egyéni példaadásával!
  - Szeretetteljes légkör, jóindulat és segítőkészség jellemezze a tanár-diák viszonyt!
  - Legyen túlsúlyban a diákok értékelésében az elismerés és a jutalmazás a büntetéssel szemben!
  - Pozitív viselkedési szokások kialakítása.
- Az iskolai rend és fegyelem megteremtése
  - Az iskolai elvárások, szabályok pontos meghatározása, leírása.
  - Az iskolai élet kiszámíthatóságának, szervezettségének növelése.
  - A nevelőtestület egységének és következetességének további erősítése a szabályok betartatásában és betartatásában.
  - A házirend elfogadtatása, szükségszerűségének beláttatása a diákokkal.
  - A diákönkormányzat bevonása a rendszabályok megalkotásába és azok betartatásába.
- Az önfegyelem, akarat kialakítása
  - Pozitív értékrend kialakítása a pedagógusok példamutatása alapján.
  - A pozitív értékeknek pozitív érzelmekkel való összekapcsolása.
  - Az értelemre hatva beláttatni a pozitív viselkedés, cselekvés célját, illetve a negatív cselekvés káros következményeit.
  - A nevelés során egyre több lehetőséget biztosítani az önálló döntéshozatalra.
  - Az iskola életének olyan irányú megszervezése, melyben mind gyakoribb lehetőség nyílik pozitív cselekedetek gyakorlására.
  - Az akarat formális tulajdonságainak fejlesztése, mint akaraterő, kitartás, elhatározó képesség.

Feladat közösségbe való beilleszkedés (szocializációs) folyamatok segítése terén

- Az öröklött szociális hajlamok pozitív irányba "terelése" hatékony osztályfőnöki munkával
  - Kiemelt figyelmet szentelünk a bezárkózó, perifériára szorult, negatív vagy felületes kötődésű tanulóakra.
  - Az iskolai csoportok (osztályok, sportcsapatok, érdeklődési körök, stb.) valódi közösséggé szervezésével a fiatalok bandákba szerveződésének megelőzése.
  - Az ajándékozás, felajánlás, mint magatartási forma megerősítése, adakozási lehetőség megteremtése jótékonyági rendezvények keretében.
  - A nemek közötti kapcsolat terén:
    - Nőies és férfias viselkedésnormák megismerése és elsajátítása.
    - Fiúk - lányok kapcsolattartási normáinak megbeszélése (barátság- szerelem).
    - Szexuális felvilágosítás.
    - A családmodellek működésének megismertetése, elemzése.

• Szociális viselkedés kialakítása.

- A tömegkommunikáció által sulykolt antiszociális minták ellensúlyozása pozitív minták adásával.
- Szociális készségek fejlesztése a kapcsolatteremtés, empátia, tolerancia, siker- és kudarcátírás, elismerés, bírálat, alkalmazkodás, szervező- és vitakészség, a közösségi együttélés során.
- Érzelmi kommunikáció fejlesztése, dominánsan pozitív érzelmi légkör fenntartása az iskolában, a metakommunikáció érzelempövezítő szerepének tudatosítása.
- Segítőkészség fejlesztése, olyan légkör megteremtése, melyben a segítség elvárt és elismert viselkedés.
- Minél több együttműködést igénylő feladat biztosítása.
- Vezetés képességének fejlesztése, gyakorlása az osztályközösségben és a DÖK-ben.
- Versenyek során a szabálykövetés szigorú elvárása.

Feladatok a stabil, kiegyensúlyozott személyiség kialakítása terén, valamint az egészséges önbizalom, önbecsülés és önértékelés biztosítása terén:

- A lelki egészség fenntartása, a velünk született élményszükséglet kielégítése.
- Az esztétikai, művészeti érzék és ízlés kialakítása, formálása
- Azon meggyőződés kialakítása, hogy a lelki egészség fenntartásához az embernek pozitív élményekre (örömökre) van szüksége.
- A zene megszerettetése, megfontoltan válogatott zeneművek rendszeres hallgatásával.
- Zenehallgatási szokások kialakítása.
- Az éneklés, a zenélés iránti igény felkeltése.
- A környezetben fellelhető esztétikum felismertetése, vizuális művészeti ágak alkotásainak megszerettetése.
- Az alkotási vágy felébresztése, az alkotás örömeinek felfedezése.
- Olvasás megszerettetése, a gyerekek olvasóvá nevelése.
- Színház, múzeum, tárlat és kiállítás látogatásának szervezése.
- Reális önbecsülés kialakulásának segítése: Kiemelt figyelmet fordítva azokra a tanulóakra, akiket a közösség tartósan alul vagy túlértékel.
- Reális önbizalom kialakulásának segítése: Olyan feladat kitűzése, amely erőfeszítést igényel, de sikert is ígér. Olyan értékelés, mely nemcsak az objektív eredményt, de a tanuló képességeit is figyelembe veszi. Minél több lehetőséget biztosítani az alkotásra, szereplésre, sikerélmény elérésére.
- Önállósulási vágy érvényesüléséhez: Az önállóság fokozatos növelése, egyre több, önálló nevezési, lebonyolítási feladat, önálló döntéshozatal biztosítása.
- A tanulói teljesítmény önértékelésének rendszeressé tétele
- A tanulók önismeretének folyamatos fejlesztése.

Feladatok a családi életre és hazaszeretetre nevelés területén

A családi életre nevelés célja: hagyományos családszerkezet megismertetése, vonzóvá tétele, követendő mintaként való bemutatása.

Feladat:

- a családi élet fontosságának,
- a család történelmi szerepének,
- a családot alkotó egyének feladatainak, kötelességeinek,
- a családi élet törvényszerűségeinek,
- a család rendjének, értékrendjének megismertetése.

A hazaszeretetre nevelés célja:

- Tanulóknak legyenek ismereteik a határainkon kívül élő magyarokról, és ismerjék kívül rekedtségük történelmi okait.
- Ismerjék a németajkú lakosság betelepítésének, ország építő küldetésének történelmi hátterét, valamint a kitelepítés okait.
- Alakuljon ki egészséges nemzettudatuk.

Feladat:

- Minden tanuló ismerje meg népünk kulturális örökségének jellemző sajátosságait, nemzeti kultúránk nagy múltú értékeit.
- Valamennyi tanítási órának feladata az adott tantárgyhoz kapcsolódó, kiemelkedő magyar személyiségek megismerése.
- Az otthon, lakóhely, szülőföld kulturális értékeinek, irodalmának, történelmének, földrajzának, művészeti értékeinek megismerése, megismertetése.
- E feladatok tanórán és tanórán kívül ismeretszerzéssel illetve tevékenykedtetéssel valósuljanak meg intézményünkben.
- Iskolai ünnepeken, rendezvényeken emlékezzenek meg tanulóink nemzeti-nemzetiségi múltunk nagy eseményeiről (A Himnusz születésnapja, Magyar nyelv napja, Németajkú lakosság kitelepítése, Március 15., Aradi vértanúk napja, Október 23.), az egyházi ünnepeinkről (Advent, Karácsony, Húsvét, Pünkösd).
- Az iskolai könyvtár szakmai anyaga segítse e részterület feladatainak megvalósítását!

3. Egészségfejlesztéssel összefüggő feladatok.

Egészséges táplálkozás terén

- Iskolánk csatlakozott a napi gyümölcs programhoz, így tanulóink hetente 3 alkalommal, friss gyümölcshöz jutnak.
- Az iskola tej akció keretében tanulóink mindennap házi tejet ihatnak.
- A tankönyha működtetésével az egészséges táplálkozási szokások gyakorlati kialakítását segítjük.
- Tízórai szünet megszervezésével biztosítjuk a nyugodt, kultúrált étkezés lehetőségét
- Az intézményt működtető önkormányzattal jelzőrendszeri találkozót tartunk a diák étkeztetéssel kapcsolatban.
- Biológia-egészségtan órákon az egészséges táplálkozáshoz kapcsolódó ismeretek feldolgozása.
- Előadások szervezése a védőnő és iskolaorvos bevonásával.
- A tanulók napi folyadék fogyasztásának figyelemmel kísérése.

Mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósítása (ld.: 16. pont)

Testi – lelki egészség megőrzése terén:

- Nyugodt, kiegyensúlyozott, szeretetteljes légkör biztosítása
- Az iskola belső tereinek alakítása, otthonosabbá tétele játékokkal, színes dekorációkkal.
- Az iskola udvarának barátságosabbá tétele fákkal, virágokkal, játékokkal.
- A tanulók sikerélményhez juttatása a tanórákon, valamint a gazdag és változatos szabadidős programokon.
- A dicséret és jutalmazások kiemelt szerepének hangsúlyozása.
- A mindennapi művészeti nevelés megvalósítása tanórákon, napköziben, projekteken, rendezvényeken

Személyi higiénia-egészség megőrzés

- Védőnő irányításával tanulóink részvétele a törvény által előírt szűrővizsgálatokon, ortopédiai szűrésen.
- Évente több alkalommal a védőnő közreműködésével tisztasági szűrés végzése.
- Környezettudatos szellőztetéssel, kötelező kinti szünet szervezésével, napközis foglalkozások napirendjével igyekszünk a szabadlevegőn tartózkodást biztosítani.
- Tanórai felvilágosító munkával, plakátokkal, hívjuk fel a tanulók figyelmét a betegségek megelőzésére.
- Ismeretterjesztő foglalkozások szervezése (osztályfőnöki és biológia órákon) a káros szenvedélyek hatásairól.
- A kötelező a váltócipő használatának betartatása.

Baleset megelőzés – elsősegélynyújtás

- A házirendben és az SZMSZ-ben, balesetvédelmi oktatáson meghatározott védő-óvó intézkedések betartatása
- Tanév elején, a tanítási szünetek és kirándulások előtt kötelező balesetvédelmi oktatás ill. beszélgetés megtartása.
- Az épület évenkénti bejárásával, a technikai személyzet napi ellenőrzésével balesetmentesítés folyamatos biztosítása.
- Elsősegélynyújtó láda felszereltségének biztosítása, a titkárságon történő elhelyezése.

- Elsősegélynyújtó hely / = titkárság és orvosi szoba / kijelölése.
- A tanulók elsősegély nyújtási ismeretekkel történő felkészítése.

Bántalmazás, iskolai erőszak megelőzése

- A tanulók csak tanári felügyelettel tartózkodhatnak az iskolában.
- Bántalmazásokat és trágár beszédet kiemelten kezeljük, szigorúan büntetjük (igazgatói intő).
- Osztályfőnöki órákon megtanítjuk, a mindennapokban megköveteljük az erőszakmentes kommunikációt.
- Osztályfőnöki órákon megtanítjuk és mindennapokban gyakoroltatjuk a konfliktuskezelés módjait, technikáit.

4. Közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok.

A társadalomnak, ha valóban emberi és hatékony kíván lenni, a korunkban egyre inkább eluralkodó elidegenedés közepette is szüksége van együttműködő közösségekre. Olyan közösségekre, melyeknek tagjai színes, autonóm személyiségek, akik saját akaratukból működnek együtt, s vállalnak önmagukért is, egymásért is felelősséget. Másfelől az egyénnek személyisége egészséges fejlődéséhez, társadalmi érettsége eléréséhez szüksége van a családon kívüli, azon túlnövő közösségekre is. Az iskola a család után a második legfontosabb hely, közösség, amely döntő befolyást gyakorol a felnövekvő gyermekek gondolkodására, világlátására, világnézetére, életpályájára. Az alapfokú oktatás a gyermekekkel a leghatékonyabb korban foglalkozik.

- **A közösségi nevelés szinterei:**
  - A család a gyermek fejlődését elsődlegesen meghatározó közösség
  - Az iskola tanulói közössége
    - az iskola nagyobb közösségei:
      - a tanulócsoporthoz tartozó közössége
      - DÖK, mint a tanulók önszerveződő közössége
    - iskolai osztályközösségek
    - egyéb, alkalmi szerveződésű közösségek, pl. tanulócsoporthoz tartozó, szakkör, napközi, kirándulás, tábor.
  - Iskolán kívüli közösségek.
- **A közösségi nevelés célja:**
  - A tanulók szocializációjának hatékony elősegítése.
  - Az egyén képességeinek kibontakoztatása a közösségen belül.
  - A jogok és kötelességek gyakorlásának biztosítása a közösségen belül.
  - Erkölcsei, társadalmi magatartás- és tevékenységformák szokássá, majd belső szükségletté alakítása (segítőkészség, megértés, empátia, tolerancia stb.).
  - Az egyéni és közösségi érdekek összhangba hozása szükségességének felismertetése.
  - A megtartó emberi kapcsolatok biztosítása, a kapcsolatteremtés módjainak elsajátítása.
- **Alapelvek:**
  - egyetlen iskolai közösség sem nélkülözheti a pedagógus tudatos, szervező irányítását,
  - a közösségi nevelés, mint közvetett nevelési hatás terjedjen ki a csoport minden tagjára,
  - a tanulók életkori sajátosságainak figyelembe vétele a közösségek fejlesztésénél,
  - minden közösségben érvényesüljön az önkormányzás, önszervezés, mint tevékenységforma,
  - a közösségi lét permanens gyakorlása színes és változatos tevékenységrendszeren keresztül.

- **Osztályközösség fejlesztésével kapcsolatos feladatok:**

Elsősorban az osztályfőnökök felelőssége és feladata,

- a spontán szerveződött osztályokból valódi közösséget formáljanak,
- szociometriai felmérések útján kövessék nyomon a közösség társas kapcsolatainak alakulását, és tudatosan befolyásolják annak alakulását, az egészséges, aktív magatartás kialakítása és a perifériára szoruló bevonása a közösségbe,
- az osztály rendezvényeinek megszervezése életkortól függően, a tanulók egészségének bevonásával, nagyobb önállóság biztosításával,
- felelősök rendszerének felállítása demokratikus választások útján,
- a hetesi rendszer működtetése,
- a jogok és kötelességek megismertetése a házirend útján, ill. ezek gyakorlásának biztosítása,
- a diákok egyre nagyobb mérvű bevonása a tervezés, döntés, szervezés, az értékelés, ellenőrzés folyamatába,
- egyéni arculat, hagyományok kialakítása az osztályközösségen belül,
- az iskolai rendezvényeken való aktív részvétel, az osztály képviselőjének biztosítása,
- városi hagyományok ápolása, városi rendezvényeken való részvétel igényének, szokásának kialakítása.

- **Az iskola tanulói közösségének fejlesztésével kapcsolatos feladatok:**

- iskolai ünnepélyek, rendezvények szervezése az éves munkatervben meghatározott módon
- az iskola hagyományainak ápolása
- a tanulmányi-, kulturális- és sporteredmények iskolaközösség előtti ismertetése, elismerése
- osztályok közötti kapcsolatok erősítése, közös rendezvények, tevékenységek révén

5. A pedagógusok helyi intézményi feladatai, az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai.

A Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskola egységes nevelőtestülete az iskola küldetésének tekinti:

- szeretetteljes, bizalmon és kölcsönös elfogadáson alapuló légkörben,
- gyermekközpontú környezetben,
- személyiségközpontú pedagógiai eljárásokkal,
- testileg és lelkileg egészséges, harmonikus, kiegyensúlyozott, a felnőttek világában is boldogulni tudó,
- az iskolához, a városhoz, a hazához erősen kötődő, önálló tanulásra, önnevelésre való képességgel,
- korszerű ismeretekkel és biztos készségekkel (szövegértési, matematikai, helyesírási) rendelkező ifjúság nevelése, akik biztos képességekkel, kulcskompetenciákkal (szóbeli és írásbeli kommunikációval, nyelvtudással, informatikai alapképzettséggel), szilárd alapképzettséggel rendelkeznek, és sikeresen folytathatják tanulmányaikat a 9. évfolyamon.

Fenti szándékok megvalósítása érdekében tantestületünk partnerközpontú, a nevelés és oktatás színvonalát állandóan fejlesztő minőség-centrikus szervezetben dolgozik.

Célunk, hogy iskolánk megfelelő rangú, egyéni arculattal rendelkező, elismert iskolává váljon a városban.

Iskolai specialitásaink:

- hagyományápolásra épülő, bővített nyelvoktató német nemzetiségi oktatás
- sokoldalú művészeti nevelés, mely tevékenykedtetéssel teljesíti ki a gyermekek egyéniségét,
- egészséges életmódra nevelés,
- környezettudatos szemlélet, magatartás kialakítása.

Iskolánk informatika, dráma, nemzetiségi ének-tánc oktatása, könyvtári szolgáltatása, sokféle szabadidős és sporttevékenysége, kulturális rendezvényei, szakkörei mind tanítványaink tehetségének felismerését, annak kibontakoztatását szolgálják.

Tantestületünk tevékenységét szolgálatnak tekinti, melyet a társadalmi és partneri igényeknek megfelelően szeretetteljes légkörben végzi.

5.1 Az iskola önmeghatározása

Tantestületünk pedagógiai alapelve, hogy minden gyermek rendelkezik valamilyen tehetséggel, s ennek kibontakoztatása elsődleges feladata. Azonban azt is tudjuk, hogy a teljesítmények és a képességek nemcsak attól függenek, hogy mivel születik valaki, hanem attól is, hogy hová.

A munkanélküliség és a szociális háló erőtlensége miatt az iskola kiegyensúlyozó feladata tovább erősödik. Mi feladatunknak tekintjük az oktatás – nevelés - gondoskodás hármas egységének megvalósítását.

- Törekszünk arra, hogy minden gyermek megkaphassa a neki megfelelő nevelést, gondoskodást, amely nem ugyanazt adja az egymástól különbözőknek, hanem éppen azt, ami neki való, ami a legjobban motiválja, legjobban fejleszti őt. Ennek következetes érvényesítésével tudjuk tanítványainkat egyéni sikerélményhez juttatni.
- Az iskola mindennapi életét úgy szervezzük meg, hogy a gyermeknek és felnőttnek egyaránt érzelmi biztonságot nyújtson.
- Iskolánk olyan segítő, szeretetteljes légkört teremt, ahol a demokrácia elvei érvényesülnek, de ez sohasem csap át anarchikus megnyilvánulásokba.
- Intézményünket a belső rend, fegyelmezettség jellemzi, melyet a külső rend és fegyelem erősít.
- Iskolánk szülő, gyermek és pedagógus számára következetes, minden megnyilvánulásában kiszámítható intézmény.
- Az iskola értékrendjét, belső klímáját és a környezetre gyakorolt hatását a benne tanító pedagógusok határozzák meg, ebben rejlik a nevelőtestület felelőssége és hatékonysága.

Intézményünk elvárja, pedagógusaitól, hogy szakmailag felkészülten, emberi- és etikai értékeket felmutatva, saját pozitív életpéldájukkal neveljék, oktassák a gondjaikra bízott gyermekeket.

Elvárjuk, hogy nevelőink mindenkor a hagyományos, keresztény erkölcsiségen nyugvó értékekért lelkesüljenek.

Iskolánk nevelési témájú előadások szervezésével pedagógiai kérdésekben segítséget nyújt a szülőknek. A szülők és a pedagógusok együttes feladata, hogy a gyermekeket megnyerjék és késztessek arra, hogy szorgalommal, fokozott erőfeszítéssel végezzék munkájukat.

Pedagógusok és szülők közös feladata, hogy bizalmon és kölcsönös elfogadáson alapuló szeretetteljes légkör vegye körül gyermekeinket.

5.2 Pedagógus hitvallás

- Természetes igényünk az állandó tanulás, az önképzés.
- Aktívan részt veszünk környezetünk alakításában.
- Fellépünk az erkölcsiséget veszélyeztető megnyilvánulások ellen.
- Ápoljuk, védjük anyanyelvünket.
- Ápoljuk testi és lelki egészségünket.
- Törekszünk a hibák megelőzésére, elkövetett hibáink kijavítását etikai kötelességünknek tartjuk.
- Segítjük tanítványainkat személyes konfliktusaik, problémáik megoldásában.
- Tiszteletben tartjuk tanulóink egyéniségét, emberi méltóságát.
- Nem alkalmazunk hátrányos megkülönböztetést tanítványaink között.
- Segítjük a tanulók pályaválasztását.
- Színes iskolai programok, rendezvények szervezésével a közéletiségre neveljük tanulóinkat.
- Alkotó módon, felelősségteljesen veszünk részt az iskolai dokumentumok elkészítésében.
- Nyitottak vagyunk a sajátunktól eltérő vélemények befogadására.
- Kiaknázzuk a dicséret motiváló erejét.
- Büntetést, elmarasztalást csak akkor alkalmazunk, ha a tanuló cselekedeteivel saját magát, illetve társait gátolja a fejlődésben.
- Segítjük a tanulókat a szellemi, testi, erkölcsi fejlődésben.
- Támogatjuk tanulóink önmegvalósítását.
- Törekszünk a módszertani sokszínűségekre.
- Erkölcsi kérdések megítélésében fontosnak tartjuk az egységes fellépést.
- Tanítványaink szüleivel a kölcsönös tiszteletre, megbecsülésre törekszünk.
- A szülőktől, pedagógusoktól kapott információkat szigorúan bizalmasan kezeljük és megtartjuk.
- Fontos számunkra, hogy nyugalom, türelem és kiegyensúlyozottság jellemezze az iskolai életet.
- A belső rend, fegyelem legyen meghatározó az iskolai élet minden területén.
- Érzelmű biztonság, szeretetteljes légkör hassza át a tanár-diák kapcsolatot.
- A szakmaiság erősítésével, az erkölcsi normák betartásával minden kolléga hozzájárul az intézmény hírnevének erősítéséhez.

5.3 Pedagógus (Általános munkaköri leírás)

Munkaideje: heti 40 óra

1. A pedagógus feladatai általában:

a./ A pedagógus, a tanulók képességeinek kibontakoztatás, nevelése érdekében végzi munkáját. Munkaköri kötelezettségeinek tartalmát és kereteit a Nemzeti Köznevelési Törvény és a pedagógiai szaktárgyi útmutatók, módszertani levelek, az iskolai munkaterv, a nevelőtestület határozatai, továbbá az igazgató, illetőleg a felettes szerveknek az igazgató útján adott útmutatásai alkotják.

Nevelő-oktató munkáját egységes elvek alapján, módszereinek szabad megválasztásával végzi.

b./ A pedagógus alaptevékenysége azokat a tanórai és tanórán kívüli teendőket foglalja magában, amelyek az intézmény rendeltetése szerint nevelő-oktató munkából az egyes

munkaköröknek (tanító, tanár, napközis nevelő) megfelelően minden nevelőre kötelezően vonatkoznak.

c./ Közreműködik az iskolaközösség kialakításában és fejlesztésében.

Alkotó módon részt vállal:

- a nevelőtestület újszerű törekvéseiből,
- a közös vállalkozások teljesítéséből,
- az ünnepélyek és megemlékezések rendezéséből,
- az iskola hagyományainak ápolásából,
- tanulók folyamatos felzárkóztatásából,
- a tehetséggondozást szolgáló feladatokból,
- pályaválasztási feladatokból,
- a gyermekvédelmi tevékenységből,
- a diák önkormányzat kialakításából,
- az iskolai élet demokratizmusának fejlesztéséről.

d./ Tanítási (foglalkozási) órán minőségi munkát végez. (felkészülés, szervezés, ellenőrzés, értékelés).

e./ Önképzésben, továbbképzésben, munkaközösségi munkában aktívan részt vesz.

f./ Részt vesz a nevelő-oktató munkával összefüggő megbeszéléseken, értekezleteken.

g./ Elvégzi az egyes adminisztratív és szervezési feladatokat, melyeket az intézmény nevelő-oktató munkája szükségessé tesz, illetve az érvényben lévő jogszabályok előírnak.

h./ Nevelő-oktató munkáját tervszerűen végzi, tanmenet alapján dolgozik. A tanmenetet az igazgató által meghatározott időpontban a munkaközösség-vezető véleményével, az igazgatóhelyettesnek jóváhagyásra bemutatja. Ha az alapidokumentumok nem változnak, a bevált tanmenetet - folyamatos kiegészítéssel - több éven át használhatja.

i./ Az írásbeli dolgozatokat és témazáró feladatlapokat 8 napon belül kijavítja. A felmérő dolgozatok megíratását előre jelzi. A házi feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal javíttatja és velük együtt értékeli. Az alsó tagozaton az írásgyakorlatokat a következő órára javítja.

j./ Részt vesz az iskola szülői értekezletein, fogadó órát tart.

k./ Az intézmény egészére kötelezően háruló feladatok közül egyes teendőket, - az intézményen belüli szakértelmen és az egyenlő teherviselés elvein alapuló munkamegosztás szerint - egy-egy pedagógus lát el.

Ezek a pedagógiai többletmunkák a következők lehetnek:

- egyes, óraszámmal is kifejezhető feladatok (pl. korrepetálás, helyettesítés, énekkar vezetése, szakkörök, tanulmányi kirándulás, tanulókíséret, tanulószoba, tábori ügyelet, stb.).
- osztályvezetői, osztályfőnöki munka,
- versenyekre való felkészítése,
- szertárakért, eszközökért a felelősség vállalása (fejlesztés, rendezés, leltár, selejtezés),
- munkavédelmi és tűzvédelmi munka.
- szakmai munkaközösség vezető esetén lássa el a hatáskörébe rendelt terület közvetlen pedagógiai, szakmai irányítását és ellenőrzését.

2. A pedagógus kötelességei:

A pedagógus alapvető feladata a rábízott tanulók nevelése, oktatása. Ezzel összefüggésben az alábbi feladatai vannak:

a./ A tanulók fejlődését kísérfje figyelemmel és segítse fejlődését.

b./ Rendszeresen tájékoztassa a szülőket és tanulókat az őket érintő kérdésekről rendszeresen tájékoztassa, hívja fel a szülő figyelmét, ha a gyermeke jogainak megóvása vagy fejlődésének elősegítése érdekében intézkedést tart szükségesnek.

- c./ Adjon érdemi választ szülő és a tanuló javaslataira, kérdéseire.
- d./ Nyújtson tárgyilagos tájékoztatást az érintetteknek nevelő-oktató tevékenységében.
- e./ Tartsa tiszteletben a gyermekek, tanulók, emberi méltóságát és jogait.
- f./ Vezessen naprakész, pontos adminisztrációt.
- g./ Az igazgató kérésére szolgáltatson adatot az évközi, év végi statisztika elkészítéséhez, az iskolai honlapra történő adatfelvitelhez.

3. A pedagógus jogai

A pedagógust munkakörével összefüggésben az alábbi jogok illetik meg:

- a./ Megválaszthatja a pedagógiai program alapján a tananyagot, a nevelés és tanítás módszereit.
- b./ Megválaszthatja a szakmai munkaközösség véleményének meghallgatásával az alkalmazott taneszközöket, tankönyveket és tanulmányi segédleteket.
- c./ Munkája során joga, hogy irányítsa, értékelje és minősítse a tanulók tudását.
- d./ Joga van szakmai továbbképzéseken való részvételre.
- e./ Részt vegyen nevelőtestület tagjaként az iskola pedagógiai programjának tervezésében és értékelésében, gyakorolja a nevelőtestület tagjait megillető jogokat.
- f./ Részt vegyen pedagógiai kísérletekben, tudományos kutatómunkában.
- g./ Részt vegyen szakmai egyesületek, kamarák tagjaként, vagy képviselőként helyi, regionális és országos közoktatással foglalkozó testületek munkájában.
- h./ Személyét, mint a pedagógusközösség tagját megbecsülik, személyiségi jogait tiszteletben tartják, nevelői, oktatói tevékenységét elismerik.
- g./ fentiekén kívül elvégzi mindazokat a feladatokat, amivel az igazgató megbízza.

Felelős környezete tisztaságáért és esztétikusságáért, valamint az intézmény takarékos működtetéséért.

MUNKAKÖRI LEÍRÁS – OSZTÁLYFŐNÖK

Az osztályfőnököt az igazgató jelöli ki az osztályfőnöki munkaközösség javaslata alapján.

Munkáját az SZMSZ és mellékleteiben meghatározottak, valamint egyéb iránymutatások alapján végzi.

Nevelőmunkáját folyamatosan tervezi, ennek írásos dokumentuma a foglalkozási terv.

Osztálya közösségének felelős vezetője.

A pedagógusokra vonatkozó általános munkaköri feladatokon túlmenően az alábbiak a szakmai feladatai és hatásköre.

1. Alaposan ismernie kell tanítványai személyiségét, az iskola pedagógiai elvei szerint neveli osztályának tanulóit a személyiségfejlődés tényezőit figyelembe véve. Segíti a munkaközösség kialakulását. Feladata a tanulók szociális, családi és kulturális háttérének, érdeklődési körének, egyéni adottságainak, képességeinek feltárása.
2. Együttműködik, összehangolja és segíti az osztályban tanító pedagógusok munkáját, látogatja óráikat. Észrevételeit és az esetleges problémáit az érintett nevelőkkel megbeszéli.
3. Aktív pedagógiai kapcsolatot tart fenn az osztály szülői munkaközösségével, a tanítványait oktató, nevelő tanárokkal (tanulószoa, napközi), a tanulók életét, tanulmányait segítő személyekkel. (pl.: GYIV, logopédus, stb.).
4. Figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét. Különös gondot fordít a hátrányos helyzetű tanulók segítésére.

5. Minősíti a tanulók magatartását, szorgalmát, a velük kapcsolatos észrevételeit, javaslatait a tanártársai elé terjeszti.
6. Szülői értekezletet tart, szükség esetén családot látogat, tájékoztató füzet útján rendszeresen tájékoztatja a szülőket a tanulók magatartásáról, tanulmányi előmeneteléről.
7. Ellátja az osztályával kapcsolatos ügyviteli feladatokat (osztálynapló naprakész vezetése, félévi és év végi statisztikák, hiányzások összesítése, leadása az iskolatitkárnak továbbtanulással, gyámüggyel kapcsolatos tennivalók, stb.).
8. Mint osztályfőnök saját hatáskörben az SZMSZ-ben felruházott jogainál fogva indokolt esetben 3 nap távollétet engedélyezhet és igazolhat osztálya tanulójának.
9. Tanulóit rendszeresen tájékoztatja az iskola előtt álló feladatokról, azok megoldására mozgósít, valamint közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében.
10. Javaslatot tesz a tanulók jutalmazására, segélyezésére, kitüntetésére (a tanulók véleményét figyelembe véve.).
11. Részt vesz az osztályfőnöki munkaközösség munkájában. Javaslataival és észrevételeivel, a kijelölt feladatok elvégzésével elősegíti a közösség tevékenységének eredményességét.
12. Év elején munka- és balesetvédelmi oktatást tart az osztályának.
13. fentiekén kívül elvégzi mindazokat a feladatokat, amivel az igazgató megbízza.

6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység helyi rendje.

6.1 A beilleszkedési, magatartási nehézségekkel összefüggő tevékenységek

Cél: Szakember segítségével a beilleszkedési, magatartási nehézség okának feltárása, s egyéni fejlesztés a feltárás eredményei alapján.

Feladat: A közösségre nézve elengedhetetlen az effajta másság iránti toleranciára nevelés, elfogadtatás, és el kell érni, hogy az ilyen problémával küszködő gyerekek is feladatvállalással kapcsolódhassanak be a közösség életébe.

Eljárás:

- A problémákat időben fel kell ismerni. Fontos a leendő első osztályosokról a pontos információszerezés, mely csak az óvoda - iskola közötti jól megalapozott együttműködés biztosít.
- A tanév folyamán néhány alkalommal a leendő első osztályos pedagógusok látogatást tesznek az óvodák nagycsoportjaiban, illetve az óvónők az óvodásokkal órákat látogatnak az iskolában.
- Az igazgató, az óvoda vezetője, a leendő elsős tanítók, az óvodai csoportok vezetői, az alsós szakmai munkaközösség vezető, a nevelési tanácsadó pszichológusa, a védőnő munkamegbeszélésen készítik elő a leendő első évfolyamba beiratkozók beiskolázását.
- Az első évfolyamba járó tanulók eltérő képességeit szeptember, október hónapban megszervezett DIFER méréssel tárjuk fel.
- A magatartási és beilleszkedési, vagy/és tanulási nehézség megtapasztalásakor pedagógiai szakszolgálat segítségét vesszük igénybe.
- Az okok felderítése után egyéni fejlesztőprogram szerint neveljük, oktatjuk a tanulókat logopédus, fejlesztő pedagógus közreműködésével.
- A pedagógusokat felkészítjük az integrált nevelés eredményes megvalósítására, a konfliktuskezelő eljárások alkalmazására.
- Esetmegbeszélő évfolyam-értekezletet tartunk, melyek segítik a gyerekek egyéni problémáinak elemzését.
- A szocializációs zavarok feloldásában a napközinek és minden olyan iskolai szervezetnek szerepe van, amelyben a tanuló részt vesz.
- Fontos az e körbe tartozó, szülőkkel való szoros napi kapcsolat, segítő csoportokkal való együttműködés.

6.2 A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenység

Cél: Az intézményünkbe bekerülő tanulók képességeinek feltárása, folyamatos figyelemmel kísérése és fejlesztése. Az átlagosnál magasabb szintű teljesítményre képes tehetséges tanulók felismerése, képességeik kibontakoztatása, fejlesztése.

Feladat:

- A nevelők feladata a tanulók képességeinek megismerése.
- A feltárt képességek alapján minden, a gyerekekkel foglalkozó pedagógus végezzen tudatos fejlesztő munkát. A nevelők tevékenységeken keresztül tájékozódjanak a tanulók képességének szintjéről.

Eljárások:

- differenciált tanulás-szervezés tanórákon
- a tantárgy specialitásából adódó csoportbontás
- tanórán kívüli tevékenységek: sportversenyek, házi bajnokságok, tömegsport rendezvények, úszásoktatás, énekkar, szakkörök, szaktárgyi, művészeti, kulturális rendezvények, projekt-napok szervezése
- gyermekek részére kiírt pályázatok
- felkészítés tanulmányi versenyre, pályázatokra (egyéni, kiscsoportos)
- az iskolai könyvtár valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata
- irányított otthoni foglalkoztatást
- egy-egy terület kiváló művelőjének, szakértőjének előadása, bemutatója, hangversenye, produkciója
- a 8. évfolyamon a továbbtanulás és a középiskolai felvétel elősegítése felkészítő foglalkozások szervezésével.

A tehetséggondozás kiemelt területei:

- **Magyar nyelv és irodalom**
  - Kazinczy szép kiejtési verseny
  - Kistérségi kulturális napok (sósút)
  - Dunakanyar népművészeti verseny
  - „Csendes csodák” kistérségi szavalóverseny
  - Bolyai anyanyelvi csapatverseny
  - Simonyi Zsigmond helyesírási verseny
  - Lotz szövegértési és helyesírási verseny
  - Kistérségi szavalóverseny (Páty)
  - Költészet napja
  - Magyar nyelv napja
  - Nyelvünkben élünk
  - Iskola közös ünnepi műsorai
  - Városi ünnepélyek ünnepi műsorai
- **Történelem**
  - Iskolai versenyek
  - Holokauszt emléknep
  - Nemzeti összetartozás napja (Trianon)
- **Német nemzetiségi nyelv és irodalom**
  - helyi, regionális, országos vers, - prózamondó és ének-zene verseny
  - házi feladatmegoldó verseny
  - házi német verseny
  - TITOK levelezős verseny
  - Litterátum német verseny
  - helyi német nyelvi- és honismereti záróvizsga
  - nyelvvizsgára való felkészítés
- **Matematika**
  - Zrínyi Ilona országos verseny
  - Kenguru nemzetközi verseny
  - Zsámbéki-medence Kis Matematikusa
  - Orchidea-pangea

- Iskolai feladatmegoldó verseny
- **Természettudományi tantárgyak**
  - Öveges József fizika verseny
  - Zöld napok rendezvényeinek lebonyolítása
- **Ének-zene**
  - énekkar szereplései (ünnepélyek, kulturális rendezvények, jeles évfordulók)
  - Dunakanyar népdaléneklési verseny
  - Országos népdaléneklési verseny
  - Fülemlé népdaléneklési verseny
  - „Tiszán innen Dunán túl” Országos Népdaléneklési verseny
- **Rajz**
  - Épület dekorálás
  - Rajzpályázatok
  - Aradi Jenő megyei rajzverseny
  - Időszakos kiállítások,
- **Testnevelés, sport**
  - Iskolai sportversenyek (kosárlabda, floorball, röplabda, teremlabdarúgás, atlétika, duatlon)
  - Diákolimpiai versenyek

6.3 A gyermek-és ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok

Cél: Olyan pedagógiai hatásrendszer kialakítása, amely a hátrányos helyzetű, a halmozottan hátrányos helyzetű, és a veszélyeztetett gyermekek számára biztosítja a segítségnyújtást, szociális hátrányok, megkülönböztetések kiegyenlítését, a gyermeki személyiség kibontakoztatásának elősegítését a tanulási hátrányok leküzdésében.

A társadalmi problémák megoldását az iskola nem tudja átvállalni, az érintett gyermekek helyzetét csak enyhíteni tudja.

Célunk a gyermek családban történő pozitív irányú nevelésének megsegítése.

Feladat:

- a veszélyeztetettség megelőzése
- a kialakult veszélyeztetettség felismerése
- segítségnyújtás - a gyermek veszélyeztetettségének megszüntetésében való aktív részvétel
- jelzési kötelezettség
- együttműködési kötelezettség teljesítése gyermekjóléti, gyermekvédelmi rendszerrel
- dokumentációs feladatok elvégzése.

Eljárás:

- Az osztályfőnök feladata és felelőssége:
  - időben jelzi a veszélyeztetettséget, hátrányos helyzetű tanulókat
  - javasolja a gyermekvédelmi felelősnek a nyilvántartásba vételt
  - A veszélyeztetettnek minősített tanulók helyzetét folyamatosan figyelemmel kíséri, jelentős változás esetén jelez a gyermekvédelmi felelősnek
  - az első és az ötödik osztály elején, illetve szükség szerint családlátogatáson tájékozódik
  - a szülőket ellenőrző útján, illetve szülői értekezleten tájékoztatja a gyermekvédelmi felelős személyéről, fogadóórájának idejéről, helyéről

-
- szorongást csökkentő, tanulást, önismeretet segítő célzott beszélgetést, foglalkozást szervez a gyermekvédelmi felelős és egyéb külső szakemberek bevonásával.
  - adatot szolgáltat
    - a gyermekvédelmi felelősnek
    - az osztályfőnöki munkaközösségvezetőnek
    - igazgatóhelyettesnek
    - igazgatónak
  - A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladata és felelőssége:
    - segíti az iskola pedagógusait a gyermekvédelmi munkában
    - gyermekvédelmi területen mindazoknak a feladatoknak a koordinálása, amelyek az osztályfőnökre hárulnak
    - tájékoztatást ad a tanulóknak, szülőknek a fogadóórájáról, annak helyéről,
    - tájékoztatást ad a tanulóknak, szülőknek a gyermekvédelmi szolgálatról, annak címéről, telefonszámáról
    - családlátogatást végez, kapcsolatot tart a problémás családok érintettjeivel
    - gyermekbántalmazás, vagy egyéb veszélyeztető tényező felmerülése esetén vizsgálatot tart az intézményvezetővel
    - gyermekbántalmazás, vagy egyéb veszélyeztető tényező megléte esetén azonnal értesíti a Gyermekjóléti Szolgálatot
    - orvosi vagy pszichológiai vizsgálatot kezdeményezhet
    - anyagi veszélyeztetettség esetén tájékoztatja a szülőt, gondviselőt a rendszeres vagy rendkívüli gyermekvédelmi támogatás lehetőségéről, eljárás rendjéről
    - részt vesz az iskolai kedvezmények odaítélésének döntésében
    - rendszeresen részt vesz a gyermekvédelmi jelzőrendszeri találkozók, esetkonferenciák, kábítószer egyeztető fórumokon, az éves gyermekvédelmi konferencián
    - prevenciók tevékenységet folytat:
      - Koordinálja a gyermekek iskolai szabadidős tevékenységekbe való bekapcsolását, a település szintű programokba való bekapcsolását
      - a veszélyeztetett tanulók körének külön, alkalmanként szervez kézműves foglalkozásokat, kirándulásokat, túrákat, igény esetén szüneti felügyeletet
    - adatot szolgáltat
      - az érintett osztályfőnöknek
      - az osztályfőnöki munkaközösségvezetőnek
      - igazgatóhelyettesnek
      - igazgatónak
      - a gyermekvédelmi szolgálat felé
    - rendszeres munkakapcsolatot tart a gyermekvédelemben érintett szakemberekkel:
      - óvoda
      - gyermek egészségügyi szolgálat
      - nevelési tanácsadó
      - családsegítő és gyermekjóléti szolgálat
      - gyámügy
      - önkormányzat jegyzője
      - rendőrség
      - helyi társadalmi szervezetek
      - egyházak
      - alapítványok

- **Pedagógusok feladatai a gyermekvédelemmel kapcsolatban:**
  - szakemberek bevonásával tájékoztató, felvilágosító programok szervezése, egészséges életmód megismertetése
  - folyamatos segítségkérési lehetőség biztosítása a tanulók számára
  - értekezletek, szakmai továbbképzések alkalmával a kollégák megismertetése a veszélyeztettség korai tüneteivel
  - a hátrányokkal küzdő tanulók tanulásirányításának segítése (tanítási órákon, napköziben, tanulószobán)
  - ráhatást gyakorol, hogy a veszélyeztetett tanulók napközibe, tanulószobába járjanak
  - felzárkóztató foglalkozásokon, szakkörökön, és könyvtári foglalkozásokon pótolhatják a hiányosságait szakember segítségével
  - közös programok szervezése, mozi, színház, hangverseny, hétvégi túrák, sportolási lehetőségek biztosítása, hogy ismerkedjenek a szabadidő eltöltésének kulturált formáit
  - pályázatokon nyert pénzből, szponzorok támogatásával táborozások, kirándulások szervezése, hogy a tanulók megismerkedjenek a lakóhely szűkebb és tágabb környezetének nevezetességeivel
  - felsőbb évfolyamokban osztályfőnöki órákon az iskolaorvos és a rendőrség képviselője drog- és bűnmegelőzési tájékoztatót tart
  - az osztályfőnökök és a szülők számára is előadást szervez a drogmegelőzés és a tünetek felismerésének témakörében
  - különös gonddal segíti a hátrányos helyzetű és halmozottan hátrányos helyzetű tanulók pályaválasztását

6.4 A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatását segítő program

Cél: Minden készség fejlesztése. A tanulók képességeinek teljes körű kibontakoztatása.

Feladat:

A kudarc okainak feltárása intézményen belül, valamint külső szakmai segítség bevonásával.

Eljárás:

- a tanulót, ha egyéni adottsága, fejlettsége szükségessé teszi – a nevelési tanácsadó, szakértő véleménye alapján – mentesíteni kell az értékelés és minősítés alól, vagy részére az egyéni adottságához, fejlettségéhez igazodó továbbhaladást engedélyezni
- indokolt esetekben az iskola a meghatározott időkeret terhére lehetővé teszi, hogy az adott tantárgyból egyéni foglalkozásokon vegyen részt
- a tanulásban lemaradók, -a szakértői bizottság véleménye alapján- fejlesztő csoportokban vehetnek részt a felzárkóztatásban logopédus, vagy fejlesztő pedagógus szakmai irányításával
- tanórai differenciálással lehetőséget teremtünk a lassúbb feldolgozási menetre, több magyarázatra, hiányokat pótló speciális feladatra, egyéni motivációra
- a tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásában kiemelt szerepe van a napközi otthon és a tanulószoba tanulmányi foglalkozásának
- a tanulás tanítása kiemelt feladat
- a tanulókkal szemben teljesítendő és teljesíthető követelményeket támasztunk
- a segítség legfőbb módja a bizalom és a megfelelő érzelmi kapcsolat kiépítése nevelő és tanuló között, a szorongás, félelem leküzdése érdekében.

6.5 A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenységek

Cél: Az intézménybe járó tanulók meglévő szociális hátrányainak lehetséges enyhítése, esélyegyenlőségük fokozása az intézményi élet egész területére kiterjedően.

Feladat:

A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős a nevelőkkel közösen felmérést készít a szociális hátrányokkal küzdő tanítványokról, törekszik problémáik megismerésére és segítésére.

A pedagógus oktató- és nevelőmunkája során fokozott figyelmet fordít a hátrányos helyzetű és a halmozottan hátrányos helyzetű gyermekek felzárkóztatására, fejlesztésére.

Eljárás:

- Felvilágosító munka a szociális juttatások lehetőségéről, szülői értekezleten, fogadóórán, családlátogatáson.
- Tanórai differenciálással lehetőség megteremtése a lassúbb feldolgozási menetre, több magyarázatra, hiányokat pótló speciális feladatra, az egyéni motivációra.
- A tanulói figyelem vizsgálatával, folyamatos fejlesztésével az eredményesebb tanulás segítése.
- Az érintett tanulók számára napközis, tanulószobai, felzárkóztató és tehetség-gondozó programok biztosítása.
- Felzárkóztató, illetve tehetséggondozó programok szervezése.
- Drog- és bűnmegelőzési programok szervezése.
- Pályaorientációs tevékenység folytatása.
- Helyi, regionális, országos támogatások megszerzésének ösztönzése.
- A gyermek tanulószobai, vagy napközis ellátásban való részvételre történő motiválása.
- A tankönyvtámogatások elveinek, mértékének meghatározása, eljárásrendjének betartása.
- Rendszeres kölcsönzés lehetőségének biztosítása a könyvtárból, esetenként használt könyvek juttatása.
- Pályázatok figyelése, pályázatokon való részvétel segítése.

A hátrányos helyzet oka többféle lehet:

- Mentális problémák: a család szociális helyzete, csonka család, ingerszegény otthoni környezet stb.
- Egészségügyi problémák.

Igen gyakran a mentális és egészségügyi problémák együttesen, egymást erősítve jelennek meg a gyerekeknél. Ezek bármelyike is nehezíti a közösségbe való beilleszkedést, a sikeres tanórai munkát. A tanulási kudarcnak eleve kitett tanulók az átlagosnál nagyobb türelmet és fegyelmet igényelnek a pedagógustól – a differenciált osztálymunka önmagában nem elegendő.

Szükség van a tanórai és tanórán kívüli tervszerű szakmai munkára, a felzárkóztatásra, illetve a fejlesztésre.

A programnak legfontosabb területei a következők:

- A tanítási órákon képesség szerinti munkáltatás (önálló egyéni munka, páros munka, csoport munka, projekt munka) keretében az egyéni fejlesztés biztosítása egyénekre vagy csoportokra szabott fejlesztési tervek alapján.
- Motiváló differenciált értékelés, az önmagához viszonyított értékelés és differenciált házi feladatadás biztosítása.

A tanórán kívüli munkáltatásnál iskolánkban a tantárgyak szerinti korrepetálás, a készségek, képességek, kulcskompetenciák általános fejlesztését célzó pedagógiai munka párhuzamosan folyik.

Az egyéni szintfelmérés, a gyermekekre szabott megfelelő ütemű hiánypótló munka oldottabb hangulata csökkenti a gyermekekben felhalmozódott szorongást, feszültséget.

7. A tanulóknak az intézményi döntési folyamatban való részvételi jogai gyakorlásának rendje.

Diákönkormányzat:

Elsődleges feladata a diákok demokratikus érdekképviselésének biztosítása.

Felépítése: diákönkormányzat vezetője, választott pedagógus
osztálytitkárok 4-8.évfolyamig osztályonként 2-2 tanuló

A működési feltételek biztosítása (helyszín és idő)

A Dök a saját, elfogadott SzMSz-ben foglaltak szerint működik.

Feladatok:

- diákképviselők demokratikus választásának ellenőrzése,
- az információ-áramlás biztosítása a képviselők által,
- ügyeletési rendszer hatékony működtetése
- iskolarádió működtetése.

Közvélemény irányításának módszerei:

- perspektívák megszervezése,
- hagyományok kialakítása,
- közvetett követelés, ösztönzés, ellenőrzés,
- a nevelő személyes részvétele a tevékenységekben, pozitív egyéni és csoportos minták kiemelése,
- vita, mint módszeralkalmazása.

8. A szülő, a tanuló, a pedagógus és az intézmény partnerei kapcsolattartásának formái.

AZ ISKOLA KAPCSOLATRENDSZERE

A Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskolának gazdag a kapcsolatrendszere. Főbb partnerek: a tanulók, a szülők, a fenntartó, az iskolai pedagógusok és alkalmazottak, az óvodák, a középiskolák, az egyházak, a sport és művelődési intézmények, civil szervezetek, önkormányzatok (városi, nemzetiségi) a nevelési tanácsadó, a gyámhatóság, a gyermekjóléti szolgálat, az iskolaorvos, a védőnői, a környezetvédelmi munkát segítő szakemberek.

A kapcsolattartás módjai:

- Kapcsolat az óvodával:
  - óvodai szülői értekezleteken az osztálytanítók bemutatkozása
  - kölcsönös óralátogatások (pedagógusok)
  - óvodások fogadása az iskolai élet megismerése céljából
  - óvodások látogatása a tanórákon
  - óvodások meghívása az iskolai rendezvényekre
- Kapcsolat más iskolákkal: alkalmoszerű
- Kapcsolat az egyházakkal: hitoktatás hetente, jeles napokhoz kapcsolódó ünnepek
- Kapcsolat a Pásztai Miklós Alapfokú Művészeti Iskolával (közös rendezvények, tanterem biztosítása)

Az intézmény partnerei elvárásait, elégedettségét, elégedetlenségét rendszeresen méri, értékeli, ha szükséges beavatkozik, intézkedési tervet készít

A SZÜLŐ, TANULÓ, ISKOLAI PEDAGÓGUS EGYÜTTMŰKÖDÉSÉNEK FORMÁI, TOVÁBBFEJLESZTÉSÉNEK LEHETŐSÉGEI

Pedagógus – tanuló

A tanulókat az iskola életéről, az iskolai munkaterről, illetve az aktuális feladatokról az iskola igazgatója, a diákönkormányzat felelős vezetője és az osztályfőnökök tájékoztatják:

- az iskola igazgatója évente kétszer a diákközgyűlésen, valamint a diákönkormányzat vezetőségének ülésén
- a diákönkormányzat vezetője havonta egyszer a diákönkormányzat vezetőségének ülésén és a diákönkormányzat faliújságán keresztül
- az osztályfőnökök folyamatosan az osztályfőnöki órákon.

A tanulót és a tanuló szüleit a tanuló fejlődéséről, egyéni haladásáról a szaktanárok folyamatosan (szóban, illetve a tájékoztató füzetten/ellenőrzőn keresztül írásban) tájékoztatják.

A tanulók kérdéseiket, véleményüket, javaslataikat szóban vagy írásban egyénileg, illetve választott képviselőik, tisztségviselőik útján közölhetik az iskola igazgatóságával, a nevelőkkel, a nevelőtestülettel vagy a szülői munkaközösséggel.

DIÁKÖNKORMÁNYZATTAL VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS FORMÁI, MÓDJAI

Az iskolában Diákönkormányzat működik. Munkájukat a tanulók által felkért és az igazgató által megbízott nevelő segíti, aki egyben képviseli őket az iskola vezetőségében és a szülői munkaközösségben. A Diákönkormányzat gyakorolhatja jogát minden olyan kérdésben, melyet a Köznevelési törvény számára biztosít. Az osztályközösségek 2 fő diákképviselőt választanak, s az így delegált tagok vesznek részt a saját munkatervükben meghatározott üléseken.

Évente legalább két alkalommal közgyűlést tartanak, megtervezik saját programjukat, javaslatot tesznek a Házirend esetleges módosítására, szakkörök szervezésére, szabadidős programokra, a diákönkormányzat által felhasználható tanítás nélküli munkanap programjára, az iskolai élet demokratikusabbá tételére.

A diákönkormányzat és az irányító nevelő feladata, hogy nevelő-oktató munkát segítő tevékenységüket tegyék még hatékonyabbá az alábbi területeken:

- A helyi hagyományok ápolásában.
- A tanulói öntevékenység, önállóság, felelősségérzet fejlesztésében.
- Az iskolai tanulói ügyeletet szervezésében.
- A diákok környezettudatos magatartásának alakításában.
- Az iskola rendjének, tisztaságának, szépségének a megóvásában.
- Társaik szemléletének alakításában az értük dolgozó felnőttek iránti tisztelet és megbecsülés vonatkozásában.
- A szabadidő hasznos eltöltésében, valamint minél több játékos, pihentető, egészséges életmódra nevelő program szervezésében,

SZÜLŐ – PEDAGÓGUS

Az iskola, mint oktató-nevelő intézmény csak akkor működhet eredményesen, ha a tanulói érdeklődésre épít, és figyelembe veszi a szülői érdekeket. Az iskolai nevelés, a gyermeki személyiség harmonikus fejlesztéséhez elengedhetetlen a szülői ház és a pedagógusközösség koordinált aktív együttműködése.

Ezen együttműködés: alapja a gyermek iránt érzett közös felelősség

- megvalósulási formái: a kölcsönös támogatás és a koordinált pedagógiai tevékenység
- feltétele a kölcsönös bizalom és őszinteség
- eredménye a családi és iskolai nevelés egysége, s ennek nyomán a kedvezően fejlődő gyermeki személyiség.

A szülők részéről a nevelőmunka segítéséhez az alábbi közreműködési formákat várjuk el:

- aktív részvétel az iskolai rendezvényeken,
- ötletnyújtás az előadások témáihoz,
- őszinte véleménynyilvánítás,
- együttműködő magatartás,
- nevelési problémák őszinte megbeszélése, közös megoldása,
- a családi nevelésben jelentkező nehézségek közös legyőzése,
- érdeklődő-segítő hozzáállás.

A szülő, mint a tanulási-nevelési folyamat segítője az alábbi területeken tevékenykedhet:

- a „Tiefe Wurzeln Alapítvány” támogatásában,
- az iskola eszközparkjának gazdagításában,
- az iskola esztétikai arculatának alakításában, parkosításban,
- szabadidős tevékenységek, rendezvények szervezésében, lebonyolításában,
- a turisztikai feltételek - erdei iskola, nyelvi táborok – tárgyi, környezeti feltételek javításában.

Minden olyan szülői kezdeményezés iránt nyitottak vagyunk, mely az intézményünkben folyó oktatási-nevelési feladatainkat sikeresen támogatja, erősíti, színesíti.

Szülői szervezetek iskolánkban:

- szülői választmány (SZMK),
- szülői munkaközösség (osztály).

Iskolánk a gyermek helyes neveléséhez a következő segítség-nyújtási formákat kínálja:

Családlátogatás:

Feladata a gyermekek családi háttérének, körülményeinek megismerése, illetve tanácsadás a gyermek optimális fejlesztésének érdekében.

Szülői értekezlet:

Célja:

- A szülők és a pedagógusok közötti folyamatos együttműködés, párbeszéd kialakítása.
- A szülők tájékoztatása
  - az iskola céljairól, feladatairól, lehetőségeiről,
  - az országos és a helyi közoktatás-politika alakulásáról, változásairól,
  - a helyi tanterv követelményeiről,
  - az iskola és a szaktanárok értékelő munkájáról,
  - gyermekének tanulmányi előmeneteléről, iskolai magatartásáról,
  - a gyermek osztályának tanulmányi munkájáról, neveltségi szintjéről,
  - az iskolai és az osztályközösség céljairól, feladatairól, eredményeiről, problémáiról.
- A szülők kérdéseinek, véleményének, javaslatainak összegyűjtése és továbbítása az iskola igazgatósága felé.

A közérdekű információk mellett, kidolgozott terv alapján nevelési témájú tájékoztatót is tartanak az osztályfőnökök, ha szükséges, rendkívüli szülői értekezletet hívnak össze.

Fogadóóra:

Célja: a szülők és a pedagógusok személyes találkozása, illetve ezen keresztül egy-egy tanuló egyéni fejlesztésének segítése konkrét tanácsokkal. (Otthoni tanulás, szabadidő hasznos eltöltése, egészséges életmódra nevelés, tehetséggondozás, továbbtanulás stb.)

Nyílt tanítási nap:

Célja, hogy a szülő betekintést nyerjen az iskolai nevelő és oktató munka mindennapjaiba. Ismerje meg személyesen a tanítási órák lefolyását. Tájékozódjon közvetlenül gyermeke és az osztályközösség iskolai életéről.

Írásbeli tájékoztató:

Célja: a szülők tájékoztatása a tanulók tanulmányaival illetve magatartásával összefüggő eseményekről, valamint a különféle iskolai vagy osztály szintű programokról.

Előadások szervezése:

Logopédus, pszichológus egészségügyi és más oktatási szakember meghívásával

A SZÜLŐI MUNKAKÖZÖSSÉGGEL (SZERVEZETTEL) VALÓ EGYÜTTMŰKÖDÉS

A szülői munkaközösség elsősorban a rendezvények szervezésében, lebonyolításában nyújt segítséget. Kapocs az iskolavezetőség és a szülői ház között.

A Köznevelési törvény szerint él javaslattevési és véleményezési jogával.

Tagjait az osztályközösségek szülői értekezlete választja és bízza meg. A szülői munkaközösség önmaga választja tisztségviselőit, az önmaga által készített működési szabályzat és munkaterv alapján tevékenykedik.

Munkáját az iskola igazgatója és igazgatóhelyettesei segíti.

Az iskola igazgatója folyamatosan tájékoztatja a választmányt az iskolai élet eseményeiről. A nevelőtestület az éves intézményi értékeléskor véleményüket kéri a partnerközpontú működésről, az OKÉV mérések eredményéről, az osztályközösségek, csoportok helyzetéről.

KAPCSOLATOK

Iskolán belüli kapcsolatok

Szülők:

A szülő, ill. a család a legfontosabb társa az iskolának, a tanuló érdekében végzett munkában. A szülők a megfelelő tájékoztatás és információátadás után aktív részvételükkel tudják támogatni az iskola egészségfejlesztési programjait. Közülük többen szakértelmükkel is növelhetik az iskolai munka hatékonyságát. Az iskola törekszik arra, hogy a szülők minél jobban megismerhessék az intézmény egészségnevelési alapelveit. Ehhez szükség van a folyamatos kapcsolattartásra, és a szülők programokba történő bevonására. A szülők igényeinek figyelembevételével előadások szervezésére kerül sor. Továbbá vetélkedők, előadások szervezése szülők közreműködésével. (mentős, védőnő, orvos). Közös sportrendezvények szervezése.

Iskolaorvosok:

Az iskolaorvosi feladatokat gyermekorvos látja el. Rendszeresen végzi a gyermekek egészségügyi szűrését és kötelező oltását. A szűrővizsgálatok alapján szakorvosi beutalóval látja el a gyerekeket. Folyamatos kapcsolatot tart az iskola vezetőségével, jelzi az egészségügyi problémákat.

Védőnő:

Segítik az iskolaorvos munkáját, vezeti a dokumentációt. Tisztaság ellenőrző vizsgálatokat végez. Előadásokat tart az iskola vezetőségével és az osztályfőnökökkel egyeztetett témákban (egészségügyi felvilágosítás, egészséges életmód, dohányzás). Ellenőrzi a szakrendelésre irányítottak leleteit.

Iskolapszichológus:

A pszichológus a lelki eredetű problémák feldolgozásában segíti a tantestület munkáját. Szakmai ismeretei révén, olyan területeken ad folyamatos segítséget a diákoknak, tanároknak vagy a hozzá forduló szülőknek, amelyek felismerése, problémakezelése speciális szakmai felkészültséget igényel.

Iskolán kívüli kapcsolatok

Iskolánk egészségnevelési programjának megvalósítása érdekében jó kapcsolatot tart fenn egészségügyi intézményekkel, civil szervezetekkel és a helyi önkormányzattal.

Biatorbágy Város Önkormányzata évről-évre pályázik az iskolatej programra.

A Német Nemzetiségi Önkormányzat minden évben szervez egészségnevelést szolgáló programot (pl. kerékpártúrák, kerékpáros ügyességi verseny, sport versenyek).

Iskolánk kapcsolatban áll országos egészségügyi és szociális intézmények helyi képviselőivel. A Biatorbágyi Családsegítő Központ és Gyermekjóléti Szolgálatban a rászoruló családok és diákok segítséget kaphatnak. Kapcsolattartó a gyermekvédelmi felelős. Évek óta kapcsolódnak be iskolánk osztályai az ÁNTSZ Füstmentes osztályok pályázatába. A Vöröskereszt Biatorbágyi Szervezete kezdeményezésére iskolánk területi Vöröskeresztes versenyen vesz részt.

Helyi egészségvédő civil szervezettel is kapcsolatban áll intézményünk. Az Egészséges Biatorbágyért Közhasznú Egyesület támogatja diákjaink évenkénti ortopédiai szakvizsgálatát.

A rendőrség körzeti megbízottja is segíti az iskola munkáját, ifjúságvédelmi, bűnmegelőzési programokkal, programok helyszínének biztosításával, valamint iskolarendőr bevonásával az intézmény körüli balesetmentes közlekedés megszervezésével.

9. A tanulmányok alatti vizsga.

ld: 18. pont Helyi vizsga.

10. A felvétel és az átvétel - Nkt. keretei közötti - helyi szabályai.

Felvétel:

A Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskola felvételi körzete Biatorbágy Város közigazgatási területe.

Intézményünkbe felvételt nyerhet minden 6. életévét betöltött tanuló

A Nemzeti Köznevelésről szóló törvény a nemzetiségi osztályokban is meghatározza a kötelező óraszámokat. Mivel a nemzetiségi oktatás többletfeladatot lát el, ezért magasabb a tanulók heti kötelező óraszámja az általános tantervű osztályokénál.

A szülőknek a beíratás alkalmával nyilatkozatot kell kitölteni arról, hogy elfogadják az óraszám emelkedést.

Átvétel:

Az azonos típusú (német nemzetiségi) iskolából érkező tanuló az adott évfolyamon folytathatja tanulmányait.

Más iskolatípusból érkező tanulónak a lezárt (előző) évfolyam tananyagából –német nyelv és irodalom, valamint honismeret tantárgyakból- a kijelölt időpontig különbözeti vizsgát kell tennie.

11. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításával kapcsolatos iskolai terv.

Célok:

- A tanulók nagybiztossággal tudják a veszélyhelyzetekben való segélykérés módját alkalmazni.
- Ismerjék a balesetek során az alapvető segítségnyújtással kapcsolatos feladatokat.
- Minimális szinten legyenek képesek elsősegélyben részesíteni társaikat: égési sérülések, vérző sebek, csonttörés, ájulás esetén.

Ismeretszerzés – gyakorlás színterei:

- Helyi tantervbe építve tantárgyi keretek közt /
  - környezetismeret óra / emberi test témakör – vérzés, törés, ájulás /
  - biológia-egészségtan óra / emberi test témakör – vérzés, törés, ájulás /
  - Technika-életvitel óra / tankönyv használata – égési sérülések /
  - Osztályfőnöki óra / segélykérés, segítségnyújtás /
- Védőnő által szervezett fakultatív elsősegélynyújtó tanfolyam
- Területi elsősegélynyújtó versenyen való részvétel
- Tanév eleji tűz és balesetvédelmi oktatás
- Projekt napok keretében, meghívott előadókkal / mentőszolgálat, helyi orvosok, védőnő segítségével /

Az iskola helyi tanterve

12. A választott kerettanterv megnevezése.

Tantárgy	Kerettanterv
Biológia 7-8	
Ének-zene 1-2	Apáczai A
Ének-zene 3-4	Apáczai A
Ének-zene nemzetiségi alsó	?
Ének-zene nemzetiségi felső	?
Erkölcstan 1-2	
Erkölcstan 3-4	
Erkölcstan 5-8	
Fizika 7-8	Mozaik B
Földrajz 7-8	
Honismeret	?
Informatika 5-8	
Kémia 7-8	
Környezetismeret 1-4	
Magyar 1-4	
Magyar irodalom 5-8	Apáczai
Magyar nyelv 5-8	Apáczai
Matematika 1-4	
Matematika 5-8	
Német 1	
Német 2	
Német 3	
Német 4	
Német 5	
Német 6	
Német 7	
Német 8	
Osztályfőnöki 5-8	?
Rajz és vizuális kultúra 1-2	
Rajz és vizuális kultúra 3-4	
Rajz és vizuális kultúra 5-8	
Sakk logika	
Tánc és mozgás 1-4	
Tánc és mozgás 5-8	
Technika 1	
Technika 2	
Technika 3	
Technika 4	
Technika 5-6 5-8	
Természetismeret 5-6	
Testnevelés 1-4	
Testnevelés 5-8	
Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek 5-8	

13. A választott kerettanterv által meghatározott óraszám feletti kötelező tanórai foglalkozások, továbbá a kerettantervben meghatározottakon felül a nem kötelező tanórai foglalkozások megtanítandó és elsajátítandó tananyagát az alább meghatározott projektek tartalmazzák.

Iskolai projektek – rendezvények

Projekt szervezés elvei:

- Elsődleges az idegen nyelvi kompetencia fejlesztése
- Teljes körű egészség nevelés megvalósítása
- Környezettudatos viselkedés erősítése
- Művészi élmény biztosítása
- Kooperatív munka alkalmazása

Célok/ Fejlesztendő kulcskompetenciák:

- A tanulóknak az igény és képesség kialakítása, hogy gondolataikat, véleményüket és javaslataikat elődeik nyelvén ki tudják fejezni.
- A tanulók felkészítése arra, hogy tudásuk alapján a német nyelvet produktívan használják.
- Egy alapvető társalgási szintű nyelvtudási bázis kialakítása, amely a német nyelven való kommunikációra képessé teszi a tanulókat.
- A szövegolvasási, -értési és -alkotási készség, valamint beszédértés, beszédkészség fejlesztése egyéni igényeknek megfelelően, szisztematikusan felépített mondatmodellek alapján.
- *Gondolatok, érzések, tények és vélemények megértése, kifejezése és értelmezése szóban és írásban (hallott és olvasott szöveg értése, szövegalkotás).*
- A legfontosabb beszédfordulatok automatizálása alsó tagozaton szerepjátékok formájában, felső tagozaton dialógusok segítségével.
- Írásbeli készség fejlesztése, életkori sajátosságoknak megfelelően, a másolástól a fogalmazásig, a szövegépítési elemek produktív használatával.
- A tanult verseken, dalokon keresztül az intonáció, kiejtés gyakorlása, memoriter fejlesztése.
- Nyertjenek képet a Magyarországon élő német kisebbség mai és múltbeli életéről és kultúrájáról, valamint a német nyelvű országok népeiről.
- Érdeklődés felkeltése az őseik anyanyelve, kultúrája iránt.
- A helyi értékek megismertetése, megszerettetése, helyi ünnepek, megemlékezések felelevenítése.
- A tanulók segítése abban, hogy megtalálják, megőrizték és fejlesszék nyelvi és kulturális identitásukat.
- A közösséghez való kötődés erősítése.
- A magyarországi németek – ezen belül a torbágyi és biai svábok – múltjának megismertetése, irodalmi, néprajzi hagyatékának ápolása.
- A megfelelő témákkal és önálló munkamódszerek alkalmazásával annak ösztönzése, hogy az iskolai időn túl is foglalkozzanak a német nyelvvel és kultúrával a média és a sajtó segítségével.
- A magyarországi kisebbségi jogok, a kisebbségekkel foglalkozó szervezetek megismerése.
- Tanulóinktól elvárjuk a kulturális sokféleség tiszteletben tartását, a nyelvek és kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődést és kíváncsiságot.

Projekt	Ideje	Célja	Tartalma: / kapcsolódó tantárgyak /	Kompetenciák
Nemzetiségi hét	szeptember	hagyományörzés, közlekedési ismeretek elsajátítása, sportolás, tánc, bekapcsolódás a helyi közéletbe	<ul style="list-style-type: none"> - sport: osztályok közti boul mérkőzések / testnevelés / - közlekedési ismeretek: Közlekedés biztonsági nap: de. teszt, kerékpáros ügyességi feladatok, kerékpáros közlekedés kijelölt útvonalon, kerékpáros kirándulás / technika életvitel / - nemzetiségi táncház / testnevelés-tánc / - hagyományápolás: egésznapos kirándulás – akadályversennyel, melynek tartalma a helyszín lehetőségeitől függően kapcsolódnak a tananyaghoz , / testnevelés, természetismeret, német nyelv,ének,rajz / - Mária napi „zarándoklat” felidézése+ magyar szentek+ templom építészet / történelem, honismeret / - Városi „Patak parti polka parti „-n való részt vétel. 	anyanyelvi, idegen nyelvi, természettudományi, szociális, esztétikai
„ Diák olimpia „	4 évente szeptember	Tatai olimpiai edzőtábor megismerése, sportolás, testedzés, kitartás, erőnlét	<ul style="list-style-type: none"> - Úszás, futás, távolugrás, kislabda hajítás, labdajáték / testnevelés / - a nemzetiségi hét programjaiba illesztve kerül megrendezésre 	idegen nyelvi, szociális

Projekt	Ideje	Célja	Tartalma: / kapcsolódó tantárgyak /	Kompetenciák
Erntedankfest – őszi betakarítás ünnep	október	hagyományörzés, őszi termékek megismerése, művészeti nevelés	<ul style="list-style-type: none"> - tantermek és folyosók őszi dekorálása / rajz, technika életvitel / - kiállítás a tanulók őszi hangulatú műveiből / rajz, technika életvitel / - kiállítás- német feliratokkal - az összegyűjtött néprajzi tárgyakból, kóstoló gyümölcsökből, termékekből/ honismeret, természetismeret németnyelv / - töklámpás kiállítás és verseny / technika életvitel / - látogatás a templomban az osztályonként termékekből összeállított, díszes kosarakkal- betakarítási ünnep felidézése, közös éneklés / honismeret, technika életvitel, ének / 	idegen nyelvi, természettudományi technikai, szociális, esztétikai-művészeti
Márton-napi lámpás felvonulás	november	hagyományápolás, közéletbe való bekapcsolódás	<ul style="list-style-type: none"> - szt. Márton legendájának megismerése/ honismeret, irodalom, történelem / - Tanulók által készített lámpásokkal az esti városi felvonuláson részt vétel /technika, testnevelés / 	szociális-állampolgári, művészeti
Adventi hétfők- ünnepi adventi műsor a Faluházban	december	hagyományörzés, a tanulók tudásának bemutatása, karácsonyi ajándék műsor	<ul style="list-style-type: none"> - tantermek és folyosók téli dekorálása / rajz, technika életvitel / - osztályonként adventi koszorú és Betlehem készítése / technika, rajz, honismeret, osztályfőnöki óra / - évfolyamonként adventi hétfőnkénti műsorok, az adventi ünnepkör jeles napjairól, népszokásairól / irodalom, honismeret, ének / - Faluházi német-magyar nyelvű ünnepi műsor a város lakóinak / magyar és német irodalom, nemzetiségi énektánc, magyar ének / - büfé a tanulók által készített, karácsonyi apró süteményekből / technika életvitel / 	anyanyelvi, idegen nyelvi, szociális-állampolgári, esztétikai-művészeti

Projekt	Ideje	Célja	Tartalma: / kapcsolódó tantárgyak /	Kompetenciák
Sváb-bál farsangtemetés	február	hagyományörzés, tanulók farsangi produkcióinak bemutatása, játékonysági rendezvény az iskola támogatására, közös fellépés a helyi német nemzetiségi hagyományörző egyesületekkel	<ul style="list-style-type: none"> - Német-magyar nyelvű zenés, irodalmi műsor / magyar és német irodalom, ének, tánc / - Vidám-farsangi produkciók / ének – tánc / - Báli dekoráció készítése / rajz, technika, osztályfőnöki óra / - Belépő- támogatójegyek, tombola (a diákok szervezésében) – büfé / technika életvitel / - Báli befejezés 	anyanyelvi, idegen nyelvi, szociális-állampolgári, vállalkozói, esztétikai-művészeti kifejezőképesség
„Iskola kóstolgotó,,	március	Jövendőbeli elsőöknök és szüleiknek az iskola bemutatása	<ul style="list-style-type: none"> - Tantermek és folyosók tavaszi dekorálása / rajz, technika, osztályfőnöki óra / - Óvodások kézműves foglalkozásának előkészítése / rajz, technika, osztályfőnöki óra / - Óvodásoknak büfé előkészítése a tankonyhában / technika életvitel / - Rövid műsor a vendégeknek / magyar és német irodalom, ének / 	anyanyelvi, idegen nyelvi, szociális-állampolgári, vállalkozói, esztétikai-művészeti kifejezőképesség
Húsvéti projekt	április	hagyományörzés, Húsvéti ünnepkör megismerése, játék	<ul style="list-style-type: none"> - Forgószínpad szerűen, játékos feladatokkal, a keresztény ünnepkör és a néphagyományok, húsvéti szokások felelevenítése / irodalom, német nyelv, testnevelés, technika, történelem, ének / 	anyanyelvi, idegen nyelvi, szociális-állampolgári, digitális, matematikai, esztétikai-művészeti kifejezőképesség

Tavaszi projekt nap

3 témakörből évente felváltva kerül megrendezésre, az éves munkatervben meghatározottak szerint

Projekt	Ideje	Célja	Tartalma: / kapcsolódó tantárgyak /	Kompetenciák
A) „Szomszédolás”	május	a szomszédos sváb községek meglátogatása	- A települések kulturális, történelmi, néprajzi, természeti értékeinek megismerése / pl. Etyek, Sóskút , Zsámbék, Budakeszi / honismeret, történelem, természetismeret / - Akadályverseny német nyelvi, természetismereti, matematika, ének, rajz, testnevelés tárgyhoz kapcsolódó feladatokból.	anyanyelvi, idegen nyelvi, szociális-állampolgári, matematikai, esztétikai-művészeti kifejezőképesség
B) Föld napja		környezettudatosság alakítása, környezeti problémákra felhívni a figyelmet	- plakátok készítése / rajz, technika életvitel / - környezetvédelmi vetélkedő / kémia, földrajz, biológia, technika életvitel magyar és német nyelv/ - filmvetítés / kémia, földrajz, biológia, technika életvitel / - valamely ipari létesítmény megtekintése pl.: hulladéklerakó, szennyvíztisztító /technika, fizika, kémia /	anyanyelvi, idegen nyelvi, szociális-állampolgári, matematikai, esztétikai-művészeti kifejezőképesség, környezettudatosság
C) Egészség nap		: teljes körű egészség nevelés részeként felhívni a figyelmet a mindennapi mozgás, egészséges táplálkozás, egészségvédelem fontosságára	- „fut a sulis” / testnevelés/ - sport bemutatók / testnevelés/ - egészséges táplálkozás-tevékenykedés a tankonyhában / technika életvitel, biológia / - elsősegély nyújtási ismeretek / biológia, technika életvitel/	idegen nyelvi, szociális-állampolgári, matematikai, esztétikai-művészeti kifejezőképesség, teljes körű egészség védelem

Projekt	Ideje	Célja	Tartalma: / kapcsolódó tantárgyak /	Kompetenciák
Diákcsere	május-június	elsődleges cél a tanulók anyanyelvi környezetben való nyelv gyakorlása, valamint Biatorbágy és Herbrechtingen testvérvárosi kapcsolatainak erősítése	<ul style="list-style-type: none"> - magyar diákok utazása Herbrechtingenbe - német diákok fogadása Biatorbágyon - elhelyezés mind két félnél családoknál - diákcsere idejére változatos közös programok szervezése - iskolai tanórák látogatása 	idegen nyelvi, szociális, állampolgári, esztétikai
Anyák napja	május	Vendéglátás, az édesanyák köszöntése <i>A projekt osztály keretben valósul meg</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Vendéglátás megszervezése / beszerzés, terítés, saját készítésű édesség /technika életvitel / - Meghívó és ajándék készítése / rajz, technika / - Műsor összeállítása, tanulása, előadása / magyar és német nyelv, ének, tánc / - Osztályképek vetítése / informatika / 	magyar és idegen nyelvi, digitális, művészeti, szociális, vállalkozói, matematikai
Nyolcadikosok tanár búcsúztatója	június	Vendéglátás, az osztályt tanító pedagógusok köszöntése <i>A projekt osztály keretben valósul meg.</i>	<ul style="list-style-type: none"> - Vendéglátás megtervezése, megszervezése / beszerzés, terítés, saját készítésű édesség /technika életvitel / - Meghívó készítése, ajándék beszerzése / rajz, technika / - Műsor összeállítása, tanulása, előadása / magyar és német nyelv, ének, tánc / - Osztályképek vetítése az eltelt 8 évről / informatika / 	magyar és idegen nyelvi, művészeti, szociális, vállalkozói, matematikai, digitális

14. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei, figyelembe véve a tankönyv térítésmentes igénybevétele biztosításának kötelezettségét.

Az alkalmazott tankönyvek, segédletek és taneszközök kiválasztásának alapelvei

Intézményünk alapelveit az alábbiak határozzák meg:

- nevelési, oktatási céljai, a tanítandó tantárgyak,
- a motiváló jelleg,
- a logikus felépítés,
- az önálló ismeretszerzés lehetősége.

Egyéb szempontok figyelembevétele:

- tartósság,
- egységesség,
- hosszú távú felhasználhatóság.
- Korszerű információközlés elősegítésének kritériuma.

A tankönyvek, taneszközök és tanulmányi segédletek kiválasztásáról az illetékes szaktárgyi munkaközösség javaslata alapján a szülői munkaközösség véleményének kikérésével a pedagógus dönt, aki a szükséges taneszközökről és egyéb munkaeszközökről a megelőző tanév végén tájékoztatja az iskola a tanulóit és a szülőket.

15. A Nemzeti alaptantervben (a továbbiakban: Nat) meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósításának részletes szabályai.

A pedagógiai feladatok megvalósítása elsősorban:

- Az iskola szellemisége által
- A mindennapok gyakorlatában
- A pedagógusok példamutatásával
- Tanórákon a tananyag feldolgozásába építve
- Tanórán kívüli foglalkozások a projektek, ünnepélyek, rendezvények céltudatos szervezésén keresztül történik.

Részletes kifejtésük megtalálható:

- 1. Érték- cél- feladat rendszer.
- 2. Személyiségfejlesztés.
- 3. Egészségfejlesztés.
- 4. Közösségfejlesztés.
- 11. Elsősegély-nyújtás
- 13. Projektek.
- 16. Mindennapos testnevelés.
- 2. sz. melléklet Környezeti és egészségnevelési program
- Kerettantervek tantárgyankénti részletes leírása

Nevelési célok – feladatok

- erkölcsi nevelés
- nemzeti öntudatra – hazafiságra nevelés
- Állampolgárságra – demokráciára
- Önismeretre nevelés – társas kapcsolati kultúra
- Családi életre nevelés
- Testi-lelki egészségre nevelés
- Felelősségvállalás másokért – önkéntességre nevelés
- Fenntarthatóság – környezettudatosságra nevelés
- Pályaorientáció
- Gazdasági és pénzügyi nevelés
- Média tudatosság
- Hatékony önálló tanulásra tanítás

Kulcskompetenciák fejlesztése

- anyanyelvi kommunikáció
- idegen nyelvi kommunikáció
- matematikai kompetencia
- természettudományi és technikai kompetenciák
- digitális kompetencia
- szociális és állampolgári kompetencia
- kezdeményező készség és vállalkozói kompetencia
- esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőkészség
- hatékony önálló tanulási készség

16. A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módja.

Célja:

- A gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel.
- A szociális kompetenciák, csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttmozgás fejlesztése.
- A fizikai képességek hanyatlásának megakadályozása, mely a szellemi teljesítmény romlását is előidézhetheti.

Megvalósítás formái:

Azokon az évfolyamokon ahol a heti 5 kötelező testnevelés óra életbe lép: Nkt. 27§-a alapján:

- heti 4 testnevelés óra
- heti 1 német nemzetiségi tánc óra keretében valósul meg
- a 3. évfolyamon a testnevelés órákba beépül az úszás oktatása, melyet hivatásos úszásoktatók közreműködésével szervez intézményünk. Az oktatás költségeit a fenntartó, az útiköltséget a szülők, az utazás megszervezését, valamint a tanulók felügyeletét az iskola biztosítja.

Azokon az évfolyamokon ahol a heti 3 kötelező testnevelés óra van életben:

- 3 testnevelés óra – óraterv szerint,
- Délutáni sportkörök (atlétika, alsósoknak játékos sportdélután),
- Tömegsport keretében: asztalitenisz
- napközis szabadidős- és sportfoglalkozások,
- napköziben napi min. fél óra szabad játék-levegőzés
- délutáni úszás megszervezése / szülői finanszírozással /
- túra szakkör keretében havi rendszerességgel lehetőséget biztosítunk a szabad levegőn történő testmozgásra.
- gyógytestnevelés,
- versenyekre való felkészítés,
- versenyeken való részvétel,
- háziversenyek
- alkalmankénti túrák, séták

Az iskolai szervezésen túl az iskola tornatermében külsős vállalkozók által szervezett – egyénileg finanszírozott – sport tevékenységeken is részt vehetnek a tanulók.

Továbbá tanulóink nagy része tagja a helyi Füzes német hagyományőrző néptánc egyesületnek is.

17. A választható tantárgyak és egyéb foglalkozások. A csoportbontások és az egyéb foglalkozások szervezésének elvei.

Választható tantárgyak – és szervezési elvei:

- Kötelezően választható tantárgy a hit- és erkölctan.
Az erkölctan órák a párhuzamos osztályoknak közösen is szervezhetők.
A hittan órák a párhuzamos évfolyamokon összevonhatók.

Egyéb foglalkozások:

- Napközi és tanulószoba
- Felzárkóztató foglalkozások / HH., BTM, alsó-felső tagozatos lemaradással küzdő tanulók számára szervezett korrepetálások, egyéni fejlesztő foglalkozások/
- Tehetséggondozó foglalkozások / szakkörök, versenyre való felkészítés, versenyek, ünnepélyek lebonyolítása /
- Felvételi előkészítők
- Hagyományőrző programok/ Erntedankfest, Advent, Sváb-bál,.../
- Mindennapos testedzést biztosító / sportkörök, sport versenyek, túrák, kirándulások /
- Kulturális programok / színház-múzeum látogatás, rendezvények-vetélkedők /
- Tanulmányi és közösségfejlesztő kirándulások
- Táborkok / belföldi és külföldi nyelv gyakorló tábor, erdei iskola /

Csoportbontás elvei:

- Iskolánkban az oktatás alapvető szervezeti formája az osztályrendszerű tanítás.
- A csoportbontást a tantárgy sajátos jellege, valamint a tanrend szervezése határozza meg.
- 18 fő feletti osztálylétszám esetén a német nyelv-és irodalom tárgyat, továbbá felső tagozaton a tanulócsoporthoz képeit figyelembe véve csoportbontásban tanítjuk a matematika, magyar nyelv és irodalom, a technika-életvitel valamint szükség szerint a gyakorlati készségeket fejlesztő tantárgyakat.
- Képességeket figyelembe véve vegyes csoportokat alakítunk.

Egyéb foglalkozások szervezési elvei:

Az iskola a szabadon választható foglalkozások időkeretének elosztását tanévenként határozza meg a tanulók igényét figyelembe véve.

- **Napközi, tanulószobai** csoportokba jelentkezés önkéntes, a felvétel a szülői igényeknek megfelelően történik. Rendkívüli esetben, - ha azt a tanuló tanulmányi teljesítménye indokolja - az igazgató, a szülők egyetértésével kötelezheti a tanulót a napköziben ill. tanulószobán történő tanulásra. Napközis foglalkozások esetén egyazon osztály tanulói egyazon napközis csoportot alkotnak. Felső tagozaton vegyes, több osztályból szerveződik a csoport. A tanulási időt védetté tétele tantestületünk fontos célkitűzése.
- **Szakkörök** döntő része a tehetséggondozást szolgálja.
- A szakköri foglalkozások megszervezéséhez min. 9 fő jelentkezése szükséges.
- A szakköri foglalkozás megszervezése a tervezés folyamatában a Diákönkormányzat bevonásával történik.
- Kiemelt területek: művészetek, matematika, természetismeret, nyelvi- és hagyományőrző.

- A szakkörök érdeklődési körönként vegyes életkorú gyerekekből szerveződnek. A szakkörökre, énekkarra a tanulók jelentkezése önkéntes, fenntartói finanszírozással működnek. A szakköri igényeket az osztályfőnökök, szaktanárok mérik fel, indításuk lehetőségéről az igazgató dönt.
- **Felzárkóztatás, korrepetálás** lehetőségét – a sikeres oktató-nevelő munka érdekében, Nkt. szerint szervezzük meg, s azt minden rászoruló gyermeknek biztosítjuk. A szolgáltatás iskolánk tanulói részére ingyenes. A korrepetálás a pedagógus által kijelölt tanulóknak kötelező, de bárki számára önkéntesen igénybe vehető. Az alsó tagozaton osztályonként, a felső tagozaton tantárgyanként szervezendő.
- **Tömegsport, iskolai sportkörök** alsó és felső tagozatnak külön, tevékenységi formák, sportágak szerint vegyes életkorú csoportokban szerveződnek.
- **Tanulmányi kirándulások, erdei iskola**
- Tanulmányi kirándulást, ill. erdei iskolai programot a fenntartó illetve a szülők anyagi támogatásával kívánjuk megszervezni. Az 1-4. évfolyamon egy-egy tanévben legfeljebb kétszer 1 napos, a felső tagozaton kétszer 1 napos, vagy kétnapos tanulmányi kirándulást tervezünk, mely kirándulások a tantervi követelmények megvalósítását támogatják. Erdei iskola szervezése esetén a tanulmányi kirándulásokra tervezett napok beépülnek az erdei iskola programjába.
- Fontosnak tartjuk, hogy tanulóink természetes környezetben gyűjtsenek a tananyagokhoz ismereteket, tapasztalatokat, illetve megtapasztalják a tanult tananyagtartalmak valóságát, jellemzőit.
- A tanmenetekbe beépülő tanulmányi kirándulásokat a tanítási napok terhére ütemezzük.
- A tanulmányi kirándulásról csak indokolt esetben (betegség miatt) lehet hiányozni. Aki egyéb ok miatt nem tud részt venni tanulmányi kiránduláson, az köteles a párhuzamos osztályban tartott tanórákon részt venni. (A tanórákról való távolmaradást igazolni kell!)
- Nyelvgyakorló tábort a mindenkori 7. évfolyamnak, a tanév elején szervezzük. Melyen részt venni kötelező.
Külföldi diákcsere 7. osztály végén azok a tanulók vehetnek részt, akik a német nyelvi versenyen legjobb eredményt érték el, ill. aktívan közreműködnek a tanítási órákon, a projektek lebonyolításában.
- Hagyományörző programok, melyek az éves munkatervben meghatározott időben és módon szerveződnek. Részben tanítási időben, projekt jelleggel, melyen minden tanuló részt vesz, másrészt tanítási időn túl önkéntes jelleggel.

18. A tanulók Tanulmányi munkájának, magatartásának és szorgalmának minősítése annak követelményei és formái.

A tanulók értékelésének helyi rendszere:

Az ellenőrzés és az azt követő értékelés elvei:

- Az osztályozás nem lehet a fegyelmezés, büntetés eszköze!
- Figyelembe kell venni a tanulók életkori sajátosságait!
- Figyelembe kell venni a tantárgy jellegét!
- Figyelembe kell venni a tanuló önmagához viszonyított fejlődését!
- A szöveges értékelés segítse a tanuló további fejlődését!

Az ellenőrzés-értékelés legyen:

- pedagógiaailag kifogástalan,
- folyamatos, tervszerű, rendszeres, aktuális,
- kiszámítható, nem kampányszerű,
- sokoldalú, módszertanilag változatos,
- konkrét, objektív és igazságos,
- szükség esetén méltányos,
- természetes kísérője a tanulási folyamatnak, ne kísérje feszült légkör.

Az ellenőrzés és az értékelés formái:

- Szóbeli: beszélgetés, összefüggő felelet, kiselőadás, vizsga, szereplés.
- Írásbeli: feladatlap, teszt, dolgozat, témazáró, füzetvezetés, házi dolgozat.
- Gyakorlati: munkadarab, gyűjtőmunka, sportteljesítmény.

Mindezekből kiválasztva a pedagógus maga tervezi meg az ellenőrzést, értékelést, ügyelve a szóbeli és írásbeli formák helyes arányára.

Az iskolai írásbeli beszámoltatások formája, rendje

A tanulók időszakos és rendszeres iskolai írásbeli beszámoltatása a pedagógiai munka szerves része.

A nagyobb anyagrész áttekintése segíti az összefüggések feltárását, erősíti a logikus gondolkodást, komplexitásra motivál, fejleszti a mondanivaló összefüggő mondatokban történő kifejezésének képességét, megkívánja a koncentrált munkát, a jó időbeosztást.

Az írásbeli beszámoltatás fajtái:

- írásbeli felelet
- témazáró dolgozat

Az írásbeli felelet:

A mindennapi számonkérés egyik formája. A pedagógus egy-egy anyagrész vagy részismeret elsajátításának mértékét ellenőrizheti írásban rögzített kérdések, előre elkészített feladatlapok vagy a téma kidolgozásának segítségével.

Alkalmazása a nagyobb létszámú osztályokban biztosítja a rendszeres ellenőrzést, ill. a szóban nehezen megnyilatkozó, önbizalomhiányban szenvedő diákoknak is segítséget nyújt.

Az írásbeli felelet értékelése érdemjeggyel történik. Ez a módszer a pedagógus meglátása szerint bármikor alkalmazható. Súlya a szóbeli feleletével azonos.

A témazáró dolgozat:

Egy-egy terjedelmesebb, összefüggő ismeretanyag ellenőrzésének eszköze.

A pedagógustól komolyabb előkészítést, a diáktól elmélyültebb felkészülést kíván.

Formája (kérdések, feladatlap, témakifejtés) azonos az írásbeli feleletével, súlya viszont nagyobb.

A témazáró dolgozat értékelése érdemjeggyel történik. A témazáró dolgozat érdemjegyének jelölésére a pedagógus a naplóban eltérő (piros) jelzést alkalmaz.

A témazáró dolgozat előkészítése és az írásbeli ellenőrzés előzetes bejelentése a pedagógus számára kötelező.

Így biztosítható a közös munka hatékonysága és eredményessége.

Az értékelés módjai: szöveges értékelés

érdemjegyek

A tanév során érdemjegyekkel, félévkor és év végén osztályzattal kell értékelni a tanulókat. Kivételt képeznek ez alól az 1 és 2 évfolyam tanulói, akik szöveges értékelést kapnak.

Az első évfolyamon félévkor és tanév végén, 2. évfolyamban félévkor szöveges minősítéssel kell kifejezni, hogy a tanuló kiválóan, jól vagy megfelelően teljesítette a követelményeket, illetve felzárkóztatásra szorul.

„Ha a tanuló „felzárkóztatásra szorul” minősítést kap, abban az esetben az iskolának a szülő bevonásával, fel kell tárnai a tanuló fejlődését, haladását akadályozó tényezőket, és intézkedési tervet kell készíteni azok megszüntetésére.

Az iskola a törvényi előírások szerint a következő érdemjegyeket/osztályzatokat, használja a teljesítmények értékelésére:

A tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél:

- jeles (5),
- jó (4),
- közepes (3),
- elégséges (2),
- elégtelen (1).

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A tanuló az 1-3. évfolyamon csak abban az esetben utasítható évfolyamisméltásra, ha a tanulmányi követelményeket az iskolából való igazolt és igazolatlan mulasztás miatt nem tudta teljesíteni.

A témazáró felmérések osztályozása az 1 – 8. évfolyamon:

100% - 91%	jeles	(5)
90% - 75%	jó	(4)
74% - 51%	közepes	(3)
50% - 34%	elégséges	(2)
33% - 0%	elégtelen	(1)

Szummatív értékeléskor az érdemjegy akkor

- jeles (5): - ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit megbízhatóan elsajátította, tudását alkalmazni is képes.
- jó (4): - ha a tanuló kevés hibával sajátította el a helyi tanterv követelményeit, kisebb bizonytalanságokkal alkalmazni tudja tudását.
- közepes (3): - ha a tanuló a helyi tanterv követelményeit pontatlanul, esetenként felszínesen és több hibával teljesíti, tudását csak nevelői segítséggel tudja alkalmazni.
- elégséges (2): - ha a tanuló a helyi tantervnek csak minimális, a továbbhaladáshoz szükséges ismereteit sajátította el, önálló feladatvégzésre kizárólag nevelői segítséggel képes.
- elégtelen (1): - ha a tanuló a helyi tanterv követelményeinek minimum szintjét sem sajátította el, nem rendelkezik a továbbhaladáshoz feltétlenül szükséges ismeretekkel, önálló feladat végzésre nevelői segítséggel sem képes.

Az érdemjegy (osztályzat) naplóba történő bejegyzésének formái:

- piros tintával: témazáró felmérések, dolgozatok
tanév végi osztályzatok
- kék tintával: szóbeli feleletek
írásbeli feleletek
félévi osztályzatok
- zöld tintával: gyűjtőmunka, szorgalmi feladatok, kiselőadások
füzetek rendje, külalak, szereplés
- fekete tintával: egyéb egyezményes bejegyzések

Helyi vizsga:

Intézményünk az általános iskolai tanulmányok zárásaként a 8. évfolyamon május hónapban záróvizsgát szervez német nyelv és irodalom, valamint nép-és honismeret tantárgyból.

A vizsgán tanulóink számot adnak tanulmányaik során elsajátított nyelvi-, kulturális és helyismeretből.

A vizsga írásbeli és szóbeli részből áll.

Az írásbeli vizsga 45 percig tart, melynek tartalmi elemei a következők:

- Hallásgyakorlat.
- Szövegértés.
- Levélírás.
- Teszt.

A tanuló az írásbeli feladatra német nyelv és irodalom tantárgyból érdemjegyet kap.

A szóbeli vizsga időtartama előzetes felkészülés után tanulónként 10-15 perc, melynek tartalmi elemei a következők:

- Bemutatkozás.
- Biatorbágy múltja és jelene.
- Képleírás.
- Magyarország földrajzával, helyismerettel kapcsolatos kérdések megválaszolása.

A tanuló szóbeli vizsgáját 3 tagú bizottság bírálja el. A feleletre német irodalom, valamint honismeret tantárgyakból osztályzatot kap.

A tanulók a vizsgán nemzetiségi ruhában jelennek meg.

Az ünnepélyes eredményhirdetésen teljesítményük elismeréseként a tanulók oklevelet kapnak.

A vizsgán érintett tanulók szülei a vizsga napján büfét szerveznek gyermekeik részére.

Magatartás és szorgalom

Minősítés formái:

A magatartás értékelésénél a minősítés:

- példás (5),
- jó (4),
- változó (3),
- rossz (2).

A szorgalom értékelésénél és minősítésé:

- példás (5),
- jó (4),
- változó (3),
- hanyag (2).

Értékelés módja:

- A tanulók magatartásának és szorgalmának követelményeit a tanév elején a tanulókkal és a szülőkkel ismertetni kell!
- A tanulók magatartásának és szorgalmának minősítését az osztályfőnök végzi, az osztályközösség, valamint az osztályban tanító pedagógusok véleményének figyelembe vételével.
- Az értékelés szummatív jelleggel havonta történik, a hónap során szerzett jutalmazó és fegyelmező bejegyzések, valamint a magatartás és szorgalom megítélésének általános szempontjai alapján.

A magatartás értékelésének szempontjai:

- A tanuló magaviselete tanítási órákon, egyéb foglalkozásokon, szünetekben.
- A tanuló viszonya a közösséghez (bomlasztó-építő, aktív-passzív).
- A tanuló viselkedése társaival, tanáraival, felnőttekkel.
- A tanuló tanuláshoz, munkához való viszonya.
- A tanuló családi környezetének, személyiségjegyeinek figyelembe vétele.

A szorgalom értékelésének szempontjai:

- A tanuló teljesítménye képessége és lehetőségei tükrében.
- A tanuló szorgalmi többletmunkái.
- A tanuló önmagával, munkájával szembeni kötelességtudata, igényessége.
- A tanuló tanórai aktivitása.
- A tanuló életkörülményeinek figyelembe vétele.

A magatartás értékelésének és minősítésének követelményei:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja,
- tanórán és tanórán kívül példamutatóan viselkedik,
- aktívan részt vesz az órai munkában,
- kötelességtudó, feladatait teljesíti,
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti,
- tisztelettudó,
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik,
- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz,
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetét,
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- a házirendet betartja,
- tanórán vagy tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik,
- az órai munkát nem zavarja,
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti,
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti,
- az osztály vagy az iskolai közösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt,
- nincs írásbeli intője vagy megrovása.

Változó (3) az a tanuló, aki:

- az iskolai házirend előírásait nem minden esetben tartja be,
- a tanórán vagy tanórán kívül többször viselkedik fegyelmezetlenül,
- feladatait nem minden esetben teljesíti,
- az órai munkát nem zavarja súlyosan és rendszeresen,
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva,
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik,
- igazolatlanul mulasztott,
- osztályfőnöki intője van.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a házirend előírásait sorozatosan megsérti,
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti,
- órai viselkedése visszaveti társait a tanulásban,
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen,

- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik,
- viselkedése romboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza,
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt,
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokú büntetése van.

A szorgalom értékelésének és minősítésének a követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi, - a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi,
- munkavégzése pontos, megbízható,
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként vesz részt,
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt,
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik,
- a tanórákon többnyire aktív,
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozásokon vagy versenyeken való részvételt önként nem, vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti,
- taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, aki:

- tanulmányi teljesítménye elmarad képességeitől,
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti,
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik,
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja,
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében,
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg,
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen,
- feladatait folyamatosan nem végzi el,
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek,
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül,
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

19. A nemzetiséghez nem tartozó tanulók részére a településen élő nemzetiség kultúrájának megismerését szolgáló tananyag.

Minden évfolyamon a hon-és népismeret tantárgy helyi tantervében meghatározott ismeretanyag.

- A tanulók a meghatározott témák kapcsán nyerjenek képet a Magyarországon élő német kisebbség mai és múltbeli életéről és kultúrájáról, valamint a német nyelvű országok népeiről.
- További feladat a magyarországi németek, ezen belül a torbágyi és biai svábok múltjának megismertetése, irodalmi néprajzi hagyatékának ápolása.
- A tanulók ismerjék meg a magyarországi kisebbségi jogokat, a kisebbségekkel foglalkozó szervezeteket.
- Fontos feladat a kulturális sokszínűség tiszteletben tartására nevelés, továbbá a nyelvek és a kultúrák közötti kommunikáció iránti érdeklődés és kíváncsiság felkeltése, ébren tartása.

20. A tanulók fizikai állapotának méréséhez szükséges módszerek.

Általános tudnivalók a fizikai fittség méréséhez

A rendszeres, „se több, se kevesebb” optimális idejű és intenzitású testedzés (sportolás) hatására edzettek, fittekké leszünk. Fittségen olyan testi-lelki állapotot értünk, amely magába foglalja az egészséges létezés és a jó közérzet stabil megtartását.

A fittség azt is jelenti, hogy a testünket teljes munkára kész állapotban tartjuk. A fitt egyén fizikai és szellemi tevékenysége hatékony és tartós, testi-lelki-szellemi egészsége kiegyensúlyozott és szilárd.

A rendszeres fizikai aktivitás/testedzés elősegíti:

- az emberi test karbantartását, a preventív orvosi tevékenységet, a betegségek utáni rehabilitációt
- a feszültségek (stressz helyzetek) könnyebb és tudatosabb feloldását
- a külső változásokhoz való gyorsabb alkalmazkodást
- formálja, fejleszti a személyiséget (növeli, pl. a határozottságot, és a dönteni tudást)
- a testi-lelki harmóniát, (csökkenti a depresszió, a hipochondria és a szorongás kialakulását)
- a fokozottabb koncentrációs képességet és kitartást (fokozza a fizikai és szellemi munkavégzést)
- a biztonságérzetet, a nagyobb önbecsülést, és önbizalmat, a vonzóbb karcsúbb alakot, a hatékony testsúlyszabályozást, a jobb megjelenést
- az erősebb aktív izomzat és csontrendszer kialakulását és megtartását, a csonttritkulás késleltetését, az öregedési folyamat lelassítását
- a nyugodtabb, mélyebb alvást, amely elősegíti a szervezet gyorsabb regenerálódását
- a testi panaszok csökkenését (jobb emésztés, ritkább székrekedés, ritkább hátfájás, stb.)
- a jobb közérzetet, a ritkább ízületi és hátfájdalmakat
- a szív –érrendszeri, mozgásszervi, daganatos és elhízással járó betegségek megelőzését
- saját testünk felfedezését, a tökéletes testtartást
- esetenként a társas és egyéni kapcsolatok létesítését és ápolását, a szabadidő élménnyé tételét
- napirendünk rendszerezésével életmódunk, életvitelünk formálását.

A nemzetközi és a hazai szakirodalom szerint a fizikai aktivitásra vonatkozatható fizikai *fitness*-szint mérésének legfőbb dimenziói:

I. dimenzió (testalkat): az optimális testtömeg és az attól való esetleges eltérés mértékének meghatározása

II. dimenzió (motorikus fittség): Kardió-respiratórikus rendszer fittségének mérése

III. dimenzió (motorikus fittség): az általános testi erő, erő-állóképesség fittségének mérése

IV. dimenzió: viselkedésre, kulturáltságra utaló egyéni és társadalmi vonatkozású életviteli szokások feltérképezése.

Fizikai fittség méréséhez és minősítéséhez felvett adatok

I. dimenzió: Optimális testtömeg illetve az attól való eltérés meghatározása:

Testtömeg (kg)

Testmagasság (m)

Body Mass Index (BMI)

Tudományos célra az elhízás megítélésében a kétdimenziós testtömeg-index használata ajánlott.

Testtömeg-index = testtömeg (kg):(m²)

Testalkat értékelés /minősítés/	Az egészségre veszélyeztetettség	10-17 évesek	
		Lányok	Fiúk
Mérsékelt testtömegűek Sovány III.	közepes - magas között	>12.9	
Mérsékelt testtömegűek Sovány II.	Közepes	13.0–14.4	
Mérsékelt testtömegűek Sovány I.	normális – közepes között	14.5–16.0	
Normál testtömeg	normális – alacsony között	16.1-22.0	16.1-21.0
Túlsúlyos	normális - közepes között	22. 1-26. 0	21. 1-25. 0
Elhízott I.	közepes- magas között	26 <	25 <
Súlyosan elhízott Elhízott II.	Magas- nagyon magas	30 <	
Nagyon súlyosan elhízott Elhízott III.	súlyos- nagyon súlyos	35 <	

Hungarofit: 7-25 éves korig

Motorikus próbarendszer az általános fizikai teherbíró-képesség minősítéséhez.

A megszerezhető maximális pontszám: 140 pont

II. dimenzió: Motorikus próbák a Kardió-respiratórikus rendszer fittségének méréséhez

A próbában megszerezhető maximális pontszám: 77 pont.

Az aerob állóképesség mérésére az alább felsorolt próbák közül tetszőlegesen lehet választani.

A közoktatás területén a Cooper-teszt, futással/kocogással, és a 2000 m síkfutást alkalmazzák.

- Futás próbák:
  - 6 perc folyamatos futás/kocogás (kezdőknek, időseknek vagy 7 éves korig)
  - 2000m
  - 3000m
  - Cooper-teszt, 12 percig folyamatos futás/kocogás

III. dimenzió: Motorikus próbák a vázizomzat fittségének méréséhez

A próbában megszerezhető maximális pontszám: 63 pont.

1. Helyből távolugrás, páros lábbal – a láb dinamikus erejének mérésére.
2. Hanyattfekvésből felülés térdérintéssel, folyamatosan, komfortérzésen belül kifáradásig – a hasizmok erő-állóképességének mérésére.
3. Hason-fekvésből törzsemelés- és leengedés, folyamatosan, komfortérzésen belül kifáradásig – a hátizmok erő-állóképességének mérésére.
4. Mellsőfekvőtámaszban karhajlítás- és nyújtás, folyamatosan, komfortérzésen belül kifáradásig – a vállövi- és a karizmok dinamikus erő-állóképességének mérésére.

Hungarofit pontértékelési rendszer

A megszerezhető maximális pontszám: 140 pont

(Az általános fizikai teherbíró-képesség minősítéséhez.)

Az egészség/terhelhetőség szempontjából leglényegesebb kondicionális képesség fejlődése/fejlesztése akkor harmonikus, ha a megszerezett pontszámok fele az aerob állóképesség vonatkozik, a másik fele az általános testi-erőre vonatkozik.

Hungarofit fittségi kategóriák, az általános fizikai teherbíró-képesség minősítéséhez		
F. Mérey Ildikó, 1997		
A MINŐSÍTŐ KATEGÓRIÁK MEGNEVEZÉSE	AZ EGYES MINŐSÍTŐ KATEGÓRIÁK PONTÉRTÉKHATÁRAI	SZÁZALÉKBAN MÉRVE
Igen gyenge	0. 0 – 20. 0 pont	0 – 14 %
Gyenge	20. 5 – 40. 0 pont	15 – 28 %
Kifogásolható	40. 5 – 60. 0 pont	29 – 43 %
Közepes	60. 5 – 80. 0 pont	44 – 57 %
Jó	80. 5 –100. 0 pont	58 – 71 %
Kiváló	100. 5–120. 0 pont	72 – 86 %
Extra	120. 5–140. 0 pont	87 – 100 %

– 90 - 100 pont közötti zóna: általában a heti 5 - 6 óra rendszeres, optimális terheléssel érhető el. (Heti három alkalom, alkalmanként 1. 5 - 2 óra.)

– 100. 5 - 120 pont közötti zóna: általában a heti 6 - 9 óra rendszeres, optimális terheléssel érhető el.(Heti öt alkalom, alkalmanként 1. 5 - 2 óra.)

– 120. 5 – 140 pont közötti zóna: általában azok az élsportolók érik el azt a szintet, akik hetente kilenc, vagy annál több órát edzenek.(Heti hat-tíz alkalom, alkalmanként 1 – 1. 5 óra.)

21. Az egészségnevelési és környezeti nevelési elvek.

Egészségnevelés a tanórákon

Intézményünk minden tantárgy esetében figyelmet fordít a tananyagtartalom és az egészségnevelés csatlakozási pontjaira. Kiemelt szerepe van a biológia, testnevelés, osztályfőnöki és környezetismeret óráknak, de felsoroltakon kívül minden tantárgynak megvannak az egészségnevelési feladatai.

Környezeti nevelési program

Alapelvek

A környezeti nevelés nem képzelhető el személyes élmények, tapasztalatok gyűjtése, a valóságos környezet megismerése nélkül, ezért munkánk legfontosabb alapelve az élményközpontúság.

A környezeti nevelésnek rendszerszemléletűnek kell lennie, hiszen környezetünkben minden mindennel összefügg, ez lehetőség és szükség is több tudományterület összekapcsolására.

A környezeti problémák megoldása társadalmi összefogást igényel, ezért a környezeti nevelésnek fontos szerepe van az együttműködésre, az egymás iránti odafigyelésre és szeretetre nevelésben.

A környezeti nevelés élethosszig tartó folyamat, amely nemcsak az iskolában zajlik, hanem az élet más területein is végig kíséri bennünket.

Célok:

- Természettel, természet- és környezetvédelmi problémákkal kapcsolatos ismeretek átadása.
- A természet szeretetére nevelés.
- Globális környezeti problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása.
- A helyi értékeink megóvása, másokkal történő megismertetés igényének kialakítása.
- A környezet megóvásával és gondozásával kapcsolatos tevékenységekben való aktív részvételre nevelés.
- A mindennapi életben való környezettudatos gondolkodásra és magatartásra nevelés.
- A fenntartható fejlődéshez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése.
- A környezeti folyamatok, összefüggések és a környezetre káros folyamatok ok-okozati kapcsolatai megértésének segítése.

ld.: 2. sz. melléklet

22. A gyermekek, tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések.

Iskolánk a Hátrányos Helyzetű és a Halmozottan Hátrányos Helyzetű tanulók felzárkóztatását szolgáló pedagógiai tevékenységet folytat, melynek részletes leírását a Pedagógiai Program első fejezete tartalmazza

ld: 6. pont

23. A tanuló jutalmazásával összefüggő, a tanuló magatartásának, szorgalmának értékeléséhez, minősítéséhez kapcsolódó elvek.

Intézményi elvárások

A nevelőtestület az európai kultúra társadalmi szabályaihoz igazodó magatartást vár el a diákoktól, az életkori fejlettségüknek megfelelő módon. Az elvárt viselkedési normáknak kell megfelelni az iskolán belül, az iskola által szervezett minden eseményen, valamint az iskolán kívül is. Mindezt annak tudatában, hogy az iskolán kívüli viselkedés, magatartás, megjelenés is a Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskola megítélését vonja maga után.

A nevelőtestület elvárja, hogy minden tanuló aktívan részt vegyen az iskolai és városi közéletben, hagyományörzésben. Minden diák képességeinek megfelelően, jó eredményt érjen el tanulmányi munkájában.

Iskolánk dicséretben részesíti, jutalmazza azt a tanulót, aki képességeihez mérten:

- Tanulmányait kiemelkedően végzi.
- Kitartóan szorgalmas.
- Példamutató magatartást tanúsít.
- Eredményes kulturális tevékenységet folytat.
- Kimagasló sportteljesítményt ér el.
- Egyéb módon hozzájárul az iskola jó hírnevéhez.

Jutalmazás általános elvei:

- Igazságosság, egyenlő bánásmód elve.
- Következetesség a fokozatok betartásában.
- Halmozott jutalom kerülése.
- Tárgyi jutalmaknál a költségtakarékosság és az egészséges életmód elveinek figyelembe vétele.
- Az iskolai jutalmazás rendjét a házirend rögzíti, az osztályon belül azonban a pedagógus saját jutalmazási rendszert dolgozhat ki diákjainak.
- Az igazgató rendkívüli jutalmat a pedagógusok kezdeményezésére engedélyez.
- A jutalmazás mértékénél figyelembe kell venni, hogy tanítási időben vagy szabadidejében vett részt a tanuló rendezvényen, versenyen stb.
- Jutalmazás mértéke legyen összhangban a befektetett munkával, és az elért eredménnyel.
- Szaktanár és tanító döntése alapján zöld / szorgalmi munkát jelző / ill. kék színű / felelettel egyenértékű / tantárgyi érdemjeggyel is jutalmazhatók a tanulók, ha teljesítményük bizonyos tantárgy ismeretanyagához kapcsolható.

- Nyilvánosság elve: tanulók nevét és elért eredményeit az ún. dicsőségfalon ill. az intézmény honlapján évente közzé tesszük. A Ritsmann díjas tanulók, valamint a Der/Die Beste díjas tanulók fényképei külön tablón, ill. a honlapon kerülnek megjelenítésre.

A jutalmazás formái:

Írásos dicsérek:

- szaktanári dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret

Díjak:

- Der Die Beste díj
- Ritsmann Pál díj

Tárgyi jutalmak:

- emléklap
- oklevél
- jutalomkönyv
- kis értékű tárgyi ajándék

Jutalom kirándulás – csoportos jutalmazásnál.

Érdemjegy, mint jutalom – megfelelő tudástartalom esetén

A jutalmazás részletes elvei:

A tanuló az alábbi jutalmazásban részesülhet:

A) Iskolai házi versenyen:

- apró ajándék, emléklap,
- tantárgyi zöld érdemjegy,
- szaktanári dicséret

Iskolai házi versenyen helyezést elért tanuló:

- oklevél
- szaktanári dicséret
- tantárgyi zöld, ill. kék érdemjegy,
- tárgyi jutalom

Városi- területi- megyei versenyen az iskolánkat képviselő tanuló:

- Szaktanári dicséret
- Zöld, ill. kék érdemjegy

Országos versenyen az iskolánkat képviselő tanuló igazgatói dicséretben részesül, továbbá tantárgyi piros érdemjegyet kap.

B) Iskolai rendezvényen tanítási időben segítőként közreműködő tanuló munkája arányában szóbeli, vagy írásbeli dicséretben részesülhet.

Ha a tanuló szabadidejében segítőként közreműködik az iskolai rendezvényeken, osztályfőnöki dicséretet kaphat.

C) Iskolai, valamint városi ünnepélyen szereplőként résztvevő - iskolánkat ilyen módon képviselő diák - osztályfőnöki vagy igazgatói dicséretben részesül.

D) Nevelőtestületi dicséretet kaphat az a tanulót aki:

- a felső tagozaton 3 vagy több tantárgyból bizonyítványába dicséretes minősítést kapott
- a tanév folyamán **15** dicséréttel, ill. legalább jó magaviselettel és szorgalommal rendelkezik

E) Jutalomkönyvet kaphat az a tanuló, aki:

- A tanév végén példás magatartás és szorgalom jeggyel rendelkezik.
- Az alsó tagozaton kitűnő tanulmányi eredményt ért el.
- A felső tagozaton kitűnő vagy jeles tanulmányi eredményt ért el.
- A tanév folyamán kiemelkedő tanulmányi, kulturális, sport, vagy egyéb kiemelkedő teljesítményt nyújtott, ill. aktív közösségi munkát végzett.

F) DER DIE BESTE díj.

A Der/Die Beste díjat elnyerheti(k) az(ok) a diák(ok), illetve csoport aki/akik a Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskolában a tárgyévben német nyelv-és irodalom , zenei- és tánc hagyományok, kulturális illetve művészeti tevékenység, kiemelkedő sportteljesítmény, vagy a felső tagozaton tanulmányi osztályátlag terén kimagasló eredményt ért/értek el.

Alapító: Biatorbágy Város Német Nemzetiségi Önkormányzata.

A díjjal járó jutalom: ajándék toll der/die Beste felirattal, jutalomkirándulás illetve tábor német nyelvterületre, vagy. egyéb tárgyi ajándék az NNÓ által meghatározott értékben.

G) RITSMANN díj.

A Dr. RITSMANN PÁL DÍJAT elnyerheti, az a tanuló, aki 8 éves német nemzetiségi osztályban végzett tanulmányai alatt kiemelkedő eredményt ért el a német nyelv tanulásában, valamint a nemzetiségi hagyományok ápolásában, a Magyarországon élő németek szellemi és anyagi kultúrájának, történelmi hagyományainak megőrzésében, gyarapításában példaadóan részt vett.

Alapító: Biatorbágy Város Német Nemzetiségi Önkormányzata

Tantárgyi dicséretes jeles az a tanuló, aki a félév, ill. tanév folyamán tanórai aktivitással, versenyeken való részvétellel és szereplésekkel kiemelkedő eredményt ért el az adott tantárgy tanulásában.

A jutalom kirándulás csoportos jutalmazási forma, melyet az igazgató és a tantestület év elején hirdet meg, az iskolai programokhoz, ill. célkitűzésekhez igazítva./ pl. énekkarosok, több fordulós helytörténeti vetélkedő győztesei stb./. A kirándulás helyszíne a költségvetési lehetőségek függvénye /pl. Ausztria, Budapest, gyalogtúra az Iharos /.

24. Az iskola írásbeli, szóbeli, gyakorlati beszámoltatások, az ismeretek számonkérésének rendje.

ld.: 18. pont

25. Az otthoni, napközis, tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei és korlátai.

A tanítási órák anyagának az elmélyítését a rendszeresen feladott írásbeli és szóbeli házi feladatok szolgálják.

Elvek:

- A házi feladat az óra anyagához szorosan illeszkedő, gyakorló jellegű.
- Készség vagy képességfejlesztést szolgáló.
- Képesség szerinti munkáltatást lehetővé tevő (felzárkóztató vagy tehetséggondozó).
- A házi feladat lehet témakört előkészítő gyűjtő munka, vagy az adott tananyagot kiegészítő gyűjtő munka.
- Tantárgyanként fél óra alatt elvégezhető legyen!
- Mind az írásbeli, mind a szóbeli felkészülés szövegesen, vagy érdemjeggyel értékelhető legyen!
- A házi feladat mennyisége nem tölthet be fegyelmező eszköz funkciót!
- Hét végére a hét közbeni házi feladat mennyiség adható, amelyet a tanuló a hét utolsó tanítási napjának délutánján el tud végezni.
- Szünetekre (őszi, téli, tavaszi, nyári szünet) nem adható házi feladat!

Biatorbágy, 2013. március 26.

Jóváhagyva:

Rack Ferencné sk.

Melléklet

1. számú melléklet

EMLÉKEK

A Torbágyi Római Katolikus Elemi Népiskoláról

Az egyházak helye a neveléstörténetben

A neveléstörténet szerint az oktatás és nevelés olyan régi, mint az emberiség. Különböző korokban – célját tekintve – más és más. Európában egységessé főként az egyházak tették. „Ismerd meg önmagad” (Szókratész) minden korban fontos alapelv, mert az önismeret rávezeti az embert saját tudatlanságára, mely viszont vágyat ébreszt benne a tudás, az igazság iránt.

Az egyházi iskolák alapítása Nagy Károly (Kr. u. 768-tól 814-ig) frank uralkodó nevéhez fűződik, aki 802-ben elrendelte, hogy mindenki járassa iskolába gyermekét. Ezen intézkedésben kell látnunk a tankötelezettség első csírait Európában.

A középkorban Kr. u. 476 – 1640. az egyházi- és lovagi iskolák fontos szerepet játszottak a gyermekek nevelésében.

A Veszprémi Püspökség megalapítása

Szent István király 1009-ben alapította a Veszprémi Püspökséget. Ezen egyházmegye Budai Főesperességéhez tartozott Torbágy is 1777-ig.

1276-ban Csák Péter a püspök iránti bosszúból feldúlta Veszprémet, a Püspöki Könyv- és Levéltárral együtt.

Az 1333- 1335. évi Pápai Adószedők jegyzékében Torbágy, mint plébánia szerepel, melynek János nevű papja 4 garas pápai tizedet fizetett. A tatárok pusztítása után 18 év elteltével ismert újra Torbágy létezése.

Az 1515-ös Veszprémi Zsinat úgy rendelkezett, hogy a plébános oktassa a népet arra, hogy az emberek kerüljék a bálványimádást, a hamis esküt, a hamis tanúságot, a gyilkosságot, a rablást, a lopást. Amit magunknak nem akarunk, azt másokkal se tegyük. Ez tehát a kezdete az egyházból induló nevelésnek.

Veszprém városát még két súlyos csapás érte. 1552 – 1564. között Ali basa janicsárjai rabolták ki a várost, majd 1593 – 1598-ig Szimán nagyvezér hordái pusztították a püspöki székhelyet. Ez idő alatt a püspökök Sümegen, majd Pozsonyban tartózkodtak.

Torbágy a török dúlás után (1563) teljesen elsivatagosodott, lakói elmenekültek. 1686-ban, Buda után felszabadult az ország nagy része. „Olyan volt ez az idő, mint a vihar utáni pillanat csendje: megdöbbenve ébredt minden szemlélő, magyarok, bécsi kormányemberek, világjáró angolok arra, hogy Budától Eszékig, s hasonlóképpen keresztül-kasul a visszaszerzett országban nincs falu, sem ember, csak áthatlan, vad füzek bozótja, homoksivatag, vagy parttalan vizek összefüggő mocsárvidéke” – Szegfű Gyula történelemtudós könyvéből.

Buda környékén és Pilis megyében 51 faluból 31 teljesen elpusztult. A szomszédos Bia település továbbra is fennmaradt. „A hódítóknak mindez lett a sírjuk, ez ősi föld, magyar hazánk” – kórustöredék Esztergomból, az 1930-as évekből.

A németek betelepítése

Kollonich Lipót esztergomi érsek az 1600-as évek végén kiadta az „Einrichtungswerk des Königreichs Ungarn” c. művét, Magyarország újraépítésére. Az országban hiányzott a munkaerő.

Az 1555-ös augsburgi béke elve szerint - akié a föld (ország), azé a vallás - már nem bírt nagy jelentőséggel.

A 150 éves török uralom után a népesség nagyon megfogyatkozott. Így a bécsi udvar támogatta német bevándorlók letelepedését. Mária Terézia és fia II. József telepes rendeletével sok német földművelőt és kézművest hívott

Magyarországra.

A Buda környéki falvakba is katolikus németek érkeztek, legfőképpen a német fejedelemségekből és Ausztriából, akik főként földműveléssel foglalkoztak, de jelentős számban voltak közöttük asztalosok, ácscs, kelmefestők és egyéb kézművesek. A belső magyar vándorlás mellett ez időben jöttek Magyarországra szerbek és szlovákok is. Magyarország újjáépítése a betelepítések nélkül elképzelhetetlen lett volna.

Az első betelepítések Esztergomot és Buda környékét érintették. A Buda- Pilis hegyvidéken 1690-ben jelentek meg a német, később svábnak nevezett telepesek. A levéltári adatok szerint Torbágyon 1699-ben lelhetőek fel

Az első jelentősnek mondható országos összeírás adóztatás céljából készült. 1715-ből egy névsort és vagyoni állapotot rögzít.

1711-ben a szatmári béke után Padányi Bíró Márton veszprémi püspök 175 plébániát szervezett újjá. Utódja Koller Ignác rendelte el az egyházlátogatások (canonica visitatio) jegyzőkönyvi rögzítését. Ezek szerint Torbágy Kis-Torbágy néven szerepel, a hívek 1747. évi latin nyelvű összeírásában. Itt jelenik meg Valentinusz Erlpach iskolamester neve, aki 46 éves, felesége Erzsébet 27. Erlpach e forrás szerint 1725-ben már működött az iskolában. A jegyzőkönyv szól még a Kis-Torbágyi Egyház alkalmazottainak járandóságáról, valamint az egyházközség ünnepeiről, a templom berendezéséről is. Ezt Gräsl Bertalan, az akkori torbágyi plébános állította össze.

Az 1715-ből fennmaradt adóösszeírás 23 nevet említ, akik irtványföldeken gazdálkodtak.

Ebbe a szegényes faluba érkezett 1725-ben Valentinusz Erlpach a németországi Mainz-ból származó iskolamester, aki a jegyzői teendők mellett a harangozást is végezte. Ebben az időben a tanító egyben a kántori és jegyzői feladatokat is ellátta.

Pestisjárvány a buda vidéki településeken

1739-ben súlyos pestisjárvány pusztított a budavidéki településeken, így Torbágyon is. A járvány 225 áldozatot követelt, akik a templom körüli temetőben találtak nyugalmat.

Erlpach tanító két lánya, a 3 éves Mária Anna és a 1,5 éves Regina is ez év június 13-án hunyt el. Erlpach ilyen halálközelségben sem gondolt a halálra, mert ő továbbra is „mint fáklavivő” szervezte az iskola és az egyház életét.

A járvány elmúlásának emlékére emelték a Szentháromság oszlopot, a régi templom romjain 1724 - 1730 között. A templom újjáépítése után a szobor a templom elé került.

Ebben az időszakban épült a község keletre néző külterületén a Rozália-kápolna is. Erlpach tanító, mint iskolamester és jegyző évi 30.- Ft készpézt, 15 pozsonyi mérőgabonát (1 mérő akkor 53,3 liter) és 6 öl tűzifát kapott. A mester meglehetősen képzett volt és példás életet élt. Olvasást, betűvetést és írást oktatott, melyért minden tanulóól tanévenként 2 garast kapott. Stólája: felnőtt temetésért 5 garas, gyermek temetésért 1/7 garas. Énekelt rekviem után 10 garas, házasságkötés után 8 garas illette meg.

A tanítás nyelve német volt. Az iskolamester segédtanítót is fogadhatott, aki szombatonként vallástant is oktathatott. A tanítói lakás kényelmes volt, mely egy szobából és egy hivatali helyiségből állt. A külön épült tanterem fiúk és lányok befogadására is alkalmas volt. A tanulók késő ősztől kora tavaszig vettek részt az oktatásban. A jórészt földműves családokból származó gyermekeket korán foglalkoztatták a mezőgazdasági munkában, így nem tudott minden tanuló rendszeresen iskolába járni.

A torbágyi plébánia megalapítása

Az 1747-es veszprémi iratokból megtudjuk, hogy Bia és Páty, mint leányegyházak Torbágyhoz tartoztak. Bia – melyet nagy többségében református családok laktak -, saját lelkésszel rendelkezett. Torbágy Kis-Torbágy (Kleinturwall) néven szerepel, melynek plébániáját 1714-ben alapították. Az 1764-es Canonica visitáció (egyházlátogatás) szerint a plébánia az iskolával együtt 1716-ban épült Torbágyon.

Az iskolai oktatás a német nyelvű területeken korábban került bevezetésre.

Mária Terézia és Ratio Edicationis

Mária Terézia, aki 1740-ben 23 éves korában vette át a trónt, 1777-ben alapította a Fehérvári Püspökséget, melynek első püspöke Selyei Nagy Ignác. Ezen püspökséghez tartozik a Torbágyi Egyházközség is.

Mária Terézia a gazdasági reformokon túl jelentős iskolai reformokat is foganatosított. Így 1777-ben jelent meg „Ratio Educationis totiusque rei literariae per regnum Hungariae et provincias eidem adnexas” c. rendelete.

(A nevelésnek és az egész közoktatásügynek rendje Magyarországon és kapcsolt tartományaiban.) E rendelet 3 fontos alapelve az iskolaszervezés, az iskolák tanterve módszertani utasításokkal, valamint az iskolai rendtartás bevezetése volt.

Mária Terézia az összes iskolát állami felügyelet alá szervezte.

A Ratio Educationis-nak óriási hatása volt az ország összes iskolájára, különösen a kis falvak oktatási, nevelési tevékenységére. Fogynakossága volt azonban a magyar szín hiánya. A 2. Ratióban (1806) a nemzeti nevelés gondolata benne van ugyan, de színei erősen kifakultak. Legnagyobb része megvalósult és kb. fél évszázadon át irányította a magyar közoktatást, elsősorban a katolikus intézmények életét. Egységes alpműveltséget nem biztosított, a különböző társadalmi rétegek más és más ismeretanyagban részesültek. A német nyelv oktatását azonban kötelezővé tette elemi szinten és középfokon.

Iskola a XVIII. Században

A Bönisch dinasztia kezdete

Az 1778-as Canonica visitatio jegyzőkönyve szerint a tanító feladata a hit elemeire, az írásra, olvasásra és számolásra megtanítani a gyermekeket. Az iskolamesternek nincsenek földjei, kertjét maga műveli. A hívektől járandóságát évenként terményben kapja, a következők szerint: 22,5 pozsonyi mérő búza, 3 öl tűzifa, 1 szekér széna és 30 Ft készpénz. Stóláját már garas helyett krajcárral számítják. A jegyzőkönyv szerint az iskolaépület a gyermekek befogadására elegendő, mivel kb. a gyermekek fele járt iskolába.

1769-ben Antonius Zerlein az iskolamester, majd 1786-ban Adam Sager fiatal bécsi tanító nevét olvashatjuk a házasulandók anyakönyvében.

1789-ben Jacobus Dormann, 1805-től Johannes Geizler működött.

1804-ben Bönisch János, mint instructor (segédtanító) tevékenykedett Torbágyon.

Az 1805-ös egyházlátogatási jegyzőkönyv szerint a nemes Farkas család alapította a plébániát, 1714-ben. A kegyúri jogot Sándor Vince gróf, és nagyszigeti Szily József aulikus tanácsos gyakorolta.

Az 1817-es canonica visitatio szerint Bönisch János, aki 40 éves, házasember már 13 éve tanít helyben. Iskolamesterként ő a község jegyzője és harangozója is. Az egyházlátogatási jegyzőkönyv szerint Torbágy tiszta katolikus német község, ahol csak németül beszélnek, rendszeren járnak templomba, és a járandóságokat pontosan teljesítik. Gyermekeiket csak télen járatják iskolába. A szülők nagy gondot fordítanak a vallásos nevelésre. Az irat szerint összesen 789-en laktak ekkor Torbágyon.

Az iskola két terme közül egyik a tanterem, a másik a mester, Bönisch János lakása, akinek munkájáról elismerően nyilatkozik a feljegyzés. Az iskolaépületet a község építtette, így a község feladata azt fenntartani és újjáépíteni. „Turwall ist eine rein katholische deutsche Gemeinde die Kinder gehen nur in Winter in die Schule. Von den zwei Schul Räumen die ent der eine Raum dem Unterricht der andere ist die Wohnung des meisters. Die Schule verhält Gemeinde.”

„1829 die Schule wurde um einen Raum erweitert.”

„Die 76 Buben und 60 Mädchen haben bequem Platz in dem Raum.”

Az 1845-ben felvett magyar nyelvű főpásztori látogatás jegyzőkönyve az alábbiak szerint számol be a torbágyi iskoláról: „Az anyaegyház iskolája tőszomszédságában áll a plébánia laknak, 3 szoba van rajta, 2 a mesternek szolgál lakásul, 1 pedig tanulóterem, ez elég tágas és az iskolanövendékek kényelmesen beleférnek. A férfi és leány gyermekek ugyanazon szobában vagynak, de elkülönülve egymástól. Iskolába járható férfi van 76, leány pedig 68. Alkalmas padok, táblák és egyéb szükségesek mind rendben találhattak.”

Az iskolaépület teljességgel elégtelen az ifjúság befogadására. Az iskola 1819-ben egy tanteremmel bővült. Bönisch János ekkor már 52 éves, aki 24 éve tanít Torbágyon. Fia István 1812-ben született, aki 1833-tól segédtanítóként működött apja mellett, annak haláláig. A 6 – 12 éves iskolaköteles tanulók száma 215 fő. A tanítás nyelve német, a magyar irodalom és magyar történelem tanulásánál a magyar nyelv használata volt kötelező.

Az 1839 – 1840. évi országgyűlés döntése értelmében az anyakönyveket latin helyett magyar nyelven kell szerkeszteni, ill. a törvény kimondja, hogy pap ne lehessen, aki nem tud magyarul.

Az iskolaszéki tagok Ritsmann Pál (sz: 1880.), Steer János (sz: 1884.) feljegyzése szerint kis- és nagyiskola volt. A vasárnapi (ismétlő) iskolába 12-15 évesek jártak, hetenként egyszer. 1882-től kétnyelvű történelemkönyvekből tanultak, melynek egyik oldalán magyarul, vele szemben

németül szerepelt a tananyag. Az iskolát végzettek Pátyra, Tökre és Bicskére mentek csereakciók keretében szolgálni, hogy a magyar nyelvet gyakorolják és tökéletesítsék.

Bönisch István, közkedvelt kántortanító 1883-ban ünnepelte 50 éves tanítói jubileumát. 1891 augusztusában orgonálás közben érte a halál. 1891-ben fia, Bönisch Ferenc lett a mester. Büszkesége miatt a nép nem kedvelte. „Lehrer Franz”-nak hívták maguk között. Úgy vélték, hogy ahol a hiúság és a fényvágy kezdődik, ott a belső érték megszűnik. Csak a mások számára leélt élet az érdemes élet.

A Bönisch „dinasztia” 87 éven át szolgálta a torbágyi templomot és iskolát.

Az oktatásügy a XIX. század küszöbén

1804-től a jegyzői és tanítói teendők fokozatosan különváltak. 1844-től a törvények nyelve magyar. Az 1848-49-es szabadságharc idején a németajkú lakosság hű maradt Magyarországhoz. Kossuth rövid ideig a budakeszi Máriamakkon tartózkodott, ahol Pfeiferné nevű asszony gondoskodott róla. Az 1846-47-ben kitelepített lakosságtól elkobzott szekrényekben a családi feljegyzések mellett beragasztott Kossuth bankókat találtak, melyek becses emlékként díszítették a szekrényajtók belsejét.

Az 1859. évi tagosítás feljegyzése sok minden más mellett említi a fő gazdasági terményeket és fő jövedelmi forrásként a szőlőművelést és a gyümölcsnemesítést, melyben az őszibarack nyerte meg a vezető szerepet. A különböző társadalmi rétegek alapelve: „föld a földhöz, nincs a nincshez házasodjon”.

1869-ben a Biai Katolikus Plébánia önállósult, levált Torbágyról. Az 1870-es évi népszámlálási adatok szerint:

1830-ban	1216,
1850-ben	1104, (1849-es kolera járvány)
1869-ben	1215,
1880-ban	1319,
1890-ben	1511,
1910-ben	1904,
1920-ban	1981,
1930-ban	2227,
1941-ben	2582 lakos élt Torbágyon.

A Kiegyezés (1867.) báró Eötvös József lett a vallás- és közoktatásügyi miniszter.

A Kiegyezés után az állami hivatalos nyelv a magyar. Deák Ferenc és báró Eötvös József 1868-ban megállapodtak a császárral a nemzetiségi kérdésben, miszerint a nemzetiségek lakta településeken az alap- és középszintű hivatalokban valamint az iskolákban saját anyanyelvüket használhatják. Ebben az időben nagyon jó volt a viszony a magyar és német lakosság között, az egész budai hegyvidéken. A németek magyarul akartak tanulni, a magyarok pedig németül. A torbágyi szülők Pátyra és más közeli magyarok lakta településre küldték gyermekeiket 1-2 évre, hogy magyarul tanuljanak, a pátyiak pedig Torbágyon taníttatták gyermekeiket németre („Austauschkinder”).

A Deák és Eötvös után következő miniszterek sajnálatos módon nem tartották be ezt a békességet hozó megállapodást.

Eötvös miniszter javaslata alapján alkották meg az 1868. évi XXXVIII. évi alaptörvényt, mely a népoktatás egész rendszerét szabályozta. Kimondta az általános tankötelezettséget 6-12. éves korig, ill. a 15. év betöltéséig. A tanulóknak a 6 elemi után 3 évig még Vasárnapi iskolába (Sonntagsschule) kellett 1-2 órát járniuk.

A tanítóképzést a 8 éves előképzés után 1868-tól 3 évre emelte, majd 1881-től 4, 1923-tól 5 évfolyamos lett a tanítóképző. A hallgatók képesítő vizsgálat után nyertek oklevelet.

A torbágyi templom 1880-81-ben az átépítés után nyerte el mai alakját. A két oldal kereszthajót kapott, egy-egy oldalajtóval, a főbejárat elé kis tornácot emeltek, megnagyobbodott a sekrestye, s vele szemben oratóriumot építettek. A kórus két faoszlopra támaszkodott, mely csak nagyon kis énekegyüttes elhelyezésére volt alkalmas. Ez „az ének-zenei igénytelenség állandósítására megfelelt” (Török Henrik)

„Az ember aki legbelül zenétlen, s nem hat rá édes hangok egyezése ... szelleme tompa, mint az éjszaka ... Meg ne bízz benne, hallgass a zenére!” (Shakespeare: *A velencei kalmár*)

A templombővítés idején a Jungmeier György (1879-97) volt a plébános. 1884-től a Viadukton közlekedő vonatok lényeges változást hoztak a község életébe. A „piacozás” mellett a szegényebb réteg elindult a kelenföldi és budai gyárakba. Sokan szakmunkásként, művezetőként dolgoztak az üzemekben. Ennek következménye lett nyelvi szempontból a kettős kötődés, mely egy lassú asszimiláció irányába mutatott. A magyar-német vegyes házasságok is hozzájárultak a beolvadáshoz. A szántó-vető parasztság azonban továbbra is erősen tartotta a német jelleget. Ők képezték az „anyaréteget” (Mutterschicht.)

1891-94-ig Reitter Mátyás az iskolamester (Schulmeister), aki egy magyar-német nyelvű énekeskönyvet jelentetett meg egyházi jóváhagyás nélkül. Zeneileg nagyon képzett volt, hegedűhangolás közben egy elpattant húrtól fél szemére megvakult. Torbágyról Nagykovácsiba került iskolamesternek.

Rosenbach János 1893-tól 1933-ig tevékenykedett Torbágyon. 1872-ben született Perbálon, ahol apja tanítószkodott. Kántortanítói működését 1893-ban kezdte Torbágyon. Kirchen Lieder c. egyházi énekeskönyve 1906-ban jelent meg, szintén egyházmegyei jóváhagyás nélkül, mely 969 oldalból állt, s német nyelvterületre, Ausztriába és Németországba készült.

1907-ben a torbágyi emeletes iskola 4 tantermében négyen működtek. Neumayer Ferenc plébános, 1897-től 1915-ig. 1907-ben épült az iskolaépület mellé a 3 szobás kántortanítói lakás, melyhez udvar és kert tartozott.

Rosenbach János 1910-től igazgatótanító kántor, az iskolaszék jegyzője, az Iskolánkívüli Népművelési Bizottság alelnöke és előadója, valamint a Leventeegylet alelnöke. Díjazás ellenében az Önszegélyező Egylet könyvelője és a környező falvakat is magába foglaló Temetkezési Egylet titkára. 1931-ben 38 évi tanítói munkájáért miniszteri elismerésben részesült Dr. Klebersberg Kúnó gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter idején.

Rosenbach alatt ill. mellett az alábbi személyek működtek:

- 1903. Halvachs Károly tanító,
- 1906-08. Melha Endre tanító,
- 1910-25. Piláthyne Koháry Mária,
- 1920-21. Lengyel János,
- 1920-21. Kharlé Teréz,
- 1919. Kiss Mihály,
- 1920. Martiny Gábor (2 napig, Tornyai miatt lemond),
- 1921-23. Beretka Károly,

1921-48.	Fedák József,
1923-24.	Fülöp Gyula,
1924-29.	Schwarz Károly.

Közülük Fedák József tanítóra még sokan emlékezhetnek, ő 1921-ben került Torbágyra, mint beosztott tanító. Neje Rosenbach Irma. Lányuk Irén a későbbi tanítónő. A tanítás mellett Fedák a Levente Egyesület megszervezője és oktatója, valamint az Önkéntes Tűzoltó Testület első parancsnoka volt. Az 1931. szeptember 12-én történt vasúti merénylet során végzett mentési munkáért kitüntetésben és miniszteri elismerésben részesült a Tűzoltó Testület. Fedák főleg az 1. osztályokban tanított. 1934-ben, 12 évi eredményes munka után kapta meg igazgatói megbízatását az egyházmegyei főtanfelügyelőtől Csúcs István kanonoktól

Leventeoktatói tevékenysége negatív jellemvonásokat, külsőségeket vont maga után. A kitelepítés idején, 1946-47-ben azonban megbékült a németajkú lakossággal. Az 1948-ban bekövetkezett iskolai államosítás során igazgatói megbízatását megszüntették, és áthelyezték Herceghalmára. 1965-ben kísérték utolsó útjára a torbágyi temetőben.

Ünnepnapok Torbágyi Római Katolikus Elemi Iskolában

Az iskolai heti szünnap csütörtökön volt. A vasárnapi misehallgatás a tanév folyamán kötelező volt. A mulasztást nyilvántartották. Tanéven belül minden nap volt mise, kivéve a fűtési időszakot. Községi ünnepeken szünetelt a tanítás.

Ünnepnapokon gyönyörű viseletben jelentek meg a település németajkú lakosai. Ezen alkalmakkor elhangzottak a dallamos német egyházi énekek is. A helyi németiség irodalmi igényét a német nyelvű tankönyvek, az Sonntagsblatt (Vasárnapi újság), valamint az egyházi ima és énekes könyvek szolgálták. A világi énekek, népdalok általában dialektusban (Mundart) hangottak el.

A heti négy hittanórából az elsőt és a harmadikat a mindenkori plébános tartotta. A második és negyedik órán az osztálytanítónak kellett „begyakorolni” a tananyagot.

A népiskolák és óvodák tanulmányi felügyeletét a körzeti iskola felügyelők látták el. 10 évi szolgálattal bíró tanítókat választottak erre a feladatra. Ezen megbízatásuk alatt tanítói, tanári, igazgatói tennivalóik alól nem mentesültek.

Ez időben már jeles ünnepnek számított a „Madarak és Fák Napja”, melyet az Iharosban majálisszerűen ünnepeltek a diákok és a tanárok.

„Évente egy napot a népiskolákban a tanító arra szenteljen, hogy a tanulókkal a hasznos madaraknak és azok védelmének jelentőségét megismertesse” – rendelkezett gróf Apponyi Albert miniszter (1906-1919).

Iskolaszervezet Torbágyon

„Mint tudjuk, az értelem világába az iskolák kapuján át vezet az út. Vannak emberek, akik nagy energiákat képesek mozgósítani feladathelyzetben. Minél nehezebb problémával találkoznak, annál újabb hatásosabb megoldásokat találnak. A sikerhez szükséges mozgósító erőt a kényszerítő helyzetben lelik meg.” (Török Henrik)

A Torbágyon tanítók többségének jellemző vonása volt a gyermekek iránti szeretet és türelem. De ugyanilyen szeretet és kitartás jellemezte a helybéli német- és magyar ajkú tanulókat is. A nagy többséget kitevő sváb származású tanulók nyelvi nehézségeik ellenére hősiességgel sajátították el a magyar tannyelvű alapismereteket. Ez az egy lehetőségük volt egészen 1939-ig. Ettől kezdve egyes tannyelvű osztályokba jártak, mely még több nehézséget okozott számukra. A „C” típusú nemzetiségi iskolákban a reál tantárgyakat német nyelven kellett oktatni, majd a tartalmát magyarul összefoglalni. A humán tárgyakat (polgári jog, magyar történelem, hazai földrajz) fordítva oktatták. A magyar irodalmat természetesen csak magyarul, bár voltak lefordított Petőfi versek. Így a tananyag elsajátítása a németajkú tanulók számára komoly erőfeszítést követelt.

Történelmi háttér a XX. század küszöbén

Az 1920. június 4-én megkötött Trianoni Békeszerződés a Kárpátok koszorúzza Magyarországot tönkretette. Ezzel magyarázható, hogy az 1/3 részben megmaradt országban megindult a magyarosítás. Így az 1920-as 30-as években Trianont elítélő szellemben a hazafias nevelésre összpontosítottak a tanítóképző intézményekben. Ez hatotta át a kórusmunkát is, melynek Török Henrik tanító is tagja volt az Esztergomi érseki Tanítóképzőben, s ahol 1932. június 21-i keltezéssel magyarosított névvel, mint Török (Türk) kapta meg tanítói és kántori oklevelét. Török Henrik Antalt 1933. november 24-én Kniess Tiborral együtt megválasztották Torbágyon tanítónak.

Török Henrik az elsőszámú tanítói állást nyerte el ahol a kántori teendők mellett a német nyelv ismerete is kötelező volt, hiszen 1934. végéig csak német nyelvű misék voltak. Akik a tanítóképzőben német oktatásra is jártak, azok oklevélzáradékában ez állt: „... őt magyar és német tannyelvű népiskolában való tanításra képesítettnek nyilvánítjuk.

A megválasztott kezdő tanítónak három évig segédtanítóként kellett működnie. Ennek elsősorban gazdasági okai voltak. Török Henrik tanítói véglegesítésére 1936. október 1-jével került sor.

A Horthy korszak kiemelkedő kultúrpolitikusa Klebelsberg Kunó gróf rövid idő alatt számos iskolaépületet emeltetett. Minisztersége alatt megerősödött a törekvés, hogy a tankötelezettséget nyugat-európai példa szerint, terjesszék ki a gyermekek 14 éves koráig.

Hóman Bálint miniszter 1940-ben beterjesztette a nyolcosztályos népiskolára vonatkozó törvényjavaslatát. Az 1940. évi 20. tc. elrendelte a nyolc évfolyamos napiskola bevezetését. Torbágyon ekkor a hat évfolyamos magyar nyelvű és az ugyancsak hat évfolyamos vegyes tannyelvű, német - magyar iskola működött.

A nyolc évfolyamos emelt szintű oktatás Torbágy településen még váratott magára.

A felekezeti iskolát az állam segélyezte. Az államsegélyből havonta kb. 80-90 pengő illette meg a tanítót. Havi 4 pengőt a kántori föld után vontak le. A stóla és a községtől havonta kapott 33 pengő méltán egészítette ki a két állásért (tanítói és kántori) kapott fizetést.

A női kézimunka oktatásának bevezetése sürgetővé tette egy női tanítói állás megszervezését is. Az iskolaszék Lónyai Irmát választotta erre az állásra, aki 1938-tól 1946-ig tanított Torbágyon. Az 1939-től bevezetett vegyes tannyelvű oktatásért a németül is tudó 3 pedagógus (Halmos, Köves, Török) havi 40 pengővel több fizetést kapott, mint a magyar osztályokban tanítók.

Az iskolaszék tagjai voltak ebben az időszakban: Egyházi elnök - a mindenkor plébános, világi elnök: Steinhauser János – községi bíró, tagok: Beck Gyula, Egerszegi József, (id. Eisenreich) Oszfolk Antal, Oszfolk Ferenc, Oszfolk János, Ritsmann Pál, Stark Ferenc, Steer János - MÁV, Steer János – bognár, Vermesi János és Weibert János.

1939-ben az iskolaszék Halmos Franciskát (Törökné) választotta meg tanítónőnek, aki 4 polgári + 5 tanítóképző tanéven keresztül volt bentlakásos diáklány a Zsámbéki Keresztesnővérek zárdájában. Oklevele német nemzetiségi oktatásra is feljogosította. 37 év szolgálati idő után 1970-ben ment nyugdíjba a torbágyi iskolából. Ezután még 5 évig tanított azért, hogy méltánytalanul alacsony nyugdíját kiegészítse.

A háború és a németajkú lakosság kitelepítésének hatása a római katolikus iskolára és egyházra

1945-46-ban férfi tanerő hiányában Köves Annával (Heltainé), majd Orlai Rozáliával (Steinhauserné) szervezték az iskolát magyar nyelvű oktatással.

Steinhauserné Orlai Rozália helybéli születésű tanítónő, aki 1945-ben szerzett tanítói oklevelet a Zsámbéki Tanítóképzőben.

„Elnök a tárgyra térve előadja, hogy mivel a torbágyi rk. Népiskolánál alkalmazott öt tanerő közül kettő: az igazgató-tanító és a kántortanító még mindig hadifogságban vannak, a többi három nőtanító tanerőre az iskolába beiratkozott 276 iskolás gyermek nagy létszáma miatt óriási megterhelés nehezedik, a nevelés és tanítás eredményének biztosítása megköveteli, hogy az iskolaszék a hiányzó két munkatérő pótlására legalább is egy ideiglenes helyettesítéssel megbízott tanerőt alkalmazzon, kinek megbízatása mindaddig tartson, míg a hiányzó mindkét tanerő Isten segítségével haza nem jön és a tanszékét el nem foglalja. ...”

„ Gondviselés szerű áldás és szerencse Torbágyra nézve, hogy Orlai Róza személyében, ki helybeli özvegyasszony gyermeke, van állás nélküli tanítónője, ki az idegi tanévben végzett a Zsámbéki Tanítóképzőben, kinek részére sem lakásról, sem ellátásról a községnek gondoskodnia nem kellene, s aki a helyettes tanítói állást el is vállalná.

Mindezek előrebocsátása után elnök felteszi a kérdést, hogy az egyháztanács, mint iskolaszék kimondja-e a helyettes tanerő alkalmazását határozatilag, s ha igen, mint ideiglenes helyettesítéssel megbízott tanítónőül a helybeli Orlai Róza, okl. tanítónőt alkalmazza-e.

A jelenlévő összes iskolaszéki tagok egyöntetűen a titkos szavazást mellőzendőnek tartván egyhangúlag közfelkijáltással úgy határoztak, hogy a fenti indokok alapján a hiányzó két tanerő pótlására a helybeli Orlai Róza okl. Tanítónőt, mint ideiglenes helyettesítéssel megbízott tanítónőt alkalmazzák, és mély tekintettel kéri az egyháztanács, mint iskolaszék a Főigazgatságot, ill. a Vallás- és Közoktatásügyi Minisztériumot, hogy a megnevezett helyettes alkalmazásához hozzájárulni, ill. számára az államsegélyt folyósítani kegyeskedjék. Grausz Ernő jkv. Bokor József plébános, iskolaszék elnöke, egyh. közs. képv. 1945. szeptember 30. – torbágyi Római Katolikus Egyháztanács, mint iskolaszék és képviselő-testület jegyzőkönyvéből.

1945. október 1-jén kezdte meg működését Torbágyon. Igazgatóhelyettes volt 1963-tól 1971-ig, majd igazgató 1971-től 1977-ig. 1977-től 1982-ig Drezdában tartózkodott férje tartós vállalati kiküldetése miatt. 1982. szeptemberében vonult nyugdíjba.

Ebben az időszakban került Torbágyra a korábban Bián és Tarjánban tanító Fedák Irén, Fedák József igazgató leánya.

Merész Ferenc, Geszlerné Lacza Gabriella és Horváth Ida csak néhány évig tevékenykedtek Torbágyon.

Merész Ferencet családjával együtt Németországba telepítették, ahol orgonistaként és német tanítóként működött, a '80-as évek közepéig, haláláig. A háború utáni pedagógiai munkát tehát erősen felborította a kitelepítés.

„Jegyzőkönyv”

„Felvéve: Torbágyon 1946. évi szeptember 11-én a torbágyi Róm. Kat. Népiszkola termében, a VI. és VII. tanítói állások megszervezése tárgyában.

Jelen vannak: Bokor József plébános egyházk. Képviselőtest. Elnöke, Czipri F. József közs. Bíró, iskzs. Gondnok és Fedák József igazgató tanító.

A kitelepítéssel kapcsolatban az egyházk. képvis. test. legnagyobb része is kitelepült és azért csak fent nevezettek tárgyalják a VI. és VII. tanítói állás megszervezését. Elnök előadja hogy iskolánkban az általános iskolát megszerveztük, vagyis a tanítás a kor szellemének megfelelően folyik. A hangsúly különösen az általános V. és VI. osztályokon van.

A szülők megértették az általános iskola feladatát és célját, amely különösen a munkásság és parasztság szellemi színvonalának általános felemelését kívánja elérni, és ezért a legnagyobb örömmel íratják be gyermekeiket az ált. V. és VI. osztályokba. A magas tanulólétszám és a szakosítás miatt iskolánk csak úgy tudja feladatát megoldani, ha a VI. és VII. tanítói állásokat megszervezzük.

Községünkben ki- és betelepítés volt. Tudomásom szerint még kb. 60 családot fognak községünkbe telepíteni, mellyel a tanulók létszáma még magasabbra emelkedik. A meglévő tantestület ily tanulólétszám mellett az általános iskola követelményeit és feladatát nem tudja majd eredményesen megvalósítani. ...

A jelenlévők örömmel üdvözlik a vallás- és közoktatási miniszter úr ezen korszerű rendeletét, és a legnagyobb megértéssel határozzák el a VI. és VII. tanítói állások megszervezésének szükségességét.

Felkéri a politikai községet, mint iskolafenntartót, hogy a nép, a falu a munkásság és parasztság szellemi színvonalának emelése érdekében az községi képvis. hozzon határozatot, a VI. és VII. tanítói állás megszervezésével kapcsolatos kiadások fedezetének hozzájárulásáról, amely a kezdő tanítói fizetés 20-30%-át és lalakáspénzt foglalja magában. Elnök az ülést imával bezárja. Fedák József igazgató-tanító jky. Czipri F. József iskzs. gondnok, közs. bíró, Bokor József plébános egyh. k. elnök. „

A hadifogságból hazatért emberek kicserélt lakosságot talált a településen. A kiüzött németajkú lakosság helyére a sorsüldözött székelység, s az üldözött felvidéki magyarság települt be a községbe.

Az iskolai oktatásban is erős változások következtek be.

Jegyzőkönyv

Felvéve: Torbágyon 1947. december 26-án a Róm. Kat. Ált. Isk. tantermében az egyházközségi képviselő-testület által megtartott rendes havi közgyűléséről ...”

„... Ezután Török Henrik kántortanító előadja, hogy míg orosz hadifogságban távol volt, illetéktelen személyek megfosztatták a mindenkori kántortanítói állással összefüggő – százéves jogszokáson alapuló – az iskola fűtésével kapcsolatos természetbeni járandóságától.

A kántortanító ügyének ismertetése után a kérdéshez többen szólta hozzá, és Benárd Géza világi elnök a felszólalásokat a következő határozati javaslatba foglalta össze: A tűzifa ügyében hozott közigazgatási-hatóság egyoldalú határozatát az egyházközség, mint illetéktelent visszautasítja.

A kántorjavadalom feletti rendelkezés az egyházközség belső intern joga. Így azt kívülről az egyházközség és felettes egyházi hatóságok tudta, beleegyezése, hozzájárulása és megkérdése nélkül senki nem jogosult megváltoztatni.

Meghúzták a lélekarangot a szerzetesi és felekezeti iskolák fölött (Tőke István kanonok-plébános, Etyek)

1945-ben az ideiglenes nemzeti kormány rendelete kötelezővé tette a nyolc osztályos általános iskolát 6 – 14 éves korig. A régi pedagógusok mellé a felvidékről Magyarországra települt Harmath házaspár említhető még felekezeti tanítóként az államosítás előtt. Harmath Tibor orosz nyelvet oktatott Torbágyon, majd Bián, s végül Herceghalmán. Az 1980-as években hunyt el Torbágyon. Harmath Tiborné (Galgóczi Erzsébet) tanítónőként működött nyugdíjazásáig. Sztronga Magda a Felvidékről kitelepített tanítónő orosz nyelvet tanított nyugdíjazásáig.

1948. június 16-án az országgyűlés elfogadta a XXXIII. Törvényt, mely kimondta a felekezeti iskolák államosítását, így a torbágyi Római Katolikus Elemi Iskola minden tanítója automatikusan állami tanítónak minősült.

„Jegyzőkönyv

Felvéve Torbágyon, 1948. évi október hó 25-én, a rk. Egyházközségi tanács rendkívüli gyűlésén.

Elnök bejelenti, hogy jelen tanácsülés célja, a kántori állás szervezésének előkészítése, az egyházközségi képviselő-testület részére.

Ismerteti az Egyházmegyei Főtanfelügyelőség 4850/1948. sz. leiratát, mely közli, hogy a nagym. Püspöki Kar 1948. június 15-i konferenciájának határozata értelmében (miután az 1868. évi XXXVIII. tc. érvényét veszítette), a rk. Kántortanítói állások és minőség 1948. július 1-ével megszűntek. Ebből kifolyólag az állami státuszba átsorolt eddigi rk. kántortanító kántori alkalmazása is megszűnt, vagyis az egyházközség és kántortanítók közt eddig fennállott jogviszony teljes egészében érvényét veszítette.

Az új helyzetnek megfelelően az egyházközségeknek gondoskodniuk kell a külön kántori állások megszervezéséről, és az így megszervezett kántori állás szabályszerű betöltéséről.

Az egyháztanács egy akarral kimondja az önálló rk. kántori állás megszervezésének szükségességét. ...

... A kántori állás betöltését az egyháztanács a torbágyi viszonylatban jelenleg alakítságnak tekinti, mert a volt kántortanítót, Török Henriket – bár közben állami tanítónak lett átminősítve -, mint kántort most is a magáénak vallja és a jövőben is a magáénak akarja tartani.”

Fedák József igazgatói megbízatását visszavonták. Az ideiglenesen megbízott igazgatót rövid idő után Harmath Tibor követte. 1949-ben Csata Róza (Ecsedi Dezsőné) majd Nagy László, Koltai Erzsébet, Nagy Sándor, Radók József, Dévényi Jenő, Perger Magdolna (Dr. Wágner Józsefné) és Varga Vilma egészítették ki a tantestületet. Az '50-es évek elején Koltai Erzsébet lett az igazgató. Bokor József plébános 1949-ben bekövetkezett halála is közrejátszott abban, hogy mindenkorra megszűnt a kántortanítói állás. Ezzel Török Henriket is lemondatták a kántorságról.

„Jegyzőkönyv

Készült Torbágyon 1949. október 20-án

Tárgy: Bokor József plébános elhalálása és utódjának Bolyki Nándor adminisztrátor h. plébános kinevezése folytán szükségessé vált intézkedések ...

Elnöki bevezető után Benárd Géza világi Elnök kér szót. Benárd Géza meleg szavakkal emlékezik meg Bokor József elhunyt torbágyi plébánosról, köszönetet mond a hívek képviselőinek azért a nagy részvételért, melynek megnyilatkozása a f. évi október 12-én tartott requiemen megmutatkozott. Majd Bolyki Nándor újonnan kinevezett adminisztrátor – h. plébánost üdvözlő szeretettel, s kéri hogy az előítéletektől – melyeket a környék tart Torbágyról – tekintsen el. Isten áldást és kegyelmét kéri munkájára.”

1985. szeptemberétől 1991. februárjáig még orgonistaként működhetett a torbágyi templomban. A népi énekek mellett kísérte a 14-15 tagból álló női kórust, akik énekelték a németről fordított hagyományörző énekeket, Karácsonykor, Húsvétkor és más jeles ünnepekkor.

Az átmeneti időszakban Torbágyon tanított még Tompits János és neje. Nyugdíjazásáig tanított még Pongrácz Sándorné is, aki ifjúsági vezető is volt.

Ettől az időszaktól kezdve az 5. osztálytól már kötelező lett a szaktanári képesítés.

Állandósultak a személyi változások, szükség tantermekben tanítottak.

1953-ban a járási Oktatási Osztály a kommunista párt irányelveivel egyetértésben a 20 éves Borbély Klárát (Megléczi Istvánné) bízta meg az igazgató teendőik ellátásával.

Első helyettese 1 évig Török Henrik volt. Megléczi Istvánné az 1963/64-es tanévtől Bián lett igazgató, majd a '80-as években lemondott e megbízatásáról.

Említést érdemel még e korból Dévényi Jenő – a doni hadműveletekben részt vett tartalékos tiszt -, aki Pusztazámorról került hozzánk. 1964-ig igazgatóhelyettes, majd beosztott pedagógus lett. Az 1970-es évek elején ment nyugdíjba.

Ecsedi Dezsőné, számtan – kémia szakos tanár 2012-ben hunyt el.

Nagy Lászlóné működési éveivel rekordot állított fel, ... hunyt el.

Baán Pál 1954-től, 1994-ig dolgozott, tanító és napközis nevelő munkakörben. Jelenleg nyugdíjas éveit éli Biatorbágyon.

Az 1976/77-es tanévben nyitotta meg kapuit Torbágyon az új nyolcosztályos általános iskola, mely tornateremmel, ebédlővel és irodákkal várta a diákokat és tanárokat.

A templom melletti régi iskolaépületet tanári szolgálati lakásokká alakították át.

1993-ban, a rendszerváltozás után ismét lehetőség nyílt német nemzetiségi osztályok elindítására. Az osztályokba iratkozó tanulók szülei német nemzetiségi kötődésüket, a hagyományok iránti tiszteletet, valamint római katolikus vallásukat szem előtt tartva választják az oktatás-nevelés ezen formáját, ahol a német nyelv- és irodalom, a zenei- és kulturális ismeretek, ill. honismeret elsajátítása mellett nagy hangsúlyt kap a tanulók erkölcsi, hitéleti nevelése is. E közös munkához nagy segítséget nyújt Fehér Margit, római katolikus hitoktató.

Biatorbágy Város képviselő-testületének határozata értelmében a Biatorbágyi Általános Iskola 2012. augusztus 1-jei hatállyal két önálló jogutód intézményben folytatja a munkát.

Biatorbágy Város Német Nemzetiségi Önkormányzata kezdeményezésére (elnök: Rack Ferencné, elnökhelyettes: Wéber Ferencné, képviselők: Bechler Gyula, Steer Ferenc) az újonnan megalakuló intézmény Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskola néven kezdi meg működését.

Rack Ferencné igazgató munkája során továbbra is szoros kapcsolatot kíván ápolni a Torbágyi Egyházközséggel.

Török Henrik kántortanító és Franz Bruckner feljegyzései alapján,

a római katolikus képviselő-testület üléseinek jegyzőkönyveit felhasználva, összeállította:

Rack Ferencné,
a Biatorbágyi Általános Iskola Német Nemzetiségi Tagozatának alapító tagja Biatorbágy
Város Német Nemzetiségi Önkormányzatának elnöke.

2. számú melléklet

AZ EGÉSZSÉGNEVELÉS A TANÓRÁKON ÉS A TANÓRÁKON KÍVÜL

Egészségnevelés a tanórákon

Minden tantárgy esetében figyelmet fordítunk a tananyagtartalom és az egészségnevelés csatlakozási pontjaira. Kiemelt szerepe van a biológia, testnevelés, osztályfőnöki és egészségtan ill. környezetismeret óráknak, de minden tantárgynak meg vannak az egészségnevelési feladatai.

Tantárgyak egészségnevelési feladatai:

Biológia

A tanulók

- ismerjék meg az emberi test felépítését és működését,
- legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére,
- sajátítsák el a testi-lelki egészséget megőrző életviteli technikákat,
- ismerjék a káros szenvedélyek egészségkárosító hatásait,
- ismerjék meg a környezet-egészségügyi problémákat.

Testnevelés

A tanulók

- győződjenek meg a mozgás jótékony hatásairól,
- legyenek tisztában azzal, hogy testnevelés és a sport nélkülözhetetlen az élményszerű tapasztalatszerzésben, az emberi kapcsolatokban, az együttműködés és a tolerancia fejlesztésében,
- ismerjék meg a környezet leggyakoribb egészséget, testi épséget veszélyeztető tényezőit.

A tanulóknak

- alakuljon ki az igény a higiénés normák betartására.

Osztályfőnöki

A tanulók

- ismerjék meg a káros szenvedélyeket és következményeiket,
- kapjanak szakembertől tájékoztatást egészséges életmód, serdülőkori változások, családi életre nevelés témájában,
- ismerjék a balesetmentes közlekedés szabályait.

Egészségtan

A tanulók

- ismerjék meg szervezetük sajátosságait és az életkorral kapcsolatos változásait,
- sajátítsák el az elsősegélynyújtási technikákat,
- ismerjék fel az empátia szerepét a másik ember megítélésében,
- ismerjék meg a drogok káros hatásait.

A tanulókat

- segítse az önmagukkal szembeni felelősségérzet kialakításában,
- segítse az őket veszélyeztető környezeti, társadalmi tényezőket és azok elhárítási módjainak felismerésében.

Környezetismeret

A tanulók

- ismerjék meg saját testük alapvető felépítését és működését,
- tudják az egészség megőrzéséhez szükséges életvitel jellemzőit,
- ismerjék a balesetmentes közlekedés szabályait,
- tudják, hogy a balesetek hogyan kerülhetők el.

Történelem

A tanulók

- értsék és tudják, hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet,
- tudják értelmezni, hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására,
- értsék meg az egész világot érintő globális problémákat, és érezzék hangsúlyozottan az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

Hon és népismeret

A tanulók

- ismerjék meg a népszokások egészségvédelmi vetületét.

Idegen nyelv

A tanulók

- mélyítsék el ismereteiket az egészségesneveléshez kapcsolódó szövegek feldolgozásával,
- ismerjék meg más nemzetek életmódját, hagyományait.

Matematika

A tanulók

- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni,
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására,
- ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni,
- legyenek képesek reális becslésekre,
- alakuljon ki bennük a rendszerben való gondolkodás.

Természetismeret

A tanulók

- igényeljék az esztétikus és egészséges környezetet, értékeljék szépségeit,
- ismerjék a megtanult természetű növények, tenyésztett állatok termékeinek tápanyagtartalmát, és ezek ismeretében törekedjenek a megfelelő étrend kialakítására.

Fizika

A tanulók

- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai hatások (sugárzások, zaj, rezgés) egészségkárosító következményeit,
- tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit,
- ismerjék fel a fizikai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő, és élettelen közötti kölcsönhatásokat.

Kémia

A tanulók

- ismerjék az emberi szervezetre káros anyagokat és ezek szervezetre gyakorolt hatásait, tartózkodjanak ezek kipróbálásától,
- legyenek tisztában a háztartási vegyszerek használatának és kezelésének szabályaival,
- ismerjék a veszélyes anyagok figyelemfelkeltő jelöléseit.

Földrajz

A tanulók

- értsék meg, hogy a népek eltérő természeti és gazdasági körülményei, hagyományai meghatározzák gondolkodás módjukat, világszemléletüket, életmódjukat.

Ének-zene

A tanulók

- sajátítsák el a helyes légzéstechnikát,
- vegyék észre a zene közösségerősítő, közösségteremtő szerepét,
- alsóban tanuljanak népi játékokat, táncot.

Rajz és vizuális kultúra

A tanulók

- legyenek képesek alkotásokat létrehozni az egészségneveléssel kapcsolatban.

Tánc és dráma

A tanulók

- éljék át a tánc és a drámajáték közösségteremtő erejét,
- ismerjék fel, hogy a tánc is az aktív testmozgás egy formája.

Technika és életvitel

A tanulók

- ismerjék meg az egészséges táplálkozás alapelemeit,
- sajátítsák el az egészséges táplálkozás, kertészeti alapismereteket, komposztálás, szelektív hulladékgyűjtés alapvető ismerveit.

A tanulóknak

- alakuljon ki az egészséges életmód iránti igény,
- alakuljon ki a kritikus fogyasztói magatartás.

Informatika

A tanulók

- legyenek képesek az interneten illetve a szakirodalomban információkat keresni, konkrét, a valós életből vett példákat értelmezni, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni,
- legyenek képesek a számítógép segítségével megszerzhető tudás szűrésére, váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására,
- használják a világhálót kutatómunkára, ismeretszerzésre.

Az egészségnevelés tanórán kívüli formái

Orvosi vizsgálatok

Tanulóink a törvényben előírt gyermekorvosi és fogorvosi szűrések mellett évente ortopédiai szűrésen vesznek részt.

Tömegsport és szakkörök

Iskolánk a diákok által legkedveltebb sportágakban szervez sportkörü foglalkozásokat a délutáni órákban. Az alsó tagozatosok számára játékos sportdélután formájában biztosítunk délutáni sportfoglalkozást.

Túraszakkör

Tagjai rendszeresen szerveznek túrát a környékre. A költségeket a fenntartó, valamint a működtető önkormányzat fedezi.

Tanulmányi séták

Több tantárgy (környezetismeret, honismeret) módszereként is alkalmazzuk.

Sportversenyek

Nagy számban vesznek részt diákjaink a különböző csapatsportokban (floorball, kosárlabda) rendezett házi bajnokságokon. Tehetséges tanulóink több sportágban területi és megyei szintű versenyeken, diákolimpiákon vesznek részt.

4 évente olimpiai játékokat szervezünk a Tatai Edzőtáborban.

Sportnap

Minden diákunk és tanárunk részt vesz évente az Önkormányzati Sportnapon.

Tanulmányi kirándulás, osztálykirándulás, erdei iskola

Igyekszünk minél több szabadtéri programot, túrát tervezni az iskolán kívüli programok során.

Kerékpártúra, kerékpáros ügyességi verseny, közlekedésbiztonsági nap

Valamilyen formában minden évben sort kerítünk kerékpáros programra, amely a testmozgás mellett a közlekedési szabályok felelevenítését is szolgálja.

Egészségnap

Projekt jelleggel egy-egy egészségnevelési terület (egészséges táplálkozás, személyes higiénia, stb.) köré szervezünk programot ezen a napon.

Vöröskeresztes verseny

Iskolánk tanulói évi rendszerességgel területi Vöröskeresztes versenyen vesznek részt, melyre a csapatokat Elsősegélynyújtó tanfolyam keretében a védőnők és a biológia szakos tanárok közösen készítik fel.

Dohányzásmentes nap

Ezen a napon figyelemfelkeltő akciót szervezünk.

Drog prevenció

Nyolcadik osztályos diákjaink a szülők igényeinek figyelembevételével drogprevenációs előadáson vesznek részt.

A mindennapos testedzés

célja:

- A gyermekek egészséges testi-lelki fejlődésének elősegítése a testmozgás eszközeivel.
- A szociális kompetenciák, csapatmunka, valamint a társakkal történő kreatív együttmozgás fejlesztése.
- A fizikai képességek hanyatlásának megakadályozása, mely a szellemi teljesítmény romlását is előidézheti.

formái:

- testnevelés órák – óraterv szerint,
- tömegsportkörök (röplabda, floorball, alsósoknak játékos sportdélután),
- szakkörök,
- napközis szabadidős- és sportfoglalkozások,
- óraközi szünetekben,
- úszásoktatás a 3. osztályban,
- gyógytestnevelés,
- versenyekre való felkészítés,
- versenyeken való részvétel,
- háziversenyek.

MINŐSÉGBIZTOSÍTÁS

Programjaink, rendezvényeink eredményességéről a résztvevők visszajelzései (riport, interjú) alapján gyűjtünk információkat. Ezek figyelembevételével szükség szerint módosítunk tevékenységünkön.

Tanulóink fizikai állapotának felmérése évente kétszer ősszel és tavasszal történik. Ezzel az éves és az évenkénti fejlődés is nyomon követhető (november, április).

Egészségnevelési programunk végrehajtását akkor tekintjük eredményesnek, ha tanulóinkban ki tudjuk alakítani azokat a tulajdonságokat, amelyek lehetővé teszik, hogy az egészség megóvása, az egészséges életmódra való törekvés, a káros szenvedélyek elutasítása mindennapi életük szerves részévé válik, és ennek érdekében aktív együttműködésre is hajlandók.

AZ ISKOLA KÖRNYEZETI NEVELÉSI PROGRAMJA

Bevezetés

Az ember környezetéhez hozzátartozik a természetes, az épített és a társadalmi környezet is. Ezért a környezeti nevelés olyan személyiségformálást jelent, amely során az ember felismeri a természeti, társadalmi, gazdasági jelenségek összefüggéseit, helyét és szerepét ebben a környezeti rendszerben.

Iskolánk ezért egyaránt fontosnak tartja az örökölt természeti környezet megismertetését, a megóvására nevelést és az ember által alkotott környezet és hagyományok megőrzését.

ALAPELVEK, CÉLOK

Alapelvek

A környezeti nevelés nem képzelhető el személyes élmények, tapasztalatok gyűjtése, a valóságos környezet megismerése nélkül, ezért munkánk legfontosabb alapelve az élményközpontúság.

A környezeti nevelésnek rendszerszemléletűnek kell lennie, hiszen környezetünkben minden mindennel összefügg, ez lehetőség és szükség is több tudományterület összekapcsolására.

A környezeti problémák megoldása társadalmi összefogást igényel, ezért a környezeti nevelésnek fontos szerep jut az együttműködésre, az egymás iránti odafigyelésre és szeretetre nevelésben.

A környezeti nevelés élethosszig tartó folyamat, amely nemcsak az iskolában folyik, hanem az élet más területein is végig kíséri bennünket.

Kiemelt céljaink:

- Természettel, természet- és környezetvédelmi problémákkal kapcsolatos ismeretek átadása.
- A természet szeretetére nevelés.
- Globális környezeti problémákkal kapcsolatos érzékenység kialakítása.
- Kialakítani tanulóinkban a helyi értékeink megóvásának és másokkal való megismertetésének igényét.
- A környezet megóvásával és gondozásával kapcsolatos tevékenységekben való aktív részvételre nevelés.
- A mindennapi életben való környezettudatos gondolkodásra és magatartásra nevelés.
- A fenntartható fejlődéshez szükséges kompetenciák kialakítása, fejlesztése.
- Segíteni a környezeti folyamatok, összefüggések és a környezetre káros folyamatok ok-okozati kapcsolatainak megértését.

Tevékenységeinkhez közvetlenül kapcsolódó célok:

- Saját környezetünkkel kapcsolatos aktivitásra, tevőleges magatartásra nevelés.
- A gyerekek természettel való közvetlen élményhez juttatása.
- A kertészkedés, a kerti munkák megismertetése, ennek örömének bemutatása.
- Szelektív hulladékgyűjtésre szoktatás.
- Városunk helytörténeti, építészeti és természeti értékeinek megismertetése.
- Hagyományok, népszokások megismertetése.
- Törekvés arra, hogy iskolai rendezvényeink a lehető legkisebb mértékben terheljék a környezetet.
- A gyerekekkel közösen végzendő el iskolánk környezetének alakítása, az udvarok parkosítása.

Külső: a település fekvése, természeti értékei és épített környezete

Biatorbágy Pest megye nyugati részén, Budapeستől 16 km-re helyezkedik el. A város belterülete a Zsámbéki-medencében terül el, ezt ÉNY-DK irányban a Budai-hegység övezi, a keleti rész a Budaörsi-medencébe nyúlik át.

A település domborzata változatos, nagy szintkülönbségek jellemzik, dombvonulatok és völgyek tagolják. A Bolha-hegy árvalányhajas löszpuszta gyepje térségi jelentőségű természeti érték, a Duna-Ipoly Nemzeti Park része.

Az Öreghegy tájképi és természeti értéke a Nyakaskő és az Öreghegyet végigkísérő sziklaperem, a Százlépcső. Ezek a ritka földtani alakzatok, és a rajtuk kialakult gazdag növénytakasulások ún. „sziklagyeppek” egyaránt értékesek, bemutatásukra folyamatban van egy tanösvény kialakítása.

A Biai-halastó szintén meghatározó eleme a település látképének. A terület kedvelt táplálkozási helye a ragadozó madaraknak, és kétélűekben is gazdag. A tó partján 2005-ben szabadtéri tanteremként használható pihenőhely, „Madárles” létesült.

Élő természeti értékeink közül kiemelendő az egykori agyagbányában megtelepedett gyurgyalagkolónia. Helyi védettséget élvező természeti értékeink közül megemlítendő még a Pecató és környéke.

Településünk országos védelem alatt álló építészeti értékei: a Szily-Fáy kastély, és a Sándor-Metternich kastély, melyek jelenleg az iskola épületeként szolgálnak, valamint a XI. századi eredetű Szent Kereszt-kápolna romja, a Szent Vendel- (Szily-) sírkápolna, a biai katolikus Szent Anna-templom és a közelében álló Szentháromság szobor és oszlop, a Torbágyi római katolikus templom a Szentháromság oszloppal és az Ilona-malom. Helyi védettségű építészeti értékeink közül kiemelendők az országosan is ismertté vált Viaduktok, melyek közül az egyik a helyreállítás óta kilátóként átjárható.

SZEMÉLYI FELTÉTELEK

Belső

Az iskola környezeti nevelési tevékenységében a teljes tantestület részt vesz a technikai dolgozókkal is együttműködve.

Pedagógusok:

- Tantárgyaikba beépítve tanítják a környezetvédelmi tartalmakat.
- Részt vesznek a környezetvédelmi programokon, segítenek azok szervezésében.
- Környezettudatos viselkedésükkel példát mutatnak tanulóinknak.

Technikai dolgozók:

- Tevékenységeik közé tartoznak az iskola környezettudatos működtetéséhez és a környezeti nevelési programhoz kapcsolódó feladatok.

Iskolavezetés:

- Évente kétszer környezeti nevelési értekezletet hív össze, amelyre a tantestület tagjai mellett meghívja a technikai dolgozókat és a gazdasági vezetést is.
- Lehetőséget teremt a testület számára környezeti nevelési témájú továbbképzéseken való közös részvételre.

- Összehangolja a pedagógusok és a technikai dolgozók munkáját.
- Gondoskodik a technikai dolgozók rendszeres munkaköri tevékenységei közé tartozó iskolánk környezeti nevelési tevékenységéhez kapcsolódó feladatok ellátásáról és ellenőrzéséről.

TOVÁBBKÉPZÉSEK

A környezeti nevelés komplex gondolkodást igénylő feladat, csak összehangolt munkával lehet hatékonyá tenni ezért a téma iránt elkötelezett, egységes tantestületre van szükség. A környezeti nevelés emellett újszerű gondolkodást, szemléletváltást is igényel. Fontos, hogy a kollégák nyitottak legyenek olyan új oktatási formákra, amelyek a személyes tapasztalatok szerzésével segítik a pozitív környezeti attitűdök erősítését. Az iskola pedagógusainak rendelkezniük kell a színvonalas környezeti neveléshez szükséges ismeretekkel és módszertani kompetenciákkal. Iskolánk testületének nagy hangsúlyt kell helyeznie az ilyen témájú képzéseken való közös (testületi) részvételre.

TÁRSADALMI KAPCSOLATOK

Iskolánk a környezeti nevelési céljait külső és belső társadalmi kapcsolatainak aktív bevonásával valósítja meg. Ezeknek a kapcsolatoknak a szélesítése, fejlesztése folyamatos feladatunk.

Belső kapcsolatok: iskola – szülő - tanuló viszony a környezeti nevelés terén

A környezeti nevelés élethosszig tartó folyamat, ezért az iskolai környezeti nevelés legfontosabb célcsoportjai a tanulók mellett a szülők, a családok, a helyi közösség tagjai. Az iskolai környezeti nevelés fogékonyabbá teszi a szülőket, illetve a helyi lakosságot a helyes környezet- és természetvédő magatartás iránt.

Fontos hogy a szülőket rendszeresen tájékoztassuk környezeti nevelői munkánkról, valamint az ezzel kapcsolatos feladataikról, és törekedjünk a szülők környezeti akciókba való bevonására.

Külső kapcsolatok

A városi önkormányzattal való együttműködésünk fejlesztendő. Erre lehetőség a településszintű környezetvédelmi problémákra való figyelemfelhívás és problémamegoldás kapcsán adódik.

Kapcsolatunk aktívabb a helyi közművelődési intézményekkel: a Faluházzal és a Karikó János Könyvtárral.

Szoros kapcsolatot tartunk fenn a Német Nemzetiségi Önkormányzattal.

Tágabb környezetünk a Zsámbéki-medence megismerése érdekében kapcsolatokat kezdeményezünk a térség más iskoláival.

Szerteágazóak a civil szervezetekkel való kapcsolataink. Közülük regionális és helyi környezetvédelmi egyesületek: a Budai Agglomerációs Környezetvédelmi Egyesület és a Biatorbágyi Tájvédő Kör. Más a környezeti nevelés területén együttműködő civil szervezetek: a Biatorbágyi Kultúrájáért Alapítvány, a Turwaller Stammtisch Egyesület, a Peca-tó Sporthorgász Egyesület, a Zsámbéki-medence Életminőség Egyesület, a Biatorbágyi Lovas Baráti Kör, a Biatorbágy és Vidéke Állatvédő Egyesület.

A helyi civil szervezetekkel való kapcsolatok épülése szempontjából fontos a helyi rendezvényeken való aktív részvétel.

Egyéb külső kapcsolataink: a Magyar Villamos Művek Zrt. minden évben az ÖKOTECH Nemzetközi környezetvédelmi és kommunális szakkiállításon látja vendégül nyolcadikosainkat, a Biatorbágyi Vízművek Kft. a Víz Világnapjához kapcsolódó programjainkban segít, a Saubermacher-Bicske Kft. szelektív hulladékgyűjtési előadásokat tart tanulóinknak hulladéklerakó telepén.

Diákjainkkal rendszeresen látogatjuk a Budakeszi Vadasparkot, a Fővárosi Állat és Növénykertet és a Magyar Természettudományi Múzeumot.

A külső kapcsolatok elérhetőségeit az I. Melléklet tartalmazza.

MÓDSZEREK ÉS TANULÁSSZERVEZÉSI FORMÁK

Környezeti nevelési tevékenységeink során a következő módszereket és tanulásszervezési formákat alkalmazzuk:

- A tanítási órák klasszikus módszerei
- Kooperatív tanulási technikák
- Projektek
- Erdei iskola
- Osztálykirándulások
- Mindennapi tevékenységek (növénygondozás, szelektív hulladékgyűjtés, madáretetés)
- Csoportfoglalkozás napközis szabadidős időszakban
- Kihelyezett órák (múzeumok, Állatkert)
- Szakköri foglalkozások
- Versenyek
- Téma napok
- Akciók
- Terepgyakorlat
- Megjelenítés, művészeti kifejezés
- Adat- és információgyűjtés
- Megfigyelés

A KÖRNYEZETI NEVELÉS SZÍNTEREI

Hagyományos és nem hagyományos tanórai keretek

Az iskolai oktató-nevelő munka nem szorítkozik a tantárgyak óráira, de a feladatok jelentős részét mégis ebben a keretben valósítjuk meg. Tanórákon történik az ismeretek megalapozása, a szemlélet formálása, ennek során lehetőség van a helyes természethez fűződő viszony kialakítására. Ez minden szaktanár feladata.

A környezeti nevelés összetettségét csak komplex módszerek segítségével lehet közvetíteni, ezért fontos a tantárgyak közötti integráció. Diákjainkban egységes képet kell kialakítanunk az őket körülvevő világról.

A tantárgyi keretek közt zajló tevékenységek minden tanuló számára kötelezőek.

Tanórákon az első négy évfolyamban

A környezeti nevelés átfogja az alsó tagozatos tárgyak teljes körét, valamennyi tantárgy ismeretanyagába beépítve, integrált módon történik. Az első és második osztályban inkább az érzelmi beállítódás formálása, a természettel, a környezettel való ismerkedés és "környezetbarát" szokások kialakítása a fő cél. Ezekből fokozatosan alakul ki a tudatosság és elkötelezettség szintje.

Ha szinte minden tantárgyat egyetlen pedagógus tanít, akkor ez lehetőséget teremt arra, hogy egy-egy környezeti nevelési témát több tantárgy oldaláról lehessen körüljárni. Alsó tagozatban nyílik leginkább lehetőség arra, hogy a szokásos napi tevékenységen belül helyet találjanak a környezeti nevelésnek.

A **környezetismeret** tantárgy az elemi környezeti nevelésnek a középpontja azáltal, hogy óráin tervszerűen és intenzíven történik a tanulók környezeti attitűdjének és ismereteinek fejlesztése. Személyes tapasztalatokra, élménygyűjtésre épül. Integrálja a természeti és társadalmi jelenségeket. A tantárgy koncentrációs lehetőségeket kínál: lehetővé teszi az anyanyelvi, matematikai, esztétikai és a környezeti nevelés összehangolását.

A **magyar nyelv és irodalom órákon** környezeti neveléshez kapcsolódó tevékenység lehet pl. a mindennapi életből, természeti környezetből vett témán alapuló szépirodalmi művek versek prózai alkotások ismeretterjesztő szövegek tanulmányozása elemzése.

Néhány példa az alkalmazható módszerekből:

- kapcsolat keresése az olvasott szöveg és a tanuló saját élményei, tapasztalatai között;
- szereplők cselekedeteinek értékelése;
- érzelmek és tulajdonságok megfigyelése kérdések és válaszok megfogalmazása;
- emberi kapcsolatok felismerése több szempont figyelembevételével.

Matematika: Szöveges feladatokban valódi adatok felhasználása a tanítás során, például egyes vadon élő fajok egyedszámának vagy az emberi népesség számának alakulása. Jelentős szemléletformáló hatása lehet a saját gyűjtött adatok alapján összeállított feladatoknak is, pl. mennyi szemetet termel az iskola adott idő alatt.

A **testnevelés** eszköze lehet pl. a mozgás örömeinek átélése, a szabad levegőn tartózkodás fontossága. Az időjárás elemeinek közvetlen megtapasztalása.

Lehetséges témák, tevékenységek:

- a természeti környezet sajátosságai,
- helyes viselkedés a természetben,
- tájékozódás terepen.

Rajz és vizuális kultúra: A művészeti tárgyak alkalmasak a téma érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára.

Módszer lehet pl.:

- hulladékok felhasználása "művészeti" alkotások létrehozásához,
- virágok, csigaházak, termékek gyűjtése, lenyomatok készítése

A **technika-életvitel** tantárgy nagy lehetősége, hogy gyakorlati szempontból elemezzék a környezetbarát létformát, követendő helyes példákat keressenek és mutassanak be.

Lehetséges témák:

- ismerkedés az anyagokkal, érzékszervi tapasztalások,
- háztartási ismeretek a gyakorlatban, tankonyhában
- a közlekedés környezetszennyezése: lég és zaj.
- Ember és környezete.
- Természeti és ember alkotta környezet.
- Kézműves technikák: természetes alapanyagok felhasználásával.
- Környezetbarát fogyasztói szokások, hulladékkezelés, takarékoság.

Tanórákon ötödiktől a nyolcadik évfolyamig

A környezeti nevelés alappillérei a **természettudományi tantárgyak**: biológia, földrajz, fizika, kémia. E tantárgyak tanulása során szerzi a tanuló a természetre vonatkozó ismeretek, összefüggések, kölcsönhatások sokaságát. Védeni, szeretni csak azt lehet, amit ismerünk. Környezetünk élővilágának ismerete nemcsak tananyag, hanem a szemléletformálás nagyon fontos eszköze is.

Matematikából jelentős szemléletformáló hatása lehet valós vagy saját gyűjtött adatsorok felhasználásának számítási feladatokban. Keressék meg más adatok hozzáférési forrásait, és az adatokat használják fel különböző típusú feladatok (algebrai műveletek, grafikonok készítése stb.) megfogalmazásánál.

A **társadalomtudományi tantárgyak** feladata, hogy a társadalomszerveződés, valamint az emberi viselkedés és kultúra irányából közelítsék meg a kérdést. A környezeti válság megoldása nem képzelhető el a jelenlegi társadalmi viszonyok meghaladása nélkül. A korábbi döntések elemzése segíti a jelenben való eligazodást, növeli a jövő iránti felelősséget. Ezek a tárgyak útmutatást adnak a környezeti gondok felismeréséhez és megoldásához, a közügyekben való részvételhez. A humán tárgyak feladatai közé tartozik az is, hogy bemutassák a fogyasztói modell helyett javasolt utakat, a környezeti válság kezeléséhez és megoldásához szükséges világnézet, erkölcsi értékrendet, valamint a rendelkezésre álló gazdasági és jogi eszközöket.

A **technika és életvitel** tantárgy lehetőséget ad környezetbarát tevékenységek megismerésére, elsajátítására és a gyakorlatban történő alkalmazására.

Az **anyanyelv és az idegen nyelvek** oktatása során a környezeti nevelés lehetősége lehet például: környezeti problémákkal, azok sikeres megoldásával foglalkozó újságcikkek elemzése, fordítása, szituációs játékok játszása, a megszerzett ismeretek környezetvédelmi szakterületen való alkalmazásának bemutatása, illetve ilyen témájú gyakorlati példák alkalmazása.

A **művészeti tárgyak** alkalmasak a kérdéskör érzelmi megközelítésére, a természet és az ember alkotta környezet szépségeinek művészi bemutatására. E tárgyak hatásosan fel tudják hívni a figyelmet az értékvesztésre, az uniformizálódásra, kulturális örökségünk megőrzésének fontosságára (egy módszer lehet pl. hulladékok felhasználása "művészeti" alkotások létrehozásához).

A **test- és egészségnevelési tárgyak** a környezet és az egészség szoros kapcsolatának megértésével és az igények kialakításával tehetik a legtöbbet.

Erdei iskolában

Iskolánk tanulói évi rendszerességgel erdei iskolai programon vesznek részt. Ezek lehetnek szolgáltatótól megrendelt programok vagy saját szervezésűek. Az állami támogatások feltételeihez igazodva az erdei iskolai programok bentlakásosak, 3-5 naposak és egész osztályközösségekben valósulnak meg, (a részvétel nem kötelező). A program költségeit a résztvevők, a fenntartó, valamint a helyi önkormányzat együttesen fedezik, illetve pályázatok útján a Tiefe Wurzeln Alapítvány támogatja. Az iharosi és a fonyódi önkormányzati táborok kedvezményesen vehetők igénybe erdei iskolai célokra.

Osztálykiránduláson

A környezeti nevelés egyik hatékony módszere az osztálykirándulás. A helyi tanterv megvalósulását szolgálja. A valóságos környezet megismerésére, értékeinek befogadására támaszkodik. A kirándulásokon élményközpontú oktatás valósul meg. A tanulás érzékelés és megismerés útján történik, a cselekvő–felfedező magatartás dominál. Ez ösztönzi az érdeklődés kialakulását.

Az ismeretszerzés mellett az együttesen megélt élmények, a csoportos tevékenységek pozitívan hatnak a közösség fejlődésére; az önkiszolgálás, az önálló szabadidő eltöltés személyiségformáló hatásúak.

A kirándulások javasolt helyszínei: Budakeszi Vadaspark, nemzeti parkok, a főváros nevezetességei, a Duna-kanyar, Magyarország műemlékei.

A kirándulások időpontját munkatervünkben előre meghatározzuk. Megszervezéséért az osztályfőnökök felelnek. A kirándulás a szülők, a fenntartó, valamint a működtető önkormányzat támogatásával valósul meg (útiköltség, étkezés, belépők, stb ...).

Tanórán kívüli lehetőségek

Jeles napok

A környezeti nevelés része a környezeti kultúra átadása is. Gazdag ünnepi hagyományokat ápolunk, ezeket a legváltozatosabb formában tesszük emlékezetessé. A tanév során megemlékezünk a környezetvédelem jeles napjairól, valamint évszakhoz kapcsolódó rendezvényünk is van. Vannak olyan napok, amelyek programja hagyományos és vannak olyanok, amelyek tartalma évről-évre megújul.

Városismereti terepgyakorlat

Célja gazdag természeti kincsünk megismertetése. Iskolánk tanulói az alsó tagozat folyamán meghatározott terv szerint, délutáni kirándulás keretében megismerik városunk természeti értékeit

Tanulmányi kirándulások

A környezeti nevelés részeként szabadidős kirándulásokat szervezünk a következő helyszínekre: Állatkert, vadaspark, múzeumok, kiállítások, üzemek. A látogatások között vannak évente ismétlődők és újak is.

ISKOLÁNK KÖRNYEZETI NEVELÉSI RENDEZVÉNYEI, PROGRAMJAI

Városismereti program

A több évre szóló program során diákjaink megismerkednek városunk történetével, természeti és ember alkotta értékeivel, kulturális hagyományaival.

Évszakokhoz, jeles napokhoz kapcsolódó rendezvényeink

Ősz ünnepe

Szeptember második felében kerül megrendezésre. Egy kiállításon mutatjuk be az alsósok által termésekből, zöldségekből, gyümölcsökből készült alkotásokat, kompozíciókat. A pedagógusok lekvár-, befőtt-, zöldség- és gyümölcsköstolóval lepik meg diákjainkat. A kiállításra meghívjuk az óvodásokat is. Délután töklámpást készítenek a tanulók, melyekkel sötétedés után felvonulnak a Viaduktra.

Takarítási világnap

Néhány éve még élő hagyományt szeretnénk feléleszteni azzal, hogy ezen a napon iskolánk környékén takarítási akciót szervezünk. Minden osztály előre kijelölt területen gyűjti zsákokba a szemetet.

Állatok világnapja

Hagyományosan évente rendezünk az iskolában kisállat-kiállítást, és részt veszünk a Budai Agglomerációs Környezetvédelmi Egyesület állatkerti vetélkedőjén. A programot minden évben kiegészítjük egy-egy új elemmel (fotókiállítás, filmvetítés, stb.).

Tudatos vásárlók napja

Figyelemfelkeltő akciót szervezünk nemcsak tanulóink, hanem az iskolába bejövő szülők számára is.

Víz világnapja

Változatos programokat, akciókat szervezünk. (üzemlátogatás, fotópályázat, vízvizsgálat, stb.)

Föld napja

Legnagyobb rendezvényünk Zöldnap néven. Projekt jelleggel, minden évben más témakör köré szervezzük Pl.: szelektív hulladékgyűjtés, hulladék újrahasznosítás, védett növényeink, nemzeti parkjaink.

Madarak és fák napja

Az alsó tagozatos osztályok környékbeli kirándulást tesznek. Diákjainkkal részt veszünk a Biatorbágyi Tájvédő Kör által szervezett madártani vetélkedőn.

Hagyományőrző foglalkozások

A tanév során az időszakos jeles napokhoz, ünnepkörökhöz kapcsolódó népi hagyományok megismerését célzó rendezvényeket tervezünk. A program során áttekintjük az ünnep történetét, tánccal, jelenettel, játékkal felelevenítjük a hozzákapcsolódó népszokásokat, kézműves foglalkozásokat szervezünk.

Szelektív hulladékgyűjtési program

A hulladékkezelés témájához kapcsolódó tevékenységeink sokrétűsége miatt célszerű ezeket programként megvalósítani. A program nemcsak a hulladékgyűjtési tevékenységeket tartalmazza, megjelenik a szabadidős tevékenységekben és a tanórákon is.

Válogatott gyűjtés az osztálytermekben

A tanulók a tanterekben termelődött hulladékot válogatva gyűjtik, a papírt, műanyagot, veszélyes hulladékot (elem, sütóolaj) a hulladék többi részétől elkülönítve, a folyosókon elhelyezett szelektív gyűjtőkben helyezik el. A komposztálható hulladék elkülönítésre kerül az udvaron elhelyezett tárolóban. Így a diákok számára a szelektív hulladékgyűjtés a mindennapi élet részévé válik, közvetítik azt a családok felé.

Iskolai papírgyűjtés

Iskolánkban évente kétszer szervezünk papírgyűjtést. Igyekszünk tudatosítani diákjainkban azt, hogy minden tonna papírral egy fa életét mentik meg. Az osztályok között verseny folyik, és a papír ellenértékéért kapott pénzt az osztályok kapják meg.

Komposztálás

A szerves hulladékok újrahasznosítása egy túlnyomórészt kertvárosi jellegű településen könnyen megvalósítható. Célunk, hogy a gyakorlatban is megismertessük tanítványainkat ezzel a módszerrel, így a megszerzett tudást közvetíthetik családjaik felé.

AZ ISKOLAI KÖRNYEZET ALAKÍTÁSA, MINT A KÖRNYEZETI NEVELÉS LEHETSÉGES SZÍNTERE

A környezetnek is nevelő hatása van, ezért iskolánk külső-belső megjelenésének is tükröznie kell a környezeti nevelés iránti elkötelezettségünket. A szavakban átadott tudás mellé az iskola dolgozóinak személyes példamutatása is szükséges. Ehhez mindenkinek – pedagógusoknak és technikai munkatársaknak egyaránt – tevékenyen hozzá kell járulnia a saját munkaterületén.

Az iskola külső környezetének "zöldítése"

A virágládák gondozása

Technika és életvitel tantárgy tanítási óráinak keretében minden évben a tanulók gondoskodnak az iskola előtti virágládák beültetéséről és gondozásáról.

Kertgondozás

Diákjaink gondozzák az udvar virágos- és fűszernövénykertjét.

Az udvar parkolója mögötti támfal beültetése

A támfal megerősítése az esőzések miatti folyamatos omlás miatt volt szükséges. Esztétikai okokból a legcélszerűbb flórakosaras növénybeültetés valósult meg. Az egyes kosarak növényeit gyerekek gondozzák.

Madáretetők kihelyezése

Iskolánk udvarán sok fa található, melyek alkalmasak madáretetők elhelyezésére. A téli folyamatos madárgondozás szemléletformáló hatása mellett rendszerességre szoktat, ismeretekhez juttat, és élményt nyújt. Ezt a tevékenységet az alsósok számára tervezzük.

Az iskola belső környezete

A mindennapi tevékenységeken keresztül formálható leginkább a környezethez való viszony, alakítható ki a természet iránti szeretet és érdeklődés. Erre lehetőség az osztálytermeket és a folyosókat díszítő növények rendszeres gondozása, akvárium és terrárium berendezése. A tanterem természet közelivé alakításának előnye az is, hogy az élőlények természetes közegükben való megfigyelése hasznos tapasztalatokat nyújt, és igényességre nevel.

A folyosókat az alsósok által készített évszakhoz kapcsolódó dekorációk díszítik. A folyosói és tantermi dekoráláshoz lehetőleg természetes anyagokat használjunk: papír, fa, textil, parafa. Mellőzzük az egészségkárosító anyagokat tartalmazó termékeket (oldószeres ragasztó, alkoholos filc). A dekoráció legyen tartós, többször is felhasználható.

Az iskolában törekednünk kell a környezetbarát termékek használatára a papír és írószerektől a tisztítószerektől a tanórákon, az irodákban és a takarításban egyaránt.

Hulladékgyűjtés

Ha a szelektív hulladékgyűjtés és kezelés a mindennapok része, akkor a környezeti nevelés fontos elemeként pozitív cselekvési mintákat rögzít. Ezen a területen elvárható iskolánk dolgozóinak példamutató magatartása. (Tanári szobákban, irodákban a papírhulladék külön gyűjtése.)

A részletes program a 6.4. pontban olvasható.

Zöldfaliújság

Tanulóink, a szülők és a pedagógusok figyelmének felkeltését és tájékoztatását biztosítja ez a környezetvédelmi témákkal foglalkozó faliújság. A városunkban, a régióban történő jelenségekről, folyamatokról, eseményekről ad hírt, érdekességeket mutat be, tájékoztat programjainkról és a jeles napokról.

Zöld könyvtár, zöld videofilm és DVD tár létesítése

Az iskolai könyvtárban külön polcokat jelölhetünk ki a környezeti témakörökkel foglalkozó könyveknek, videofilmeknek, DVD-knek. Ezzel felhívjuk a diákok figyelmét a téma fontosságára, elősegítjük ezek használatát.

Taneszközök

Az iskola rendelkezik azokkal az alapvető oktatási eszközökkel, szakkönyvekkel, amelyek a környezeti nevelési munkához szükségesek.

Folyamatosan pótolni kell az elhasználódott vegyszereket, eszközöket, és a fejlődéssel lépést tartva új eszközöket kell beszerezni. Szükség lenne a biológiai és kémiai vízvizsgálatokhoz, illetve a levegő- és talajvizsgálatokhoz alkalmas eszköz és vegyszercsomagokra. . A kerti szerszámkészletek bővítésre szükséges. Folyamatosan frissíteni kell a környezeti nevelési szakkönyv- és filmtárat. A tanórák és a programok számára megfelelő audiovizuális és multimédiás eszközök állnak a tanárok és a tanulók rendelkezésére.

A pedagógiai program végrehajtásához szükséges, hogy a nevelő-oktató munkát segítő eszközök, és felszerelések jegyékebe beépüljön a környezeti nevelés speciális eszközigénye is.

Eszközeink:

- Tankönyvek, nyomtatott és elektronikus anyagok, természetismereti könyvek, mesekönyvek, játékgyűjtemények, hírlevelek, folyóiratok, természetfilmek, dokumentumfilmek, diasorozatok, plakátok.
- Térképek, tájékozódási eszközök (iránytű, tájoló), modellek, tablók.
- Fizikai, kémiai kísérletekhez eszközök, anyagok, biológiai vizsgálatokhoz szükséges eszközök, anyagok.
- Anyagok és eszközök a kézműves foglalkozásokhoz, gyakorlati természetvédelemhez (papír, ragasztó, írószerszámok, faanyag stb.)
- Helyiség, eszközök és anyagok a technika és életvitel környezeti nevelési célkitűzéseire - tankönyv, megfelelő eszközök, szerszámok

A KÖRNYEZETI NEVELÉS MINŐSÉGBIZTOSÍTÁSA

Kezdeti állapotfelmérés

Kezdeti lépésként a 3-8. osztályos tanulókkal kitöltöttünk egy kérdőívet, amely a környezeti attitűdöket, a globális környezeti problémák ismeretét, a környezetvédelem területén a cselekvési hajlandóságot és a környezettudatos viselkedési formákat vizsgálta. Ezek a kérdések kiemelt céljainkkal kapcsolatosak.

A felmérés eredményeit összegezve az alábbi következtetések vonhatók le.

Tanulóink környezeti attitűdje pozitív, bár ez a felsőbb évfolyamokon egyre kisebb mértékű. Egyes évfolyamokon belül kirívó különbségek tapasztalhatók. Ez csak a környezeti nevelési tevékenységeink fokozott tervezésével és összehangolásával csökkenthető.

Arra a kérdésre, hogy milyen lehetőségeid vannak a környezetszennyezés csökkentésére, többnyire passzivitást tükröző válaszokat kaptunk. Tehát nagy hiányosságok mutatkoznak az aktív hozzáállásra nevelés terén. Több olyan programra van szükség, amelyek cselekvési lehetőséget teremtenek tanulóink számára. Azzal, hogy tevőlegesen vesznek részt környezetünk szépítése és a környezetvédelem érdekében pozitív viselkedési mintákat kapnak és sajátítanak el.

A felmérés komoly hiányosságokat tárt fel a környezettudatos vásárlóvá nevelés terén is. Ennek hatékonyabbá tétele az összefüggések alaposabb megismertetésével lehetséges.

A környezet szennyezés okainak felsorolásánál azt tapasztaltuk, hogy a tanulók nem megfelelően kezelik a logikailag összefüggő dolgokat. A felsőbb évfolyamokban is összerosódnak a környezetszennyezés okai és azok következményei.

Tanulóink részéről megfogalmazódott, hogy a leghatékonyabb környezettudatosságot befolyásoló tényező az oktatási szintér. Ezért törekednünk kell a tantermen kívüli órák számának növelésére.

A felmérés eredményeinek figyelembevételével foglalmaztuk meg környezeti nevelési programunkat és egészítettük ki tevékenységeink körét.

További mérések

A méréseknek két szintjét vezetjük be:

1. Mérnünk kell a kiemelt környezeti nevelési célok megvalósulását meghatározott időközönként, két évente. Ehhez a most alkalmazott kérdőív célszerűen egyszerűsített változatát fogjuk használni.
2. Mérnünk kell az egyes tevékenységek eredményességét, illetve több elemből álló programok esetében a program eredményességét. Idejét és gyakoriságát a tevékenység jellege határozza meg.

A mérések a környezeti nevelési munkacsoport végzi a programfelelősök és a szaktanárok közreműködésével.

Értékelés

Az értékeléshez minden tevékenységhez hozzá kell rendelnünk olyan feltételeket, amelyek teljesülése esetén a tevékenység eredményesnek ítéltető. Ezek kidolgozása folyamatosan történik.

A mérési eredményeket földolgozzuk és összevetjük a korábbiak eredményeivel. Elemezzük és értelmezzük a tendenciákat, és a tevékenységekhez rendelt sikerkritériumok alapján értékeljük a tevékenység hatékonyságát.

Előkészítése a környezeti nevelési munkacsoport feladata, a döntéseket a programfelelősök és az érintett szaktanárok vagy a stratégiaileg kiemelt célokkal kapcsolatosan a környezeti nevelési értekezleten a teljes testület hozza.

Szükség esetén a mért eredmények és elemzések alapján környezet nevelési intézkedési tervek összeállítása és megvalósítása, visszamérése.

Programfejlesztés

Az értékelés alapján a programfelelős – kiemelt célok esetében a környezeti nevelési értekezlet – keres módosítási, fejlesztési lehetőségeket, esetleg elveti a tevékenység gyakorlatát.

Ehhez a munkához a környezeti nevelési munkacsoport szakmai segítséget nyújt.

Külső kapcsolatok elérhetősége

Szervezet neve	Képviselője, ügyintézője	Cím, telefonszám
Biatorbágy Város Önkormányzata		Biatorbágy, Baross G. u. 2/a. Tel.: 23/310-174, 310-194, 312-452 Fax.: 23/310-135 hivatal@biatorbagy.hu
Német Nemzetiségi Önkormányzat Faluház	Rack Ferencné	Biatorbágy, Baross G. u. 2/a. Biatorbágy, Baross G. u. 1. Tel.: 23/310-636
Karikó János Könyvtár	Hodosi Erika	Biatorbágy, Szabadság u. 3. Tel.: 23/310-028 30/2115-805 konyvtar@biatorbagy.hu
Budai Agglomerációs Környezetvédelmi Egyesület	Véghelyi Péter	2053 Herceghalom, Gesztenyés u. 13 Tel.: 06-1-251-9676, 280-2723, 30/95- 61-063 Fax: 06-1-280-2723
Biatorbágyi Tájvédő Kör	Nánási István	Biatorbágy, Széchenyi. u. 24.
Biatorbágy Kulturájáért Alapítvány	Hodosi Erika	2051 Biatorbágy, Jókai u. 12. Tel./fax: 06 (23) 311-239 www.biatorbagyka.hu E-mail: alapitvany@biatorbagyka.hu
Turwaller Stammtisch Egyesület		2051 Biatorbágy, Karinthy F. u. 3. Tel:30 337 4763
Peca-tó Sporthorgász Egyesület	Hegyi Pál	2051 Biatorbágy, Szabadság u.69.
Zsámbéki-medence Életminőség Egyesület	Szeles Dóra	Biatorbágy, Baross G. u. 1. eletminoseg@freemail.hu www.eletminoseg.hu
Biatorbágyi Lovas Baráti Kör	Baróti András	2051 Biatorbágy, Baross G. u. 1. 23/769-116; 70/511-3062
Biatorbágy és Vidéke Állatvédő Egyesület		Biatorbágy, Ferenc u. 46. 23/312-436
Biatorbágyi Vízművek Kft.	Horváth László	Biatorbágy, Baross Gábor u. 17. Tel:06 23 312 348
Saubermacher-Bicske Kft.	Ferenczi Zsolt	2060 Bicske, Csákvári út 45. 22/565-277

II. Tanulóink környezettudatosságának mérése: Kérdőív

Készült a dunakeszi Kőrösi Csoma Sándor Általános Iskola Környezeti nevelési programjának és Kiss Gábor a Biatorbágyi Krónikában 2000-2002-ben megjelent cikkeinek felhasználásával.

KÉRDŐÍV

Osztály: .....

Idő: Kezdés:

Befejezés:

A következőkben állításokat olvashatsz. Azt kell eldöntened, hogy mennyire igazak az állítások. Döntésed eredményét úgy jelölheted, hogy bekarikázol egy számot az állítás mellett.

		Teljes mértékben hamis	Többnyire hamis	Nem tudom	Többnyire igaz	Teljes mértékben igaz
1	A környezeti problémák miatt nem szoktam idegeskedni.	1	2	3	4	5
2	Szerintem gyönyörű a településünk központja, amikor tele van virággal.	1	2	3	4	5
3	A növények és állatok elsősorban arra vannak, hogy az emberek használhassák őket.	1	2	3	4	5
4	Megkérdeztem már másokat, hogy tudom segíteni a környezetszennyezés csökkentését.	1	2	3	4	5
5	Idegesít az, hogy a szennyvíz belefolyik a patakokba.	1	2	3	4	5
6	Jónak tartom, hogy a boltokban ingyen adják a nejlon zacskót.	1	2	3	4	5
7	Örülök, ha a növényeket, állatokat a saját élőhelyükön ismerhetném meg.	1	2	3	4	5
8	Szívesen részt vennék önkéntesen takarítási, szemétygyűjtési akciókban.	1	2	3	4	5
9	Támogatom a gyógyszerek, kozmetikai cikkek állatokon való kikísérletezését.	1	2	3	4	5
10	Az iskolában nem kell takarékoskodni a villanyárammal és a vízzel.	1	2	3	4	5
11	Örvendek, hogy egyre több környezetbarát termék jelenik meg.	1	2	3	4	5
12	Szoktam üveget dobni a szelektív gyűjtőbe.	1	2	3	4	5
13	Bosszant, ha az iskolában indokolatlanul égő lámpákat, csepegő vagy nyitva hagyott vízcsapokat látok.	1	2	3	4	5
14	Ellenzem a madarak, állatok természetes élőhelyeinek megsemmisítését.	1	2	3	4	5
15	Az iskolában gyakran beszélünk környezetvédelmi témáról.	1	2	3	4	5
16	Nem aggódom amiatt, hogy elfogy a tiszta víz.	1	2	3	4	5
17	Hajlandó lennék többet fizetni a tartósabb, kevesebb energiát fogyasztó termékért.	1	2	3	4	5
18	Az embert arra teremtették, hogy uralkodjon a természet többi része felett.	1	2	3	4	5
		Teljes	Többnyire	Nem tudom	Többnyire	Teljes

		mértékben hamis	hamis		igaz	mértékben igaz
19	Sok természeti témájú filmet nézek, és olvasok is erről a témáról.	1	2	3	4	5
20	A kerti hulladéktól való megszabadulás legjobb módja az, ha elégetjük.	1	2	3	4	5
21	Fogmosás közben általában elzárom a csapot, hogy a vízzel takarékoskodom.	1	2	3	4	5
22	Otthon szelektíven gyűjtjük a hulladékot.	1	2	3	4	5
23	Elszomorít, hogy a kíméletlen erdőirtás az állatokat megfosztja a természetes élőhelyüktől.	1	2	3	4	5
24	Az embereknek joga van olyanra változtatni a természetes környezetet, ahogy az az igényeiknek megfelel.	1	2	3	4	5
25	Figyelemmel követem a környezetvédelemmel kapcsolatos híreket.	1	2	3	4	5
26	Már előfordult, hogy a boltban visszautasítottuk az ingyen nejlon zacskót.	1	2	3	4	5
27	Örvendek, amikor azt látom, hogy az emberek energiát próbálnak megtakarítani.	1	2	3	4	5
28	Félek, hogy a környezetszennyezés hatással van az élővilágra.	1	2	3	4	5
29	Támogatom a műanyagok (műanyag palack, egyszeri használatú eszközök, reklámszatyrok) használatát.	1	2	3	4	5
30	Elszomorít, ha gondozatlan szobanövényeket látok az iskolában.	1	2	3	4	5
31	Örülök, hogy a településünkön beindult a szelektív hulladékgyűjtés.	1	2	3	4	5
32	Nem szoktam másokat megszólítani, ha a szemetet a patakba dobják.	1	2	3	4	5
33	Otthon leoltom a lámpákat, ha kevesebb fény is elég.	1	2	3	4	5
34	Textil szatyorban vagy ládában visszük haza a megvásárolt terméket.	1	2	3	4	5
35	Amikor az erdőben járok, megfigyelem az ott élő növényeket.	1	2	3	4	5
36	Örülök, hogy van az állatok védelmével foglalkozó törvény.	1	2	3	4	5
37	Fontos számomra a környezet tisztasága.	1	2	3	4	5
38	A mi családunk a papírt és a műanyagüveget nem dobja a szemétkébe.	1	2	3	4	5
39	Előfordul, hogy szüleimmel környezeti problémáról beszélgetünk.	1	2	3	4	5
40	Az embereknek nem kell alkalmazkodniuk a környezethez, mert azt saját igényeik szerint alakíthatják át.	1	2	3	4	5

		Teljes mértékben hamis	Többnyire hamis	Nem tudom	Többnyire igaz	Teljes mértékben igaz
41	Két termék közül a díszesebb csomagolásút választom.	1	2	3	4	5
42	A zöldszéghulladékot és a levágott füvet komposztáljuk.	1	2	3	4	5
43	Dühít, ha valaki felelőtlenül szennyezi a környezetet.	1	2	3	4	5
44	Bárhon kirándulok, gyakran viszek haza virágot.	1	2	3	4	5
45	Dühít a kirándulóhelyeken szétszórt szemét látványa.	1	2	3	4	5

1. Szerinted neked vannak-e lehetőségeid a környezetszennyezés csökkentésére?

a)Nincsenek, mert .....

b) Vannak.

Sorold fel, milyen lehetőségekre gondoltál!

.....
 .....

2. Sorold fel környezetet veszélyeztető tényezőket! (Írhatsz 5-nél többet is.)

a) .....

b) .....

c) .....

d) .....

e).....

**A Ritsmann Pál Német Nemzetiségi Általános Iskola pedagógiai
programjában megfogalmazott, működtetőre háruló
többletkötelezettségek.**

Programok	Várható költségek
Versenyek díjazása, utazási költségek, nem KLIK szervezésű nevezési díjak	350000
Tanulmányi kirándulások, erdei iskolák, természetjáró túrák	1500000
Úszás (3. évfolyam) útiköltség	750000
Rendezvények (megemlékezések, Ritsmann nap, jelesnapok)	120000
Diákcsere (Herbrechtingen - Biatorbágy)	500000
Napközis táborok szervezése (útiköltség, belépők, eszközök, alanyagok)	500000
összesen:	3.720 000